

กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริจเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

นางสาวพรรณฉวี คุรุณเนตร

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1971-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LINGUISTIC DEVICES IN INDIRECT ATTACK ON THE GOVERNMENT DURING
CENSURE DEBATES

Miss Pannatorn Krutnate

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1971-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในประเด็นการอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

โดย

นางสาวพรพรรณ ครุฑเนตร

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ)

พรรณนธร ครุฑเนตร : กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ (LINGUISTIC DEVICES IN INDIRECT ATTACK ON THE GOVERNMENT DURING CENSURE DEBATES)
อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง , ๑๖๕ หน้า . ISBN ๙๗๔-๕๓-๑๙๗๑-๖

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากแถบบันทึกเสียงการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๗๑ ม้วน มีระยะเวลาในการอภิปรายประมาณ ๗๑ ชั่วโมง

จากการศึกษาบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามกรอบ SPEAKING ของ Hymes พบว่าการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจจะต้องดำเนินไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกำหนดเวลาสถานที่ ผู้เข้าร่วมเหตุการณ์ จุดมุ่งหมาย ลำดับขั้นตอน และลักษณะภาษาที่ใช้ ในความเป็นจริงแล้ว จุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจไม่ได้เป็นไปเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว พรรคฝ่ายค้านยังต้องการให้ประชาชนได้รับทราบว่ารัฐบาลบริหารประเทศชาติปกครองอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเลือกฝ่ายตนเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศชาติในการเลือกตั้งครั้งต่อไป แต่ด้วยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรกำหนดห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาจวกที่ไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสี พรรคฝ่ายค้านจึงต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษารูปแบบต่าง ๆ เพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อม

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีทางภาษาพบว่า พรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อม ๘ กลวิธี ได้แก่ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การถาม การใช้รูปประโยคเงื่อนไข การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ การใช้ความเปรียบหรืออุปมาอุปไมย การใช้สำนวน การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด และการเล่นคำ

เมื่อศึกษาหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาทั้ง ๘ กลวิธี พบว่า นอกจากกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้จะทำหน้าที่โจมตีรัฐบาลแล้ว กลวิธีเหล่านี้ยังทำหน้าที่ในการสื่อสารอื่นซึ่งช่วยให้การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่พรรคฝ่ายค้านวางไว้ หน้าที่ดังกล่าวนั้นก็คือ ช่วยเลี่ยงการละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ช่วยเลี่ยงความรับผิดชอบคำพูดของตน ช่วยโน้มน้าวใจผู้ฟังให้เชื่อถือ ช่วยเรียกร้องความสนใจ ช่วยสร้างความขบขันสนุกสนาน ช่วยสื่อความให้เห็นภาพได้ชัดเจน ช่วยเน้นความ และช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้รวดเร็ว

เมื่อพิจารณาการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้ พบว่า พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันและใช้การถามเพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อมเป็นจำนวนมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาของพรรคฝ่ายค้าน คือ บริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธี และวัฒนธรรมเฉพาะตัว

ภาควิชา..... ภาษาไทยลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชา ภาษาไทยลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา..... ๒๕๔๗

#XXXXXXXXXX : MAJOR THAI

KEYWORD : CENSURE DEBATES / INDIRECT ATTACK / STRATEGIES

PANNATORN KRUTNATE : LINGUISTIC DEVICES IN INDIRECT ATTACK ON THE
GOVERNMENT DURING CENSURE DEBATES. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF.
NATTHAPORN PANPHOTHONG , Ph.d. 165 pp. ISBN 974-53-1971-6

This study aims at examining linguistic devices in indirect attack on the government during censure debates .The data elicited includes the 2002 censure debates which took place on 22 - 24 May 2002. The censure debates is about 71 hours.

A contextual analysis based on SPEAKING frame reveals that the discourse of Thai censure debates are strictly governed .The scene ,the ends of the speech event , the roles of the participants , the instrumentalities , as well as the sequence of acts are stated in the rules of the parliamentary regulations. According to the rules of the debate , the role of the opposition party is to present cases of wrong - doing such as corruption to the public . However , the rules of the parliamentary regulations also state that while doing so , the debaters are not allowed to use verbal and non - verbal abuses. This might be a major reason why the opposition has to adopt indirect strategies in order to attack the credibility of the ruling - government.

It is found that debaters from the opposition party adopt eight linguistic devices to attack government . Thoses devices are - using verbal irony , using rhetorical questions , using conditionals , using indefinite description , using metaphor , using idioms , providing examples implicating cases of wrong - doing , and using puns.

In terms of function , the present study indicates that the 8 devices help achieve not only the main function - - to attack the opponents - - but also other communicative goals . Those functions are - to avoid breaching the rules of the parliamentary regulations , to disclaim responsibility , to persuade the audience , to attract the audience's attention , to provoke humor , to give a clear picture of what is described , to emphasize and to hearer get the extended meaning .

Among the eight devices , verbal irony and rhetorical questions appear to be the most preferred . The findings indicate that the strategy selection depends on the regulations of the debate , the communicative goals a strategy can achieve , as well as , the debater's style.

Department Thai Student's signature.....
Field of study..... Thai.....Advisor's signature.....
Academic year..... 2004.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งกรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำอันทรงคุณค่า ตลอดจนสละเวลาตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่ และให้ความอนุเคราะห์หนังสือประกอบการวิจัย รวมทั้งคอยห่วงใย ถามไถ่ทุกข์สุขตลอดเวลา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์อย่างหาที่สุคติได้จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข อาจารย์จิราภรณ์ ภัทราภาณุภัทร และอาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรุงเกียรติ ที่กรุณาตรวจแก้วิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ให้ความอนุเคราะห์เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และหนังสือประกอบการวิจัย และขอขอบคุณคุณชูชัย งามวสุลักษณ์ นิตกรประจำสายงานนิติการ สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาเรื่องกฎหมายแก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่อาทและพี่เอ็ด ที่คอยให้กำลังใจและห่วงใยตลอดจนช่วยเหลือผู้วิจัยในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณอาจอง ชาวเถียร ที่เป็นกำลังใจและสละเวลาอ่านวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งช่วยชี้แนะและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณวัชรภรณ์ สมองคุณ คุณธัญดา จิรเมธาธรและครอบครัววินัยโยธิน ที่คอยห่วงใย คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยในยามท้อแท้ และสุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่เป็นกำลังใจให้กันเสมอมา

สารบัญ

	หน้า	
บทคัดย่อภาษาไทย	ง	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ	
กิตติกรรมประกาศ	ฉ	
สารบัญ	ช	
สารบัญตาราง	ฌ	
สารบัญแผนภูมิ	ญ	
สารบัญภาพ.....	ฎ	
บทที่		
๑	บทนำ ๑	
๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๕
๑.๓	สมมติฐานของการวิจัย	๕
๑.๔	ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๕	วิธีดำเนินการวิจัย	๕
๑.๖	นิยามศัพท์เฉพาะ	๖
๑.๗	ข้อตกลงเบื้องต้น	๗
๑.๘	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๗
๑.๙	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒	ปริบทของปริจเจตการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามกรอบทฤษฎี	
	ชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร ๑๔	
๒.๑	แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารหรือ	
	Ethnography of Communication.....	๑๔
๒.๒	ปริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ	๑๖

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
๓	กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ.....	๕๕
๓.๑	การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน.....	๕๕
๓.๒	การถาม.....	๗๕
๓.๓	การใช้รูปประโยคเงื่อนไข.....	๘๑
๓.๔	การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ.....	๘๔
๓.๕	การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์.....	๙๒
๓.๖	การใช้สำนวน.....	๙๕
๓.๗	การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด.....	๑๐๐
๓.๘	การเล่นคำ.....	๑๐๒
๔	หน้าที่และการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาการ อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ.....	๑๐๕
๔.๑	หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษา.....	๑๐๕
๔.๒	การปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาการ อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ.....	๑๒๖
๕	บทสรุป.....	๑๓๔
๕.๑	สรุปผลการวิจัย.....	๑๓๔
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย.....	๑๔๐
๕.๓	ข้อเสนอแนะ.....	๑๔๑
	รายการอ้างอิง.....	๑๔๒
	ภาคผนวก.....	๑๔๗
	ภาคผนวก ก.....	๑๔๘
	ภาคผนวก ข.....	๑๕๕
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๑๖๕

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
๑	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้ถ้อยคำนัยแฝงผันในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๑๐
๒	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการถามในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๑๒
๓	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้รูปประโยคเงื่อนไขในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๑๔
๔	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๑๖
๕	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณะในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๑๙
๖	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้สำนวนในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๒๑
๗	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๒๓
๘	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการเล่นคำในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๒๔
๙	แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อม ในบริจเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๒๕
๑๐	แสดงจำนวนครั้งของการปรากฏกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อม ในบริจเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๑๒๖

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

- ๑ แสดงความสัมพันธ์ของบทบาทประธานสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สื่อมวลชน และประชาชน..... ๒๘
- ๒ แสดงการลำดับวัจนกรรมของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ..... ๓๑

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

- ๑ แผนผังแสดงที่นั่งของผู้เข้าร่วมการอภิปรายในห้องประชุมของรัฐสภา.....๑๘

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ยึดหลักการการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของประเทศและมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยใช้วิธีการเลือกบุคคลให้เป็นตัวแทนในการบริหารประเทศ พรรคการเมืองใดมีสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดจะได้เป็นแกนนำ และหาพรรคการเมืองอื่นมาร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่บริหารประเทศ ส่วนพรรคการเมืองที่ไม่ได้จัดตั้งรัฐบาลก็ให้ถือว่าเป็นพรรคฝ่ายค้าน มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ เสนอแนะและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด (คณิน บุญสุวรรณ , ๒๕๔๑)

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ , ๒๕๔๐) ผู้อภิปรายต้องใช้ภาษาในการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลเพื่อโน้มน้าวผู้ฟังให้เกิดความเชื่อถือและคล้อยตามเหตุผลนั้น ๆ อันจะนำไปสู่การลงมติไม่ไว้วางใจ พรรคฝ่ายค้านหรือว่า รัฐบาลจะเป็นฝ่ายชนะนั้นขึ้นอยู่กับการลงคะแนนเสียงของสมาชิกที่มีอยู่ในสภา โดยทั่วไปแล้วไม่ว่าพรรคฝ่ายค้านจะอภิปรายได้ดีเพียงใด มีหลักฐานพร้อมเพียงใด รัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างมากก็ยังคงเป็นฝ่ายชนะด้วยเสียงสนับสนุนอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม หากพรรคฝ่ายค้านอภิปรายได้ดีประชาชนซึ่งติดตามการอภิปรายทางโทรทัศน์ก็อาจจะไม่มีความเชื่อมั่นในการทำงานของรัฐบาลและอาจจะส่งผลกระทบต่อรัฐบาลในการเลือกตั้งครั้งต่อไปได้

แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าให้การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นไปเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ , ๒๕๔๐) แต่ก็มีผู้เสนอทศนะเกี่ยวกับการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจแตกต่างกันไป Gadavanij (2000) กล่าวไว้ว่า การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่พรรคฝ่ายค้านใช้เพื่อทำให้รัฐบาลรู้สึกเจ็บใจและทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือรัฐบาล

“ The rationality behind the debate has been overlooked and a Thai - no confidence debate is generally nothing more than a weapon the opposition has to wound and ideally bring down the g o v e r n m e n t . ”

(Gadavanij , 2000 : 75)

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น มองการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคือ “ยุทธศาสตร์การเมือง”

“...เป็นเรื่องปกติ ปีหนึ่งก็ว่ากันไปหนหนึ่ง ไม่มีอะไร เชื่อว่ารัฐมนตรีตอบได้ทุกคน เพราะทุกคนทำงาน...เป็นยุทธศาสตร์การเมือง ไม่ได้ทำเพื่อประชาชน แต่ทำเพื่อการเมือง...”

(ทักษิณ ชินวัตร , สัมภาษณ์ , คมชัดลึก , ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗)

ในขณะที่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านในขณะนั้น กล่าวถึงการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจไว้ว่า

“ท่านประธานที่เคารพ กระผมอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ กระผมคิดว่า ๔ วันที่ผ่านมา อย่างที่ท่านประธานวิปฝ่ายค้านได้กราบเรียนท่านประธานเมื่อสักครู่ พรรคร่วมฝ่ายค้านก็ได้ทำหน้าที่ของเราตามภารกิจซึ่งกำหนดเอาไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่เราจะทำได้...และกระผมคิดว่า ๓ - ๔ วันที่ผ่านมา เราก็ได้พิสูจน์บางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจสำหรับรัฐบาลและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำรัฐบาล...ฉะนั้นผมจึงอยากกราบเรียนทำความเข้าใจและจากนี้ไปกระผมจะได้สรุปประเด็นของการอภิปรายของพรรคฝ่ายค้าน เพื่อที่จะสะท้อนแนวคิดที่เราหวังว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับรัฐบาลในการทำงาน...แต่กระบวนกรที่เราทำ ๓ - ๔ วันที่ผ่านมา จะมีส่วนช่วยนายกรัฐมนตรี ช่วยกำจัดจุดอ่อนในรัฐบาลนี้ครับ...”

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๕)

จะเห็นได้ว่า นักวิจัย นายกรัฐมนตรีท่านปัจจุบัน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคฝ่ายค้านมีทัศนคติเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่างกัน

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดทางภาษาศาสตร์เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลและจากการศึกษาข้อมูลการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีซึ่งนักภาษาศาสตร์จัดว่าเป็นการโจมตีทางอ้อม เช่น การใช้ถ้อยคำนัยแฝงเพื่อให้ผู้ที่เป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว การใช้อุปสรรคเพื่อตำหนิหรือวิจารณ์ผู้อื่นในทางลบ เป็นต้น

ผู้วิจัยสนใจว่า ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรบ้างในการโจมตีฝ่ายตรงข้ามทางอ้อมในบริบทที่มีข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรกำกับอยู่ ผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูลจากการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

๑. การอภิปรายครั้งนี้เป็นการอภิปรายครั้งแรกที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งกำหนดวิธีการดำเนินการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจแตกต่างจากรัฐธรรมนูญทุกฉบับที่เคยใช้มา กล่าวคือ ในการยื่นเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรจึงจะมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล และหากการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมของรัฐมนตรีที่มีพฤติกรรมร้ายแรงผิดปกตีส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย พรรคฝ่ายค้านจะต้องยื่นคำร้องขอถอดถอนบุคคลนั้นออกจากตำแหน่งพร้อมระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่ารัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวน

จะเห็นได้ว่า การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้แยกการตรวจสอบการทุจริตทางการเมืองออกจากการตรวจสอบทางกฎหมาย การอภิปรายครั้งนี้จึงอาจเรียกได้ว่า “การอภิปรายเชิงสร้างสรรค์” ดังคำวิจารณ์ของ บุญเลิศ ช่างใหญ่ ในหนังสือมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๕

“ศึกชักฟอกในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ และการดำเนินการตรวจสอบตามกฎหมายครั้งนี้จะเป็นจุดเปลี่ยนผ่านสำคัญอันจะแสดงให้เห็นว่าการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะทำให้การเมืองพัฒนาไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับฝีมือของพรรคฝ่ายค้านและขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์ สุจริต ความรู้ความสามารถของรัฐมนตรีด้วยว่ามีมากหรือน้อยเพียงไร”

๒. การอภิปรายครั้งนี้มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าสมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์แต่ละคนนั้นมีฝีปากและลีลาในการอภิปรายดีเยี่ยม ดังคำวิจารณ์ของสรกุล อดุลยานนท์ ในหนังสือมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๕

“ พรรคประชาธิปัตย์ถือเป็นสุดยอดของพรรคฝ่ายค้าน ไม่มีพรรคใดที่มีรังสีอำมหิต เทียบเท่าพรรคนี้อัน ลีลาการอภิปรายของขุนพลแต่ละคนนั้นเปี่ยมด้วยข้อมูลและโวหาร มีทั้งนุ่มเรียบแต่เฉียบคม ไล่ระดับไปถึงขั้นดูดัน ก้าวร้าว ว่ากันว่าแค่มีอวสานอันดับ ๑๐ - ๒๐ ในประชาธิปัตย์ ถ้าไปอยู่พรรคอื่นก็สามารถขึ้นชั้นเป็นอันดับ ๑ ได้เลย ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา การอภิปรายไม่ไว้วางใจของพรรคประชาธิปัตย์สามารถสั่นคลอนความเชื่อถือนของรัฐบาลได้ทุกครั้ง นั่นคือเครดิตและความเชื่อถือที่พรรคประชาธิปัตย์ได้รับมาตลอด ”

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใคร่จะศึกษากลวิธีทางภาษาของพรรคฝ่ายค้านที่ใส่ใจมิติรัฐบาลทางอ้อมในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจว่ามีกลวิธีใดบ้าง ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านเลือกใช้กลวิธีทางภาษากลวิธีใดมากที่สุดและเพราะเหตุใด

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑. ศึกษากลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

๒. ศึกษาการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

๑.๓ สมมติฐาน

๑. ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีเพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

๒. ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้น การอภิปรายต้องดำเนินไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านจึงเลือกใช้กลวิธีโจมตีทางอ้อม เช่น การประชดประชัน การใช้ความเปรียบ เป็นส่วนมาก

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ การอภิปรายครั้งนี้ถ่ายทอดการประชุมทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยหรือสถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาล สถานีโทรทัศน์ของ ๙ อสมท. และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ตั้งแต่เวลาประมาณ ๙.๓๐ น.จนถึงเวลาประมาณ ๒.๐๐ น. ของวันถัดไป จำนวน ๓ วัน วันละประมาณ ๑๔ ชั่วโมง

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

๑. สัมภาษณ์ รวบรวมและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเสียงการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลจากการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาล

๓. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยถ่ายข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงออกเป็นตัวอักษรไทยและตรวจสอบความถูกต้องจากเอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๔. วิเคราะห์กลวิธีทางภาษา

๔.๑ วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อม

๔.๒ วิเคราะห์ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมรูปแบบต่าง ๆ

๕. สรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. กลวิธีทางภาษาในการโจมตีฝ่ายตรงข้ามทางอ้อม (linguistic device in indirect attack)

ในงานวิจัยนี้หมายถึง วิธีการทางภาษาที่แนวคิดทางวจนปฏิบัติศาสตร์ระบุว่าสามารถทำให้ผู้ที่เป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว แต่ไม่ปรากฏคำบริภาษที่หยาบคายและต้องตีความโดยอาศัยปริบท ตัวอย่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการโจมตีฝ่ายตรงข้ามทางอ้อม เช่น การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้ความเปรียบ เป็นต้น

๒. กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีฝ่ายตรงข้ามทางตรง (linguistic device in direct attack)

ในงานวิจัยนี้หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่เป็นคำบริภาษหรือหยาบคายเพื่อทำให้ผู้ที่เป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว

๓. บริจเฉท (discourse)

หมายถึง หน่วยสร้างที่สื่อความหมายและเจตนาในการสื่อสาร มีคุณสมบัติ ๓ ประการ คุณสมบัติประการแรกของบริจเฉท คือ บริจเฉทเป็นหน่วยที่มีองค์ประกอบเป็นรูปสร้างทางวากยสัมพันธ์ คุณสมบัติประการที่สองก็คือ เป็นหน่วยความหมายที่มีองค์ประกอบเป็นประพจน์ (proposition) เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน และคุณสมบัติประการที่สามเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Schiffrin , 1987)

๔. ประชดประชัน (sarcasm)

หมายถึง ถ้อยคำที่หมายความตรงข้ามกับรูปที่ผู้พูดกล่าวเพื่อทำให้ผู้ฟังเจ็บปวด การประชดประชันจะมีผู้ที่เป็นเป้าหมายเสมอ แต่เป้าหมายจะอยู่หรือไม่อยู่ในบริบทสนทนา นั้น ๆ ก็ได้ (Panpothong ,1995)

๕. ถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony)

หมายถึง ๑) การกล่าวอย่างหนึ่งแต่หมายความตรงกันข้าม ๒) การพูดในสิ่งที่ผู้พูดเชื่อว่าเป็นเท็จเพื่อเน้นความหมายตรงกันข้าม และ ๓) การกระทำวัจนกรรมที่มีการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ เช่น การกล่าวขอบคุณเพื่อประชดประชัน การถามโดยไม่ต้องการคำตอบ (Panpothong, 1995)

๖. ผู้ฟัง (audience)

ในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้ฟังการอภิปรายที่อยู่ในห้องประชุมของรัฐสภาและผู้ชมการถ่ายทอดการอภิปรายทางสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุกระจายเสียง แต่ไม่รวมผู้ที่ถูกอภิปราย

๑.๗ ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. คำว่า “การโจมตี” ในงานวิจัยนี้เป็นศัพท์เฉพาะ หมายถึง การทำให้ผู้เจ็บปวดด้วยการใช้กลวิธีทางภาษา ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์กลวิธีทางภาษาที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดได้ ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผัน ความเปรียบ ฯลฯ

๒. การตีความเจตนาของผู้พูดหรือผู้อภิปรายในงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยกรอบทฤษฎีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และบริบทแวดล้อม ไม่ได้มาจากการสอบถามผู้อภิปรายโดยตรง ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ อย่างไรก็ตามผู้พูดหรือผู้อภิปรายอาจมีมุมมองที่แตกต่างไปจากผลการวิจัย

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบกลวิธีทางภาษาของพรรคฝ่ายค้านที่ใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจซึ่งเป็นบริบทที่มีลักษณะเฉพาะและถูกกำกับควบคุมด้วยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๒. เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องกลวิธีทางภาษาในบริบทประเภทอื่น ๆ

๑.๙ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายในรัฐสภาไทย

อภิญา คำยา (๒๕๔๑) ศึกษาภาษาที่ใช้ในการประชุมรัฐสภาไทยตามแนวการวิเคราะห์ภาษาในระดับข้อความ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะโครงสร้างทั่วไปที่ปรากฏในข้อความของการอภิปรายนั้นมีองค์ประกอบ ๔ ส่วน คือ

๑. การขึ้นต้น มีรูปแบบเฉพาะที่ต้องปรากฏในการอภิปรายเสมอ เริ่มต้นด้วยการเรียกขานประธานในที่ประชุมและการกล่าวแนะนำตัวของผู้อภิปราย

๒. การแจ้งหัวเรื่อง ประกอบด้วยหัวเรื่องและวัตถุประสงค์ในการอภิปราย การแจ้งหัวเรื่องอาจจะปรากฏหรือไม่ปรากฏในข้อความของการอภิปรายก็ได้

๓. เนื้อเรื่อง คือ ส่วนที่เป็นรายละเอียดทั้งหมดของข้อความ

๔. การลงท้าย เป็นส่วนที่ผู้อภิปรายใช้แสดงวัตถุประสงค์ของการอภิปราย การลงท้ายอาจมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังนี้ การสรุป การเสนอแนะ การคาดหวัง การแสดงความคิดเห็น และการขอบคุณ

องค์ประกอบทั้ง ๔ ส่วนนี้จะมีลักษณะการเรียงลำดับเชื่อมโยงกันตลอดทั้งข้อความและมีรูปแบบค่อนข้างตายตัว

ลักษณะภาษาที่ผู้อภิปรายใช้ในการแสดงหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อยจะปรากฏรูปภาษาหรือไม่ก็ได้ หากปรากฏก็มักจะปรากฏในรูปของประโยค ส่วนรูปภาษาที่ใช้แสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อยนั้น ได้แก่ การใช้คำเชื่อมแสดงการตัดตอนหรือแยกส่วน คำบอกลำดับ คำเรียกขานและการใช้รูปประโยค

สรุปได้ว่างานวิจัยของอภิญาเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบปริจเฉทของปริจเฉทการประชุกรัฐสภาไทยนั่นเอง

งานวิจัยที่ศึกษาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในแนวปริศนาวิเคราะห์
 อีกเรื่องหนึ่ง แต่ใช้กรอบทฤษฎีต่างออกไป คือ งานของ Savitri Gadavani (2000) ที่วิเคราะห์
 ปริศนาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจโดยใช้ทฤษฎีสหบท (Intertextual Analysis)
 Gadavani ใช้ข้อมูลการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ๒ ครั้ง เลือกผู้อภิปรายของพรรค
 ฝ่ายค้าน ๓ คน คือ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง นายสมัคร สุนทรเวชและนายไทรรงค์ สุวรรณศิริ
 ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบ (conjunction) ของปริศนาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่
 ไว้วางใจมี ๓ ส่วน คือ

๑. จุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ คือ เพื่อให้เกิดการ
 เปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่ง
๒. ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปราย Gadavani เน้นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้อภิปราย
 คำนึงถึง เพราะประชาชนเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศระบอบประชาธิปไตย
 นอกจากนี้ Gadavani ยังเสนอว่า ผู้ชมสนใจลีลาของผู้อภิปรายมากกว่าประเด็นที่ฝ่ายค้านเสนอ
๓. ข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการโต้แย้งหรือขัดแย้งกันในสภา

Gadavani เสนอว่าองค์ประกอบ ๓ ส่วนดังกล่าวทำให้ปริศนาการอภิปรายทั่วไปเพื่อ
 ลงมติไม่ไว้วางใจมี ๒ ลักษณะคือ การรวมกันของปริศนาประเภทต่าง ๆ และการใช้คำพูดของ
 บุคคลอื่นมาอ้างอิง

จากการศึกษาพบว่า การใช้คำพูดของบุคคลอื่นมาอ้างอิงนั้น ผู้พูดมีวัตถุประสงค์คือ
 เพื่อวิจารณ์บุคคลอื่นในทางลบโดยที่ผู้พูดไม่ต้องรับผิดชอบในถ้อยคำที่ตนกล่าวออกมา
 เพื่อโต้แย้งข้อกล่าวหาที่รัฐบาลได้กล่าวไว้ และเพื่อให้เรื่องมีความสมจริง น่าเชื่อถือ

ในส่วนสุดท้าย Gadavani ได้สรุปผลการศึกษาไว้ว่า ลักษณะผสมผสานของปริศนา
 แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการเกิดขึ้นจาก ๒ ส่วนที่ขัดแย้งกัน นั่นคือ การที่ผู้ฟังและผู้ชม
 ต้องการชมการอภิปรายที่เร้าใจ มีการเผชิญหน้ากัน แต่ข้อบังคับของการประชุมสภา
 ผู้แทนราษฎรกำหนดให้การประชุมเป็นไปอย่างเป็นทางการและสงบเรียบร้อย

นอกจากงานวิจัยที่ศึกษาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในแนวบริจเฉทวิเคราะห์ แล้ว ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในแนวนิติศาสตร์อีกด้วย นั่นคือ งานของพรทิพย์ เอื้ออุฬาร (๒๕๔๓) ที่ศึกษาเรื่องวาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก ๔ - ๐๑ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากเอกสารรายงานการประชุมสามัญประจำปีและจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และกรุงเทพธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า บริบทของวาทะ (Rhetoric Situation) ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลตามกรอบความคิดของลอยด์ บีทเซอร์ มีดังนี้

๑. สิ่งบกพร่องหรืออุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่ง (Exigence) เกิดจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่สร้างกระแสให้กลุ่มประชาชนสมัชชาต่าง ๆ มาชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม ซึ่งนำไปสู่การยื่นเสนอญัตติให้เปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและให้รัฐบาลได้ชี้แจงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

๒. ผู้ฟัง (Audience) ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน และประชาชนทุกสาขาอาชีพ

๓. สิ่งที่มีอำนาจที่จะจำกัดการตัดสินใจและการกระทำที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Constraints) คือ การที่ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อถือและเกิดความขัดแย้งกันเองในรัฐบาล

๔. ผู้พูด (Speaker) ได้แก่ ฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลทั้ง ๒ ฝ่ายต่างต้องทำหน้าที่เสนอข้อมูลและเหตุผลในการสนับสนุนการอภิปรายของตนเอง

๕. วาทะ (Speech) ได้แก่ การแสดงเหตุผลหรือข้อสนับสนุนของฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำข้อกฎหมายหักล้างกัน

พรทิพย์ได้สรุปผลการวิเคราะห์ว่า วาทะในการอภิปรายของฝ่ายค้านนั้นไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อการยุบสภามากเท่าใด เพราะข้อมูลที่ฝ่ายค้านนำมาใช้ในการอภิปราย ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ทราบกันดีอยู่แล้วจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ แต่ในทางตรงกันข้าม วาทะของฝ่ายรัฐบาลกลับมีอิทธิพลต่อการยุบสภาเพราะเป็นเรื่องที่ฝ่ายรัฐบาลต้องตอบให้พรรคร่วมรัฐบาล พรรคฝ่ายค้านและประชาชนได้เข้าใจว่าการดำเนินนโยบายที่ถูกกล่าวหาานั้นเป็นเรื่องเข้าใจผิด

จะเห็นได้ว่า งานวิจัยทั้งสามเรื่องเป็นการศึกษาองค์ประกอบของปริศนาการอภิปราย แต่ยังไม่ได้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการอภิปราย ผู้วิจัยเห็นว่าหากวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมจะทำให้เห็นภาพรวมของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาต่อไปในงานวิจัยนี้

๒) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีทางภาษาในการโจมตีฝ่ายตรงข้าม

Panpothong (1995) ศึกษาถ้อยคำนัยแฝกผันในภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ โดยได้ใช้ข้อมูลจากบทสนทนาในนวนิยาย บทละครโทรทัศน์ จากการสัมภาษณ์ และจากบทสนทนาในชีวิตประจำวัน

Panpothong ให้คำจำกัดความถ้อยคำนัยแฝกผันหรือ Verbal irony ไว้ว่า คือ การกล่าวอย่างหนึ่งแต่หมายความตรงกันข้ามหรือการพูดสิ่งที่ผู้พูดเชื่อว่าเป็นเท็จเพื่อแนะความหมายตรงกันข้าม ผลการศึกษาพบว่า ในภาษาไทยมีการใช้ถ้อยคำนัยแฝกผันในรูปวัจนกรรมหลายชนิด ได้แก่ วัจนกรรมการขอร้อง การถาม การแนะนำ การอนุญาต การขอขอบคุณ การขอโทษ การแสดงความยินดี แต่จะไม่ค่อยพบถ้อยคำนัยแฝกผันในกลุ่มวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเอง (commissives)

Panpothong พบว่า หน้าที่ของการใช้ถ้อยคำนัยแฝกผันจากมุมมองของผู้พูดภาษาไทยมี ๓ ประการหลัก คือ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวด สร้างความขบขันและลดความตึงเครียด และหน้าที่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ใช้เพื่อประชดประชันหรือโจมตีให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวด

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับถ้อยคำนัยแฝกผันอีกเรื่องหนึ่งในแนวลิลาศาสตร์ คือ งานของมารศรี สอทิพย์ (๒๕๔๒) ที่ศึกษาลีลาเสียดสีในวรรณกรรมของลาว คำหอม มารศรี วิเคราะห์ข้อมูลจากเรื่องสั้นและบทความที่ได้ตีพิมพ์รวมเล่มทั้งหมด ๔ เล่ม ในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ใช้คำว่า “การแฝงนัย” แทนคำว่า “Irony” และให้คำจำกัดความการแฝงนัยว่าเป็น การแสดงความคิด ความรู้สึก อารมณ์ หรือทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ตรงกันข้ามกับถ้อยคำหรือข้อความที่ปรากฏ

จากการศึกษาพบว่า กลวิธีการใช้ภาษาที่ลาว คำหอนนำมาใช้ในการเสียดสี คือ การเล่นคำและเล่นความหมายของคำโดยแฝงความหมายที่ลึกซึ้งในเชิงเสียดสี การเสริมความที่แทรกน้ำเสียงและทัศนคติเชิงเสียดสี ในด้านองค์ประกอบของวรรณกรรม ลาว คำหอนได้ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบนิทานมาใช้ในการแสดงน้ำเสียงเชิงเสียดสี นอกจากนี้พบว่า กลวิธีการตั้งชื่อตัวละครและการตั้งชื่อเรื่องเป็นกลวิธีที่สำคัญในการแสดงน้ำเสียงเสียดสีอีกเช่นเดียวกัน

พนมพร นิรัญทวี (๒๕๔๔) อธิบายเรื่องของคำบริภาษในปัจจุบันว่ามีลักษณะที่สำคัญได้แก่

๑. คำที่หมายถึงสัตว์ โดยจะยกชื่อสัตว์ที่มีนัยความหมายในทางที่ไม่ดี เช่น หมาควาย เต่าหรืออาจจะมีคำขยายมาเพิ่มเติมก็ได้ เช่น หมาขี้เรื้อน หมาหมู งูพิษ
๒. คำที่หมายถึงกิริยาไม่ดี เช่น ลามก บ้า เซอ หรือบางครั้งก็มีคำขยายให้รายละเอียดด้วย เช่น บ้าตันทหา บ้ากาม
๓. คำที่มีความหมายว่าเป็นคนเลว เช่น นักเลง ไพร่ ตัวการ
๔. คำที่มีคำหลักว่า “ขี้” เช่น ขี้ตืด ขี้เหนียว ขี้ขลาด
๕. คำที่มีส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเป็นหลัก
 - คำว่า “ปาก” เช่น ปากหมา ปากสว่าง ปากตลาด
 - คำว่า “ใจ” เช่น ใจดำ ใจร้าย ใจง่าย
 - คำว่า “ตีน” เช่น สั้นตีน กวนตีน
๖. คำเรียกอวัยวะเพศ
๗. คำที่หมายถึงผีต่าง ๆ เช่น ผีทะเล ผีเปรต ผีบ้า
๘. คำที่เรียกโรคร้าย เช่น ห่า ขี้เรื้อน ขี้ทูดกุดถึง
๙. คำที่เรียกชื่อตัวละครในวรรณคดี เช่น กากี โมรา วันทอง
๑๐. คำที่มีตัวเลขผสมอยู่ เช่น สิบแปดมงกุฏ ใ้อ้ำร้อย ใ้อ้ำเบี้ย
๑๑. คำที่เกี่ยวข้องกับการร่วมประเวณี
๑๒. คำด่าบุพการีและบรรพบุรุษ เช่น ลูกช้ำข้างขอ ลูกเสื่อลูกตะเข้
๑๓. คำภาษาต่างประเทศ เช่น คิกขุอาโนเนะ ใ้อ้ำก๊วย
๑๔. คำประสม เช่น รู้มาก แก่แดด น้ำเฝ้า
๑๕. คำสแลง เช่น ขี้บ้อ ตึงตึง

เมื่อพิจารณาลักษณะของคำบริภาษที่พนมพรเสนอไว้ จะพบว่า ลักษณะของคำบริภาษที่พบในภาษาไทยมีหลายรูปแบบ มีทั้งการใช้คำว่าตรง ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นคำหยาบ เช่น คำเรียกอวัยวะเพศ คำที่เกี่ยวกับการร่วมประเวณี ฯลฯ และการใช้คำกระทบกระเทียบเปรียบเปรยหรือการอุปมาอุปไมย อาจกล่าวได้ว่า คำบริภาษบางประเภทจัดเป็นกลวิธีการโจมตีทางอ้อม

นอกจากการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การประชดประชันเสียดสีและการบริภาษแล้ว ยังมีกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีฝ่ายตรงข้ามอีกหลายกลวิธี ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีดังกล่าวนี้ในบทที่ ๔

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๒

บริบทของปริจเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามกรอบทฤษฎี ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร

การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของเราย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เหตุการณ์ ลักษณะของสังคมและบทบาทหน้าที่ของผู้ใช้ภาษา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการใช้ภาษาแปรไปตามบริบทหรือองค์ประกอบที่แวดล้อมการสื่อสาร ดังนั้นการวิเคราะห์ภาษานอกจากจะต้องเข้าใจตัวภาษาซึ่งเป็นแก่นของการสื่อสารแล้วยังจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แวดล้อมการสื่อสารนั้น ๆ ด้วย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจก่อนที่จะวิเคราะห์ถ้อยคำที่ใช้ในการโจมตีรัฐบาลทางอ้อม แนวทางในการศึกษาบริบทของการสื่อสารที่ผู้วิจัยใช้ก็คือแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารของ Dell Hymes (1968) ซึ่งการศึกษาบริบทของการสื่อสารนี้จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

๒.๑ แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารหรือ Ethnography of Communication

แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารหรือ Ethnography of Communication เป็นแนวคิดของ Dell Hymes แนวคิดนี้ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีกฎควบคุมแตกต่างกันและ Hymes เน้นว่าการจะใช้ภาษาเพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากผู้ใช้ภาษาต้องมีความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องทางไวยากรณ์แล้ว ยังจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบทอีกด้วย

Hymes (1974 , อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ , ๒๕๔๑) ได้เสนอแนวทางในการวิเคราะห์บริบทแวดล้อมภาษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารไว้โดยสรุปเป็นคำย่อว่า SPEAKING กล่าวคือ

S ย่อมาจาก Setting หรือ Scene (กาลเทศะ หรือฉาก) หมายถึง เวลาและสถานที่ซึ่งเป็นสภาวะแวดล้อมทางกายภาพของเหตุการณ์การสื่อสาร

P ย่อมาจาก Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) หมายถึง ผู้พูด - ผู้ฟัง หรือผู้ส่งสาร - ผู้รับสารในการสื่อสาร ในบางครั้งอาจนับรวมผู้อื่นที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์การสื่อสารด้วยหากบุคคลนั้นมีอิทธิพลต่อสถานการณ์การสื่อสารที่กำลังดำเนินอยู่

E ย่อมาจาก Ends (จุดมุ่งหมาย) หมายถึง เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ผู้ร่วมเหตุการณ์ตั้งไว้ในการสื่อสารว่าต้องการให้เกิดสิ่งใดขึ้นในการสื่อสารครั้งนั้น

A ย่อมาจาก Act sequence (การลำดับวัจนกรรม) หมายถึง การเรียงลำดับของวัจนกรรมในการสื่อสารว่าควรจะใช้วัจนกรรมใดก่อนและหลังตามลำดับ

K ย่อมาจาก Key (กุญแจ) หมายถึง น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสื่อสาร เช่น น้ำเสียงเป็นไปในลักษณะเอาจริงเอาจัง หรือแบบเป็นกันเอง มีการหยอกล้อกัน หรือเป็นการเสียดสีเยาะเย้ย ถากถาง เป็นต้น

I ย่อมาจาก Instrumentalities (เครื่องมือ) หมายถึง วิธีการในการสื่อสาร เช่น การพูดปากเปล่า หรือการใช้เครื่องมือสื่อสารแบบต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ จดหมาย นอกจากนี้ยังรวมถึงลักษณะภาษาที่ใช้ การเลือกใช้ถ้อยคำ การใช้ความเปรียบ การใช้ภาษาถิ่น การสลับภาษา และการใช้วัจนภาษาเพื่อสื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ เช่น การหัวเราะ การใช้ระดับเสียงที่ต่างกัน การใช้สัญญาณเสียง เป็นต้น

N ย่อมาจาก Norms of Interaction & Interpretation (บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ) หมายถึง ข้อตกลงอันเป็นที่ทราบและยอมรับกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ร่วมเหตุการณ์ในระหว่างการสื่อสาร และข้อตกลงเกี่ยวกับการตีความหมายของสารที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งอาจแตกต่างกันตามลักษณะของวัฒนธรรมในแต่ละสังคม

G ย่อมาจาก Genre (ประเภทการสื่อสาร) หมายถึง ประเภทของบริเฉต เช่น การหาเสียง การประชุม การบรรยาย การโต้วาทีหรือการอภิปราย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารนี้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์
บริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ และได้ผลสรุปดังจะได้อกล่าวในข้อ ๒.๒

๒.๒ บริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

๒.๒.๑ ฉาก (Setting หรือ Scene)

ฉากหรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจทุกครั้ง
คือ ห้องประชุมของรัฐสภา ซึ่งมีการจัดเตรียมรูปแบบของห้องประชุมไว้อย่างตายตัว กล่าวคือ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนจะนั่งหันหน้าเข้าหาประธานสภา รองประธานสภา เลขาธิการ
รองเลขาธิการ คณะกรรมาธิการ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี การจัดสถานที่ในลักษณะ
เช่นนี้ทำให้การอภิปรายคล้ายการสนทนาที่ผู้ร่วมสนทนาหันหน้าเข้าหากัน แต่อย่างไรก็ตาม
การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจก็มีลักษณะที่แตกต่างจากวงสนทนาทั่ว ๆ ไปอยู่
๒ ประการ คือ

๑) จำนวนผู้เข้าร่วมการอภิปรายเป็นไปตามที่กำหนดไว้

ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ผู้ที่จะเข้าร่วมในการ
อภิปรายต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้แก่ ประธานสภา
รองประธานสภา คณะกรรมาธิการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเจ้าหน้าที่สำนักงานการประชุม นอกจากนี้สื่อมวลชนก็สามารถเข้ามา
ทำข่าวได้โดยกำหนดให้แห่งละ ๒ คน คือ ช่างภาพ ๑ คนและผู้สื่อข่าว ๑ คน ส่วนประชาชนที่
สนใจก็สามารถขออนุญาตและเข้าฟังการอภิปรายได้เช่นกัน โดยกำหนดให้เข้าฟังได้จำนวน
๑๔๕ คน

๒) ตำแหน่งที่นั่งของผู้เข้าร่วมการอภิปรายเป็นไปตามที่กำหนดไว้

ผู้ที่จะเข้าร่วมในการอภิปรายทุกคนนั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
กับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือสื่อมวลชนที่เข้ามาทำข่าวหรือประชาชนที่สนใจเข้าร่วมฟัง
การอภิปรายก็ตาม ทุกคนจะต้องนั่งตามตำแหน่งหรือบริเวณที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

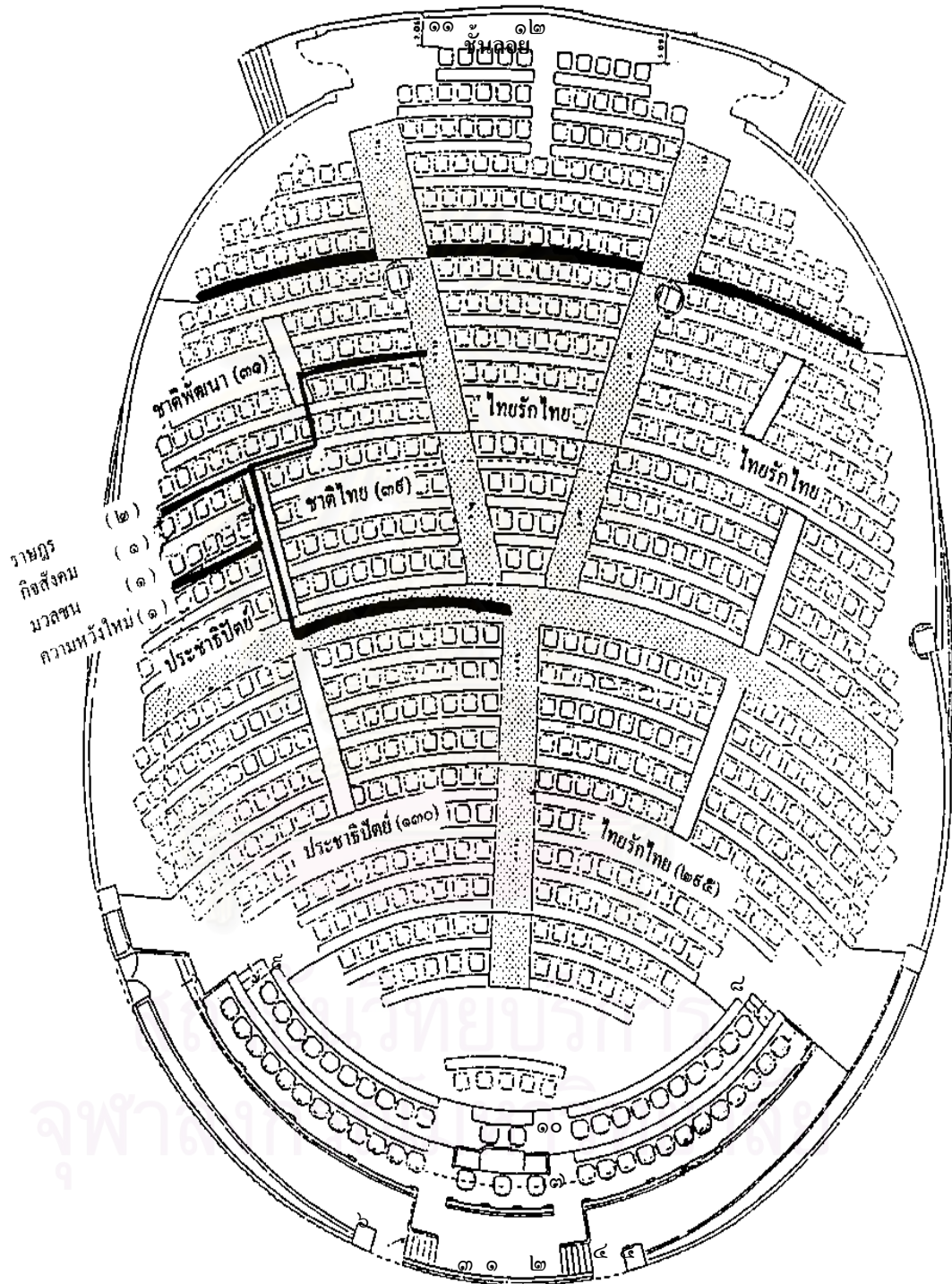
๑. ประธานสภา : ที่นั่งตรงกลาง
๒. รองประธานสภาคนที่ ๑ : ที่นั่งขวามือของประธานสภา
๓. รองประธานสภาคนที่ ๒ : ที่นั่งซ้ายมือของประธานสภา
๔. นายกรัฐมนตรี : ที่นั่งแรกของแถวบนขวามือของประธานสภา
๕. คณะรัฐมนตรี : ที่นั่งตำแหน่งที่สองของแถวบนขวามือของ
ประธานสภา ถัดจากนายกรัฐมนตรี
๖. คณะกรรมาธิการ : ที่นั่งตำแหน่งที่สองของแถวบนซ้ายมือของ
ประธานสภา
๗. เลขานุการและรองเลขานุการ : ที่นั่งถัดจากประธานสภาลงมาในชั้นที่สอง
๘. พรรคร่วมรัฐบาล : ที่นั่งซ้ายมือของประธานสภา
๙. พรรคฝ่ายค้าน : ที่นั่งซ้ายมือของประธานสภา
๑๐. เจ้าหน้าที่สำนักงานการประชุม : ที่นั่งถัดจากประธานสภาลงมาในชั้นที่สาม
๑๑. สื่อมวลชน : ที่นั่งบนชั้นลอยด้านซ้ายมือของประชาชน
๑๒. ประชาชน : ที่นั่งบนชั้นลอยด้านหลัง

สรุปได้ดังต่อไปนี้

จากรายละเอียดตำแหน่งที่นั่งของผู้เข้าร่วมการอภิปรายข้างต้นสามารถ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบที่ ๑ แผนผังแสดงที่นั่งของผู้เข้าร่วมการอภิปรายในห้องประชุมของรัฐสภา

หมายเหตุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาล ได้แก่ พรรคไทยรักไทย พรรคชาติไทย และ พรรคชาติพัฒนา จะนั่งทางซีกขวามือและซ้ายมือของประธานสภาเนื่องจากจำนวนที่นั่งทางซีกขวามือของประธานสภาไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนเวลาในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้น โดยทั่วไปแล้วจะเริ่มเวลาประมาณ ๐๙.๓๐ น. และต้องมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงถือว่าเป็นองค์ประชุม เมื่อสมาชิกมาลงชื่อครบองค์ประชุมจะมีสัญญาณให้เข้าประชุม ประธานสภาจึงดำเนินการประชุมได้ หากพ้นกำหนดการประชุมไป ๓๐ นาทีแล้วสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมก็ได้ และการอภิปรายจะยุติลงเมื่อไม่มีผู้ใดอภิปรายหรือที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปรายหรือที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องขึ้นขึ้นปรึกษา

สรุปได้ว่า เวลาและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีรูปแบบที่ตายตัว กล่าวคือ มีการกำหนดเวลาและสถานที่โดยเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๒.๒.๒ ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participants)

ผู้ร่วมเหตุการณ์การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจประกอบด้วย ประธานสภา รองประธานสภา คณะกรรมาธิการ เลขานุการ รองเลขานุการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เจ้าหน้าที่สำนักการประชุม สื่อมวลชนและประชาชนที่ขออนุญาตเข้ามาฟังการอภิปรายในห้องประชุมรัฐสภา รวมทั้งประชาชนที่ชมการอภิปรายทางโทรทัศน์หรือฟังการอภิปรายทางวิทยุกระจายเสียง

ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ผู้ร่วมเหตุการณ์แต่ละคนมีบทบาทดังต่อไปนี้

ประธานสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- ๑) เป็นประธานของที่ประชุมสภา
- ๒) ควบคุมและดำเนินกิจการของสภา
- ๓) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมสภาตลอดถึงบริเวณสภา
- ๔) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- ๕) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการอันเป็นประโยชน์ต่อกิจการสภา

๖) มีอำนาจและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔)

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีในครั้งนี ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานสภา คือ นายอุทัย พิมพ์ใจชน ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลที่มาจากพรรคไทยรักไทย

รองประธานสภา หรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจและหน้าที่คือ ช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภาหรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมายเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาหรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มิรองประธานสภา ๒ คน ให้รองประธานสภาคนที่ ๑ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้ารองประธานสภาคนที่ ๑ ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานสภาคนที่ ๒ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔)

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีในครั้งนี ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นรองประธานสภา มี ๒ คน รองประธานสภาคนที่ ๑ คือ นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล เป็นตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลที่มาจากพรรคชาติไทย รองประธานสภาคนที่ ๒ คือ นายสุชาติ ตันเจริญ เป็นตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลที่มาจากพรรคไทยรักไทย จากการศึกษาข้อมูลในการอภิปราย รองประธานสภาคนที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่ ๕๒๙ ครั้ง และรองประธานสภาคนที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่ ๔๒๔ ครั้ง จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของรองประธานสภาทั้ง ๒ คนนั้นเป็นไปตามข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการ คือ บุคคลที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรเพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายแล้วนำมารายงานต่อสภา คณะกรรมการแบ่งออกเป็นคณะกรรมการสามัญ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่เลือกจากบรรดาสมาชิกสภานิติบัญญัติล้วน ๆ และคณะกรรมการวิสามัญ ประกอบด้วยกรรมการที่เลือกจากผู้ที่เป็นสมาชิกและบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสภา

นิติบัญญัติ

คณะกรรมการสิทธิการสามัญมีทั้งหมด ๓๑ คณะ แต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการจำนวน ๑๗ คน ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการสิทธิการสามัญ แต่ละคณะมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

๑) คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบและปรับปรุงการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร คำร้องเรียน ตลอดจนข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของสภาผู้แทนราษฎรรวมทั้งเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในวาระของสภาผู้แทนราษฎรและองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ

๒) คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ รวมทั้งประสานกับองค์การภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ

๓) คณะกรรมการการกีฬา มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการกีฬาของชาติ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬาของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรม การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิตและการตลาด สินค้าเกษตร รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการพัฒนาการเกษตร

๕) คณะกรรมการการคมนาคม มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้าและการพาณิชย์นาวี

๖) คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค

๗) คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดเงิน ตลาดทุนและสถาบันการเงินของประเทศ

๘) คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุม มีอำนาจหน้าที่พิจารณาตรวจสอบรายงานการประชุมและพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

๙) คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อต่างประเทศ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศ

๑๐) คณะกรรมาธิการการตำรวจ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการตำรวจ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย การป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

๑๑) คณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ

๑๒) คณะกรรมาธิการติดตามการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑๓) คณะกรรมาธิการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

๑๔) คณะกรรมาธิการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศึกษาปัญหาการใช้ การป้องกัน การแก้ไข และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๕) คณะกรรมาธิการการทหาร มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกันและรักษาความมั่นคงของประเทศ

๑๖) คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาตรวจสอบหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและการแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยว

๑๗) คณะกรรมาธิการการปกครอง มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑๘) คณะกรรมาธิการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

๑๙) คณะกรรมาธิการการพลังงาน มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การส่งเสริมพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงานและผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน

๒๐) คณะกรรมาธิการการพัฒนากองเมือง มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แผนพัฒนากองเมือง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒๑) คณะกรรมาธิการการพัฒนาศรษฐกิจ มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อการเศรษฐกิจของชาติของธุรกิจภาคเอกชน ประชาชน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศ และเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งนโยบายและแผนการพัฒนาศรษฐกิจของรัฐ

๒๒) คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียน รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญา

๒๓) คณะกรรมาธิการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนมีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

๒๔) คณะกรรมาธิการการแรงงาน มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแรงงานในประเทศ และแรงงานไทยในต่างประเทศ

๒๕) คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอำนาจหน้าที่
กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๒๖) คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มีอำนาจ
หน้าที่กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครอง
ศาสนา การอนุรักษ์ศิลปะ การรักษาประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน และ
เอกลักษณ์ไทย

๒๗) คณะกรรมาธิการการศึกษา มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการ
พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชาติ

๒๘) คณะกรรมาธิการการสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่กระทำ
กิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการติดตามนโยบายการแก้ไขปัญหา
ความยากจน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การให้สวัสดิการ การประกันสังคม
การป้องกันอุบัติเหตุ การสงเคราะห์ดูแลฟื้นฟูผู้พิการ ผู้ทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ในเมืองและชนบท
และผู้ด้อยโอกาสในสังคม

๒๙) คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการ
พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การรักษาพยาบาล การส่งเสริม
และพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนและชุมชน

๓๐) คณะกรรมาธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม มีอำนาจหน้าที่
กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการสื่อสาร และโทรคมนาคม

๓๑) คณะกรรมาธิการการอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการ
พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้ง
ศึกษาผลกระทบอันเกิดจากอุตสาหกรรม

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔)

เลขาธิการ หรือเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน ๑ คน และเป็น
ข้าราชการประจำ เลขาธิการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ๑) นัดประชุมสภาและคณะกรรมาธิการครั้งแรก
- ๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะ
กรรมาธิการเข้าปฏิบัติหน้าที่

- ๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- ๔) จัดทำรายงานการประชุมสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน
- ๕) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๖) รักษาสรรพเอกสารและโสตทัศนวัสดุของสภา
- ๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
- ๘) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้

ข้อบังคับการประชุม

- ๙) ปฏิบัติการอื่น ๆ ตามที่ประธานสภามอบหมาย

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔)

รองเลขาธิการ หรือรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน ๗ คน และเป็นข้าราชการประจำทุกคน มีอำนาจและหน้าที่ช่วยเลขาธิการในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการหรือปฏิบัติการตามที่เลขาธิการมอบหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแบ่งออกเป็น ๒ พรรค คือ พรรคร่วมรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลจะมีจำนวนสมาชิกมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในครั้งนี้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น ๕๐๐ คน แบ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาลจำนวน ๓๖๕ คน และพรรคฝ่ายค้านจำนวน ๑๓๕ คน โดยทั่วไปแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านจะทำหน้าที่เป็นผู้อภิปรายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลจะทำหน้าที่ชี้แจงและแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกอภิปราย

เจ้าหน้าที่สำนักการประชุม คือ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานส่วนต่าง ๆ ของการประชุมซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ได้แก่ นิติกร ผู้อำนวยการสำนักการประชุม และผู้อำนวยการกลุ่มงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๕)

สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อมวลชนจากสถานีโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ สื่อมวลชนเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายหรือการโต้ตอบบทสนทนาโดยตรง แต่เป็นบุคคลที่ผู้อภิปรายและผู้ถูกอภิปรายต้องคำนึงถึงเพราะสื่อมวลชนมีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารและข้อมูลของการอภิปรายให้แก่ประชาชนได้รับทราบ

ประชาชน ประชาชนเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายหรือการโต้ตอบบทสนทนาโดยตรงเช่นเดียวกับสื่อมวลชน แต่ผู้อภิปรายและผู้ถูกอภิปรายต้องคำนึงถึงเพราะประชาชนคือผู้ที่มีส่วนร่วมและมีอำนาจในการปกครองประเทศ เป็นผู้เลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่แทนในสภา ดังนั้นผู้อภิปรายและผู้ถูกอภิปรายจึงต้องอภิปรายโดยคำนึงถึงเรื่องภาพลักษณ์ของตนในสายตาประชาชน

Gadavanij (2000) เสนอไว้ว่า ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ผู้อภิปรายจะพยายามทำให้ประชาชนสนใจฟังหรือชมการอภิปรายของตน และโดยทั่วไปประชาชนจะสนใจลีลาของผู้อภิปรายมากกว่าเนื้อหาสาระที่ผู้อภิปรายจะนำมาเสนอ

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับ Gadavanij ว่าผู้อภิปรายคำนึงถึงความสนใจของผู้ฟังและผู้ชมเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามข้อสรุปของ Gadavanij ที่กล่าวว่า ประชาชนสนใจลีลาของผู้อภิปรายมากกว่าเนื้อหาสาระที่ผู้อภิปรายจะนำมาเสนอนั้นอาจไม่ถูกต้อง สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ว่าประชาชนต้องการอะไรจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจและได้ผลสรุปว่า ประชาชนต้องการให้ผู้อภิปรายนำความจริงมาตีแผ่ ๙๐.๘ % ต้องการให้ใช้ถ้อยคำรุนแรง ๙.๒ % ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของสวนดุสิตโพลที่ว่าประชาชนคิดว่าจะได้รับรู้การทำงานของคณะรัฐมนตรี ๗๔.๔๙ % ผลการสำรวจจากทั้ง ๒ สำนักชี้ให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการทราบการทำงานของรัฐบาลเป็นหลัก ส่วนลีลาของผู้อภิปรายถือว่าเป็นองค์ประกอบในการเรียกร้องความสนใจ

เมื่อพิจารณาผู้ร่วมเหตุการณ์การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจแล้วพบว่า บทบาทของผู้ร่วมเหตุการณ์แต่ละกลุ่มมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกัน การอภิปรายจะดำเนินไปอย่างไร เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของการประชุมหรือไม่ขึ้นอยู่กับประธานสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือว่าเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการอภิปราย ส่วนประชาชนและสื่อมวลชนนั้นถึงแม้จะไม่ได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายโดยตรง แต่ก็เป็นตัวแปรสำคัญที่ทั้งประธานสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องคำนึง ทั้งนี้เพราะการนำเสนอการวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมากและส่งผลกระทบต่อทัศนคติเลือกบุคคลเข้ามาบริหารประเทศในครั้งต่อไป สังเกตได้จากถ้อยคำของประธานสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กล่าวในการอภิปรายครั้งนี้ว่า

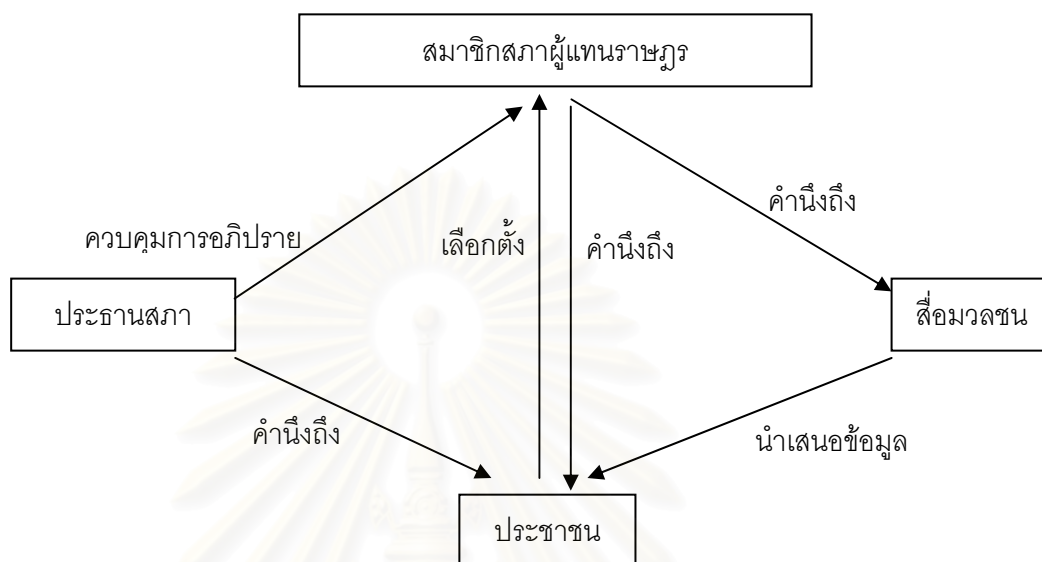
ประธาน : เอาอย่างนี้นะครับ ผมขอชี้แจงอย่างนี้นะครับ เดี่ยวประชาชนจะเข้าใจผิดว่า เอ๊ะมันอะไรกันอีกฝ่ายหนึ่งก็อ้างว่าถูกอีกฝ่ายหนึ่งก็อ้างว่าผิดนะครับ จริง ๆ แล้ว เนี่ยครับก็ถูกของทางนี้แล้วก็ถูกของทางนี้นะฮะ แต่พอถูกทางนี้ทางนั้นก็ว่าผิด พอถูกทางนี้ทางนั้นก็ว่าผิด...

นิพิฏฐ์ : ...ผมกราบเรียนท่านประธานว่าท่านประธานและ เพื่อนสมาชิกจากซีกรัฐบาล ท่านอย่าวิตกเลยครับว่าวันนี้เราจะมีอภิปรายกันนอกกฎนอกกติกา นอกกฎหมายและนอกรัฐธรรมนูญ เป็นไปไม่ได้ครับ เพราะพี่น้องประชาชนเค้าเฝ้ามองอยู่ในขณะนี้ ถ้าฝ่ายค้านของเราละเมิดข้อบังคับละเมิดข้อกฎหมาย ฝ่ายค้านเสียหายเองท่านประธานไม่ต้องวิตกครับ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าบทบาทของประธานสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สื่อมวลชนและประชาชนมีความสัมพันธ์กันดังนี้

แผนภูมิที่ ๑ แสดงความสัมพันธ์ของบทบาทประธานสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สื่อมวลชนและประชาชน

๒.๒.๓ จุดมุ่งหมาย (Ends)

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีจุดมุ่งหมายหลายประการ ดังนี้

๒.๒.๓.๑ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติจุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจไว้ว่า คือ เพื่อควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, ๒๕๔๐)

๒.๒.๓.๒ จุดมุ่งหมายที่ผู้นำฝ่ายค้านกล่าวไว้

นายชวน หลีกภัย ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำฝ่ายค้านในขณะนั้น กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจไว้ว่า

“...ท่านประธานที่เคารพครับ การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในครั้งนี้เป็นครั้งแรกของรัฐบาลชุดปัจจุบันนี้ เป็นครั้งแรกของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ตามมาตรา ๑๘๖ แต่กระบวนการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้นอยู่คู่กับระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา ...ด้วยเหตุนี้ความจำเป็นที่จะต้องยอมรับสถานะของฝ่ายค้านจำได้เกิดขึ้น เราจึงมีกฎหมายที่กำหนดให้มีผู้นำฝ่ายค้าน โดยพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในกฎหมาย รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยทุกฉบับเช่นเดียวกัน **สถานการณ์ดังกล่าวนี้เพื่อมีองค์กรหนึ่งในการคานอำนาจกับฝ่ายรัฐบาล แม้การคานอำนาจจะเป็นเสียงข้างน้อย แต่การคานอำนาจในระบบนี้จะช่วยในการตรวจสอบ..**”

(ชวน หลีกภัย , อภิปราย , ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕)

๒.๒.๓.๓ จุดมุ่งหมายที่นายกรัฐมนตรีกล่าวไว้

พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น กล่าวถึงการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจว่า

“...เป็นเรื่องปกติ ปีหนึ่งก็ว่ากันไปหนึ่งไม่มีอะไร เชื่อว่ารัฐมนตรีตอบได้ทุกคน เพราะทุกคนทำงาน...เป็นยุทธศาสตร์การเมือง ไม่ได้ทำเพื่อประชาชน แต่ทำเพื่อการเมือง...”

(ทักษิณ ชินวัตร , สัมภาษณ์ , คมชัดลึก , ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗)

๒.๒.๓.๔ จุดมุ่งหมายที่บุคคลอื่น ๆ กล่าวไว้

บรรณาธิการนิตยสาร Good Morning Chiangmai News (๒๕๕๗)

กล่าวว่า

“...การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีก็คือว่ามี ความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการตรวจสอบการทำงานของฝ่าย

บริหารว่าทำงานถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและตามนโยบายที่ได้^{๓๐}
แถลงต่อรัฐสภาและประชาชนเพียงใด...”

ดร. อเนก เหล่าธรรมทัศน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน
ในขณะนั้น กล่าวถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจไว้ว่า

“...การอภิปรายไม่ไว้วางใจ คือ หัวใจของระบบรัฐสภา...ระบบ
รัฐสภามีการอภิปรายเพื่อให้ฝ่ายบริหารต้องมาตอบข้อข้องใจ และ
สำคัญที่สุดคือ ต้องมาต่อความไว้วางใจเป็นระยะ ๆ การที่เขามีสถานะใน
การบริหารอยู่ได้เพราะสภาให้ความไว้วางใจ ไม่ใช่ให้ความไว้วางใจครั้งเดียว
แล้วอยู่ได้ตลอด ๔ ปี...”

(อเนก เหล่าธรรมทัศน์ , สัมภาษณ์ , เนชั่นสุดสัปดาห์ , ๓ - ๙ มิถุนายน ๒๕๔๕)

๒.๒.๓.๕ จุดมุ่งหมายที่พบในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ครั้งนี้

จากการศึกษาข้อมูลการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจโดยใช้
แนวคิดทางภาษาศาสตร์เป็นเกณฑ์ ผู้วิจัยพบถ้อยคำที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามรู้สึกเจ็บปวดดังเช่น
ตัวอย่างต่อไปนี้

...นี่คือที่มาทั้งหมดของที่ดินที่เราเรียกว่าปัญหาที่ดินอัลไพน์ หรือที่ดิน
ของนางเนือม ชำนาญชาติศักดิ์ ที่ทำพินัยกรรมยกให้แก่วัด และมีคนไป
บิดเบือน มีคนไปฉ้อฉลโอนที่ดินเป็นมรดกให้กับมูลนิธิ แล้วมูลนิธิก็ขายให้กับ
บุคคลภายนอก แล้วบุคคลภายนอกก็เอาที่ดินนี้ไปทำสนามกอล์ฟและจัดสรร
ให้กับประชาชน ต้องกราบเรียนท่านประธานว่ากระผมเห็นใจผู้ซื้อและเชื่อว่า
คนเหล่านั้นสุจริต แต่การแก้ปัญหาให้คนสุจริตนั้นไม่ใช่ด้วยวิธีทำผิดกฎหมาย
ผมเชื่อว่ารัฐมนตรีที่อยู่ขณะนี้ ทุกคนรู้ว่าสิ่งนี้ผิดกฎหมาย แต่ท่านไม่กล้าทำสิ่ง
ที่ถูกกฎหมายเพราะคนที่ถือกรรมสิทธิ์เหล่านี้เป็นคนของรัฐบาลทั้งนั้น เป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไทยรักไทย เป็นของท่านนายก ครอบครัว
ท่านนายก เป็นของธุรกิจซึ่งเกี่ยวข้องกัน เป็นของญาติครอบครัวของอดีตท่าน
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้สั่งการในหนังสือนี้...

(ชวน หลีกภัย , อภิปราย , ๒๒ พฤษภาคม

๒๕๔๕)

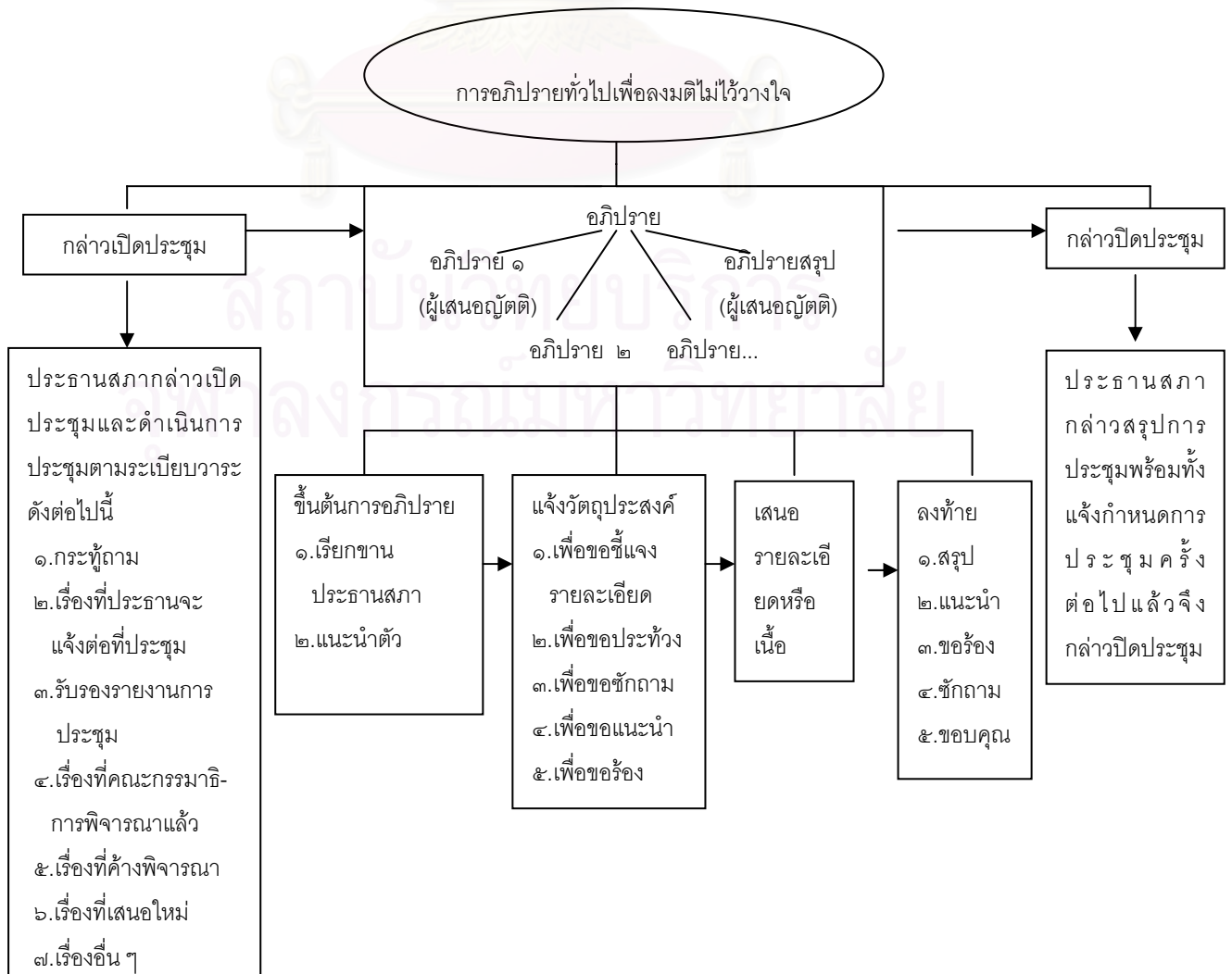
ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๗) ศึกษาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจว่า เป็นไปเพื่อตรวจสอบรัฐบาลหรือโฆษณาตนเอง โดยใช้ข้อมูลการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ผลการศึกษาพบว่า ผู้อภิปรายบางคน กล่าวถึงตนเองหรือชมตนเองสั้น ๆ แทรกในคำอภิปราย แต่เนื้อความส่วนใหญ่ของการอภิปรายก็ ยังเป็นไปตามประเด็นที่กำหนดไว้

๒.๒.๔ การลำดับวัจนกรรม (Act Sequence)

การลำดับวัจนกรรมของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เริ่มต้นด้วยการกล่าวเปิดประชุม การอภิปราย และการกล่าวปิดประชุม ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๒

แสดงการลำดับวัจนกรรมของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

๒.๒.๔.๑ การกล่าวเปิดประชุม เป็นวัจนกรรมที่ต้องกระทำโดยประธานสภาเป็นอันดับแรก เนื้อหาเป็นไปตามระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

- ๑) กระทั่งถาม
- ๒) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- ๓) รับรองรายงานการประชุม
- ๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- ๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- ๖) เรื่องที่เสนอใหม่
- ๗) เรื่องอื่น

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้ แต่จะจัดไว้ก่อนเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วไม่ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔)

ตัวอย่างที่ ๑

ประธาน : ท่านสมาชิกที่เคารพครับขณะนี้สมาชิกมาลงชื่อเข้าประชุม ครบองค์ประชุมแล้วนะครับ ผมขอเปิดการประชุมแล้วก็ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระดังต่อไปนี้นะครับระเบียบวาระที่ ๑ กระทั่งถามไม่มีนะครับ ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุมซึ่งไม่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุมคือ เรื่องการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ด้วยในการประชุมพิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในวันนี้... ระเบียบวาระที่ ๓ รับรองรายงานการประชุมไม่มี ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วไม่มี ต่อไปนี้เป็นการศึกษาเรื่องด่วน... ผมหวังว่าการอภิปรายจะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชการและข้อบังคับทุกประการ เนื่องจากว่าที่นี่เป็นที่ร่างระเบียบให้ประชาชนปฏิบัติ เมื่อเราปฏิบัติตามระเบียบประชาชนจะได้เข้าใจไม่นั้นจะถามว่า เข้า (ขึ้นเสียงสูง) แล้วคนออกระเบียบเองไม่ทำตามระเบียบนี้แล้วประชาชน

จะอยู่กันยังไง ยิ่งจึงเป็นต้นเคยได้ยินบ่อยเหมือนกันนะครับผมคิดว่า สิ่ง^{๓๓}
เหล่านี้เนี่ยนะครับมันเป็น เอ่อหน้าที่ของพวกเราอยู่แล้วผม ขอเชิญท่านผู้นำฝ่าย
ค้าน

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง ประธานสภาได้เริ่มการประชุมโดยกล่าวถึงองค์ประชุม
จากนั้นประธานสภากล่าวเปิดประชุมอย่างเป็นทางการ แล้วจึงเริ่มเข้าระเบียบวาระการประชุม
ต่อจากนั้นประธานสภาได้ขอให้ผู้อภิปรายทุกคนปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
และกล่าวเชิญผู้นำฝ่ายค้านให้เริ่มต้นการอภิปราย

๒.๒.๔.๒ การอภิปราย คือ การถามและการตอบในประเด็นที่
เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ซึ่งตามข้อบังคับของการประชุมสภา
ผู้แทนราษฎรได้กำหนดให้ผู้เสนอญัตติมีสิทธิ์อภิปรายก่อน และการอภิปรายในลำดับต่อไปจะ
สลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล หากฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งสามารถ
อภิปรายซ้อนได้ การอภิปรายที่ไม่สนับสนุนและไม่ค้านสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องสลับกัน
และในตอนท้ายจะเป็นการอภิปรายสรุปโดยกำหนดให้ผู้เสนอญัตติเป็นผู้อภิปราย ในการอภิปราย
ครั้งนี้ประธานสภาได้กำหนดให้ผู้เสนอญัตติมีสิทธิ์อภิปรายก่อนและในลำดับต่อไปไม่จำเป็นต้อง
อภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าการ
อภิปรายในลำดับ ต่อจากผู้เสนอญัตติจะเป็นกระสวนอย่างไร ส่วนการสรุปอภิปรายในตอนท้าย
นั้นผู้เสนอญัตติเป็นผู้อภิปราย

การอภิปรายแต่ละครั้งจะเป็นไปตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๒.๒.๔.๒.๑ การขึ้นต้นการอภิปราย มีองค์ประกอบสำคัญ ๒
ส่วน คือ การเรียกขานประธานสภาและการแนะนำตัว

การเรียกขานประธานสภา ผู้อภิปรายจะใช้การเรียกขาน
เพื่อแสดงการเริ่มต้นก่อนที่จะอภิปรายต่อไป และเมื่อผู้อภิปรายต้องการประท้วงหรือต้องการ
แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม ผู้อภิปรายก็จะเรียกขานประธานสภาเพื่อขอสิทธิ์ในการอภิปราย

การเรียกขานประธานสภาส่วนใหญ่นักประกอบด้วยกรเรียกชื่อตำแหน่งหรืออจใช้คำแสดงการ
ทักทายและคำแสดงความเคารพประกอบกรเรียกขานด้วย

ตัวอย่างที่ ๒

การเรียกขานประธานสภาโดยการเรียกชื่อตำแหน่ง

สามารถ : ท่านประธานครับ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

ตัวอย่างที่ ๓

การเรียกขานประธานสภาโดยการเรียกชื่อตำแหน่งและใช้คำแสดงความเคารพ

สุวโรช : เอ๋อ ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดชุมพร พรรคประชาธิปัตย์...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

ตัวอย่างที่ ๔

การเรียกขานประธานสภาโดยการใช้คำขึ้นต้นและเรียกชื่อตำแหน่ง

พ็อง : กราบเรียนท่านประธานครับ ผมพ็อง ชีวานันท์นะครับ ส.ส.จากจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ครับ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

ตัวอย่างที่ ๕

การเรียกขานประธานสภาโดยการ ใช้คำขึ้นต้น เรียกชื่อตำแหน่งและใช้คำแสดงความ
เคารพ

ปกิต : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผมนายปกิต พัฒนกุล สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรระบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทย...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒ ๓ ๔ และ ๕ ผู้อภิปรายจะเริ่มต้นเรียก
 ขานประธานสภาทุกครั้ง ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ได้กำหนดไว้
 ว่า สมาชิกที่ประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานสภา
 อนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานสภาเท่านั้น (สำนักงานเลขาธิการ
 สภา ผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔)

การแนะนำตัว เป็นการแจ้งให้ทราบว่าผู้อภิปรายเป็นใคร
 โดยผู้อภิปรายจะแจ้งชื่อ นามสกุล สถานภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าอยู่ใน
 สังกัดพรรคการเมืองใดและจังหวัดใด หรือผู้อภิปรายจะกล่าวแนะนำตัวโดยแจ้งตำแหน่งและ
 หน้าที่ที่ผู้อภิปรายดำรงอยู่ในทางราชการหรือในคณะรัฐมนตรีก็ได้

ตัวอย่างที่ ๖

สุวโรช : เอ่อ ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดชุมพร พรรคประชาธิปัตย์ ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

ตัวอย่างที่ ๗

สมบัติ : เอ่อ ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติทุกท่าน กระผม นาย
สมบัติ อุทัยสงครับ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เอ่อ ซึ่งมีหน้าที่
กำกับดูแลกรมที่ดินโดยตรง ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

ในกรณีที่ผู้อภิปรายไม่แนะนำตัว ประธานสภาจะกล่าวตักเตือน
 ให้ผู้อภิปรายแนะนำตัวก่อนที่จะอภิปรายต่อไป

ตัวอย่างที่ ๘

อนุชา : ท่านประธานครับ ผมขออนุญาตประท้วงนะครับ จริง ๆ แล้วไม่อยากจะ
ประท้วงนะครับ ให้ท่านผู้อภิปรายเสียจังหวะนะครับแต่ผมต้องประท้วงนะครับ
เพราะผู้อภิปรายกำลังอภิปราย ...

ประธาน : บอกชื่อด้วยนะครับ เค้านั้นที่การประชุมจะได้บันทึกถ้อยคำครับ

๒๕๔๕)

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ในการแนะนำตัวนั้นส่วนที่ต้องปรากฏเสมอ ก็คือ ชื่อและนามสกุลของผู้อภิปราย ส่วนการแจ้งสถานภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ และการที่ผู้อภิปรายต้องกล่าวแนะนำตัวทุกครั้งก่อนเริ่มต้นการอภิปรายนั้นก็เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกำหนดไว้ว่า เมื่อการประชุมสภาแต่ละครั้งเสร็จสิ้นลงต้องจัดทำรายงานการประชุมสภาโดยจัดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ในการประชุมสภาทุกคำพูดตั้งแต่เริ่มประชุมจนกระทั่งเลิกประชุม เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานของทางราชการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๕)

กล่าวได้ว่าลักษณะการขึ้นต้นการอภิปรายมีรูปแบบตายตัว กล่าวคือ ประกอบด้วยการใช้คำเรียกขานประธานสภาและการแนะนำตัว ในกรณีที่สมาชิกลุกขึ้นอภิปรายติดต่อกันหลายครั้ง ผู้อภิปรายอาจแนะนำตัวโดยการแจ้งเพียงชื่อและนามสกุลหรือไม่มี การแนะนำตัวซ้ำอีกก็ได้แต่ยังคงมีคำเรียกขานประธานสภาเหมือนเดิม

๒.๒.๔.๒.๒ การแจ้งวัตถุประสงค์ที่จะอภิปราย คือ การแจ้งจุดมุ่งหมายในการอภิปรายหรือแจ้งเหตุผลที่ผู้อภิปรายต้องการกล่าวกับที่ประชุม เพื่อให้ผู้ฟังหรือที่ประชุมทราบและเกิดความเข้าใจตรงกับเจตนาของผู้อภิปราย

วัตถุประสงค์ที่ผู้อภิปรายแสดงในการอภิปราย สามารถจำแนกออกได้เป็น ๕ ประเภท คือ

- ๑) ผู้อภิปรายแสดงวัตถุประสงค์เพื่อขอชี้แจงรายละเอียดเป็นการอภิปรายเพื่อชี้แจงและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือข้อสงสัยบางประการให้ที่ประชุมทราบ

การอภิปรายเพื่อขอชี้แจงรายละเอียด สามารถจำแนกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

ก. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านขอชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลที่ไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้หรือบริหารงานบกพร่องหรือมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

ตัวอย่างที่ ๙

ชินวรณ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมชินวรณ์ บุญยเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราช ท่านประธานครับที่ได้มีอำนาจที่นั่นย่อมมีการฉ้อฉล ผมขออภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายสมศักดิ์ เทพสุทิน ท่านประธานครับความจริงพฤติกรรมของรัฐมนตรีท่านนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นข่าวคราวไปแล้วครับ แต่ว่ารัฐมนตรีท่านนี้ไม่ว่าอยู่กระทรวงไหนครับก็จะมีข่าวคราวประเภทนี้อยู่ตลอดเวลาเพราะฉะนั้นผมจึงต้องติดตามและตรวจสอบและวันนี้เห็นว่ามีมูลที่ผมจะอภิปรายไม่ไว้วางใจ เพราะฉะนั้นผมจะเรียนกับท่านประธานเบื้องต้นก่อนว่าทุกคำพูดของกระผมผมรับผิดชอบและผมจะเรียนกับประธานให้เห็นถึงตัวเลขและข้อมูลที่ชัดเจน... ผมได้ติดตามในเรื่องนี้เพราะว่าในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาผมคิดว่าสังคมเรียกร้องกันมากกว่าถ้าเราจัดบ ส.ส.นั้น ผมคิดว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปในยุคปฏิรูปทางการเมืองแล้ว แต่ในยุครัฐบาลที่ภายใต้นโยบายคิดใหม่ทำใหม่วันนี้กลับเอาภาษีของพี่น้องประชาชนไปดำเนินการแจกเช่นเดียวกับบ ส.ส. ผมจึงตั้งข้อกล่าวหาฯพณฯ รัฐมนตรีสมศักดิ์ เทพสุทิน ข้อที่ ๑ ท่านได้ใช้นโยบายใช้อำนาจหน้าที่หมกเม็ดงบประมาณลงไปในพื้นที่ที่เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง ข้อที่ ๒ ท่านได้ปล่อยปละละเลยให้หน่วยงานในกำกับได้ดำเนินการที่เกิดความเสียหายส่อไปในทางทุจริตเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติบ้านเมืองโดยเฉพาะได้ใช้ภาษีของพี่น้องประชาชน ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

ข. ฝ่ายบริหารหรือรัฐมนตรีขอชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกล่าวหาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน

ตัวอย่างที่ ๑๐

ยุทธศักดิ์ : กราบเรียนท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรที่เคารพครับ กระผมพลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ขอชี้แจงต่อข้อกล่าวหาของท่านสมาชิกสภาผู้แทนผู้ทรงเกียรติฝ่ายค้านที่ได้ยื่นเรื่องต่อประธานวุฒิสภาขอถอดถอนกระผมออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม รวมทั้งยื่นญัตติขออภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลต่อกระผม

ดังที่ท่านประธานได้รับฟังเพื่อนสมาชิกผู้ทรงเกียรติฝ่ายค้านได้อภิปรายมาโดยตลอดแล้วและกระผมชี้แจงข้อเท็จจริงให้ประธานได้ทราบต่อไปทั้ง ๒ เรื่อง นะครับ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

ค. ผู้อภิปรายขอชี้แจงรายละเอียดในกรณีที่ถูกกล่าวพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหาย

ตัวอย่างที่ ๑๑

สมศักดิ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม สมศักดิ์ ปรีศนายนันทกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอ่างทอง ผมขออนุญาตกราบเรียนชี้แจงสักนิดนึงครับ ที่เมื่อสักครู่นี้ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กรุณาพุดพาดพิงถึงคนที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๓ ซึ่งพอดีช่วงนั้นผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ท่านได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่าให้ไปถามว่าเมื่อปี ๒๕๔๓ เนี่ยใครเป็นรัฐมนตรี แล้วก็ทำให้กฎหมายล่าช้าแล้วก็ใน ส่วนหนึ่งท่านก็บอกว่าท่านได้พิจารณาดู กลักร่างกฎหมายที่พวกเรากำลังทำอยู่ในขณะนั้นเนี่ยจะมีปัญหา ผมขอกราบเรียนชี้แจงสั้น ๆ อย่างนี้ครับว่าเมื่อปี ๒๕๔๓ ช่วงตอนนั้นเนี่ยหลังจากวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ รัฐบาลชุดนั้นก็พยายามที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้นว่า...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

๒) ผู้อภิปรายแสดงวัตถุประสงค์เพื่อขอประท้วง เป็นการ
อภิปรายเพื่อประท้วงการควบคุมสภา คำวินิจฉัยของประธานสภาหรือผู้ที่กำลังอภิปราย

ตัวอย่างที่ ๑๒

พิชญ์สินี : ท่านประธานคะดิฉันขอประท้วงนะคะ อะดิฉันนางพิชญ์สินี มุ่งฝากกลาง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา ฉันทเห็นว่านะคะผู้อภิปรายนะทำ
ผิดในเอ่อข้อบังคับข้อที่ ๖๑ นะคะ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

๓) ผู้อภิปรายแสดงวัตถุประสงค์เพื่อขอซักถาม ในงานวิจัยนี้
การซักถาม หมายถึง การที่ผู้อภิปรายซักถามประธานสภาเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังอภิปรายอยู่
หรือถ้าหากผู้อภิปรายต้องการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสภา ผู้อภิปรายจะต้องซักถามผ่าน
ทางประธานสภาเท่านั้นเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ตัวอย่างที่ ๑๓

ชาญชัย : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมชาญชัย ชัยรุ่งเรือง มหาสารคาม ไทยรักไทยครับ
ขออนุญาตประธานนิดนึงครับ ท่านเฉลิมเนี่ยจะอภิปรายในสังกัดพรรคไหนครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

๔) ผู้อภิปรายแสดงวัตถุประสงค์เพื่อขอแนะนำ ในงานวิจัยนี้
การแนะนำ หมายถึง การที่ผู้อภิปรายแนะนำหรือชี้้นำให้ประธานสภาสนใจในสิ่งที่ประธานสภา
ไม่ได้นึกถึง

ตัวอย่างที่ ๑๔

สุขุมพงศ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม นายสุขุมพงศ์ ینگคำ สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ พรรคไทยรักไทย กระผมมีความเห็นว่าญัตติที่ท่านผู้นำ
ฝ่ายค้านได้ยื่นมาในวันนี้ เป็นญัตติที่มีข้อบกพร่องและมีเจตนาจงใจฝ่าฝืน
ข้อบังคับ กระผมมีเหตุผลครับท่านประธาน ญัตตินี้ได้ยื่นมาครั้งแรกเมื่อวันที่
๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ในญัตตินี้มีเนื้อความ ๓ ส่วนด้วยกันครับท่านประธาน
ส่วนแรกเป็นเนื้อหา...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

๕) ผู้อภิปรายแสดงวัตถุประสงค์เพื่อขอรับรอง ใน
งานวิจัยนี้ การขอรับรอง หมายถึง การที่ผู้อภิปรายแนะนำหรือโน้มน้าวให้ประธานสภา มีความ
คิดเห็นคล้อยตามกับสิ่งที่ผู้อภิปรายเสนอและให้ประธานสภานำเรื่องที่ผู้อภิปรายเสนอแนะไป
กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ตัวอย่างที่ ๑๕

เสกสรรค์ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผมนายเสกสรรค์ แสนภูมิ ผู้แทนราษฎร
เขตเลือกตั้งที่ ๘ จังหวัดสุรินทร์ พรรคไทยรักไทย ขออนุญาตหารือท่าน
ประธานนิดหนึ่งว่า ในการที่จะอภิปรายรัฐมนตรีท่านใด อยากให้ท่านประธาน
ได้บอกว่าในญัตตินี้ได้มีการยื่นถอดถอนในส่วนไหน เพราะว่าตามที่ทราบนั้นก็
คือ ส่วนทุจริต ส่วนร่ำรวยผิดปกติ ส่วนละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย
กระผมหมายความว่าเท่าที่สังเกตนั้นไม่ได้ยื่นทั้ง ๓ ส่วน ท่านประธานครับ
หมายความว่าพวกกระผมจะต้องดูการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับก็คือว่า
ถ้าในส่วนของการแจ้งฝ่าฝืนกฎหมายก็จะได้ในประเด็นนั้นท่านประธานครับ
ด้วยความเคารพครับ ไม่อยากเป็นการประท้วงแบบการสิ้นเปลืองเวลาในการ
อภิปราย ด้วยความเคารพท่านประธานครับ ขอขอบคุณครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากการศึกษาพบว่า ผู้อภิปรายส่วนใหญ่มักแจ้งวัตถุประสงค์
ไว้ตอนต้นก่อนที่จะอภิปราย การที่ผู้อภิปรายแจ้งวัตถุประสงค์นั้นก็เพื่อให้ประธานสภาได้วินิจฉัย
ถึงความเหมาะสมและให้ผู้อภิปรายมีสิทธิ์อภิปราย อย่างไรก็ตามการแจ้งวัตถุประสงค์ไม่
จำเป็นต้องปรากฏในตอนต้นของการอภิปรายเสมอไป อาจจะปรากฏในส่วนเนื้อเรื่องหรือในการ
ลงท้ายก็ได้

๒.๒.๔.๒.๓ การนำเสนอรายละเอียดหรือเนื้อความของประเด็น
ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน

ตัวอย่างที่ ๑๖

อภิสิทธิ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ประชาธิปัตย์ ก่อนอื่นกระผมขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานครับ เมื่อสักครู่นี้

ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ชี้แจงเพื่อนสมาชิกที่ได้อภิปรายไม่ไว้วางใจท่านทำนองว่าพวกกระผมที่อยู่พรรคฝ่ายค้านประหนึ่งว่าจะมีความอดคติดกับนักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมือง กราบเรียนท่านประธานครับว่าขอให้ท่านมั่นใจได้ว่าพวกเราที่เป็นนักการเมืองอาชีพไม่เคยคิดที่จะรังเกียจผู้ประกอบอาชีพสุจริตในการที่จะเข้ามาสู่การเมือง..... ผมกราบเรียนอย่างนี้ครับว่ากรณีของเหล็กวีร์ธอน

นั้นผมค่อนข้างที่จะเห็นใจว่าเค้ามมีปัญหา ตัวเลขที่ได้มีการนำเสนอค่อนข้างขัดท่านประธานครับขออนุญาตนะครับ เพื่อความสะดวกและก็ความเข้าใจ กรณีของเหล็กวีร์ธอนนั้นถ้าเราดูตัวเลขเปรียบเทียบเมื่อปี ๒๕๔๓ และมาถึงปี ๒๕๔๔ เดือนมกราคมถึงเดือนสิงหาคม คือช่วงเวลาที่ผมกราบเรียนท่านประธานว่าเป็นช่วงที่มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ท่านจะเห็นครับว่ากำลังการผลิตปี ๒๕๔๓ ให้อยู่เพียงร้อยละ ๓๔ ปี ๒๕๔๔ ให้อยู่ร้อยละ ๒๙ บ่งบอกถึงปัญหาของกำลังการผลิตส่วนเกินค่อนข้างมากครับ... จะอย่างไรก็ตามเรื่องเหล่านี้ก็มีการจัดทำว่าตัวไหนจะยกเว้น ตัวไหนจะไม่ยกเว้น แล้วปัญหานี้มันไม่ได้มีเฉพาะในเรื่องของ ผู้ใช้เหล็กเท่านั้นที่ร้อง ๑๗ ธันวาคมมันก็ไปเกิดกรณีที่กระทรวงพาณิชย์ก็แจ่งมาเหมือนกันว่าการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษมันผิดข้อตกลงองค์การการค้าโลกหรือดับบลิวทีโอหรือไม่...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๖ ผู้อภิปรายนำเสนอรายละเอียดหรือเนื้อความเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยการยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ อ้างอิงตัวเลขหรือสถิติ และการใช้คำย่อที่คนทั่วไปเข้าใจคำเต็ม ฯลฯ

๒.๒.๔.๒.๔ การลงท้าย คือ การที่ผู้อภิปรายแสดงการยุติการอภิปราย การลงท้ายที่ใช้ในการอภิปรายแต่ละครั้งแตกต่างกันหลายลักษณะดังนี้

๑) การลงท้ายโดยการสรุป เป็นการลงท้ายโดยการเน้นหรือย้ำใจความสำคัญของเรื่องและผู้อภิปรายต้องการนำเสนออีกครั้งว่าสิ่งที่ผู้อภิปรายได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่างที่ ๑๗

จรินทร์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์ ผมขออนุญาตชี้แจงทำความเข้าใจกับท่าน ประธานนะครับ เนื่องจากเพื่อนสมาชิกเมื่อสักครู่ได้กล่าวต่อท่านประธานอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดบางประการ...เพราะฉะนั้นกระผมขอกราบเรียนท่านประธานว่า ที่ฝ่ายค้านได้ดำเนินการมาทั้งหมดนั้นถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญและข้อบังคับทุกประการแล้วครับ ขอขอบคุณครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

๒) การลงท้ายโดยการแนะนำ คือ การที่ผู้อภิปรายแนะนำ หรือชี้้นำให้ประธานสนใจในสิ่งที่ประธานสนใจไม่ได้นี่ถึง

ตัวอย่างที่

๑๘

วิชัย : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมวิชัย ชัยจิตวณิชกุลชาติพัฒนา จากอุดรธานี ผมกราบเรียนท่านประธานนิดนึง เพราะว่าที่ต้องประท้วงท่านผู้อภิปรายซึ่งก็เป็นแบบเพื่อนรักกันนี่นะครับ เนื่องจากว่าเรื่องดังกล่าวนี้คงไม่ใช่เรื่องที่เป็นเรื่องใหม่และเป็นเรื่องซึ่งเกิดขึ้นต่อเนื่อง รวมถึงออกไปสู่สื่อมวลชนตลอดเวลาที่ผ่านมาเป็นการฉายหนังซ้ำหลายรอบ... ท่านประธานครับ ผมคิดว่าพวกเราได้รับทราบข้อมูลและก็ตามเป็นกระทุ้ไป ๑ ครั้งแล้วด้วย โปรดได้วินิจฉัยด้วยครับ
ท่านประธานครับ

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

๓) การลงท้ายโดยการขอร้อง คือ การที่ผู้อภิปรายแนะนำหรือโน้มน้าวให้ประธานสภามีความคิดเห็นคล้ายตามกับสิ่งที่ผู้อภิปรายเสนอและให้ประธานสภานำเรื่องที่ผู้อภิปรายเสนอแนะไปกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ตัวอย่างที่ ๑๙

วิทยา : ท่านประธานครับ กระผมวิทยา แก้วภราดัย ครับ ขอประท้วงตามข้อบังคับ ๖๑ ข้อบังคับที่ ๘ และข้อบังคับที่ ๑๕๓ ครับ ผู้อภิปรายที่กำลังอภิปรายอยู่ใช้สิทธิ์ในการพาดพิง แต่ผมคิดว่าที่ท่านอภิปรายมาใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาทีวนเวียน ซ้ำซากและก็ส่อเสียดไปทั่วสภา นอกจากนั้นหน้าที่ในการชี้แจงเป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีครับในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ฉะนั้นขอให้ท่านประธานใช้ข้อบังคับข้อ 8 ควบคุมการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบด้วยครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

แต่อย่างไรก็ตาม อาจมีผู้ตีความว่า ถ้อยคำของผู้อภิปรายข้างต้นเป็นการสั่งให้ประธานสภาปฏิบัติตามก็ได้ เพราะการขอร้องกับการสั่งต่างก็เป็นการพยายามให้ผู้ฟังกระทำการใดสิ่งหนึ่งตามที่ถูกต้องการเหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาเงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของวัจนกรรมคำสั่งที่ Searle (1969) เสนอไว้ว่า ผู้พูดจะต้องมีอำนาจเหนือผู้ฟังในสถานการณ์นั้น ๆ ถ้อยคำของผู้อภิปรายในที่นี้จึงเป็นวัจนกรรมคำสั่งเนื่องจากในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ผู้อภิปรายไม่มีอำนาจเหนือประธานสภา

๔) การลงท้ายโดยการซักถาม คือการที่ผู้อภิปรายซักถามประธานสภาเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังอภิปรายอยู่ หรือถ้าหากผู้อภิปรายต้องการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสภา ผู้อภิปรายจะต้องซักถามผ่านทางประธานสภาเท่านั้นเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ตัวอย่างที่ ๒๐

สามารถ : ครับผมสรุปสั้น ๆ นะครับท่าน ครับ ผมถามว่า ๑. ถ้อยคำที่ใช้ในญัตตินี้ นะครับ พูดถึงรัฐบาลนะครับ แอ้ (ขึ้นเสียงสูง) แต่ผมจับได้แปลแก้ประเด็นนะครับ พูดถึงรัฐบาลมีพฤติกรรมบริหารราชการทุจริตคอร์รัปชั่น สร้างเครือข่ายทุจริตคอร์รัปชั่น คุกคามสื่อ ใช้ถ้อยคำว่ารัฐบาลหมดนะครับ ฉะนั้นเนี่ยมันดูเหมือนหนึ่งว่าเป็นการอภิปรายรัฐบาลทั้งคณะเพราะความหมายของคำว่า รัฐบาลเนี่ยมันหมายถึงนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทุกท่านผมถามและ ๒๑ ท่านที่ไม่ได้ยื่นอภิปรายไว้เนี่ยนะครับ จะอยู่ตรงไหน ยิ่งไงนะครับจะถูกกล่าวหารวมไปด้วย

๒. รัฐมนตรี ๗ ท่านที่ไม่ได้ถูกถอดถอนนะครับเป็นการเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ได้มีการจำแนกข้อกล่าวหาของแต่ละท่านไว้เนี่ยครับให้ชัดเจน แต่ใช้ถ้อยคำรวมของญัตติตอนต้นซึ่ง ในถ้อยคำดังกล่าวเหล่านั้น คำก็ทุจริต สองคำก็ทุจริตนะครับ แล้วจะอภิปรายกันยังไงครับ มันตีคลุมทั้งหมด ผมว่ามันชัดเจนนารมณ์รัฐธรรมนูญ อยากเรียนถามท่านประธานว่า ท่านได้บรรจุญัตตินี้เข้ามาโดยคำวินิจฉัยและเหตุผลประการใด ขอทราบและท่านจะคุมการอภิปรายในวันนี้เนี่ยนะครับหรือตลอด ๒ วันเนี่ย ให้เป็นไปในความเรียบร้อยได้ยังไงครับ ขอกราบขอขอบคุณครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

๕) การลงท้ายโดยการขอบคุณ ในงานวิจัยนี้ การขอบคุณหมายถึง การที่ผู้อภิปรายกล่าวถ้อยคำแสดงความรู้สึกขอบคุณบุคคล หน่วยงาน องค์กรหรือรัฐบาลที่ได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้อภิปรายและผู้อภิปรายก็เกิดความรู้สึกขอบคุณต่อการกระทำของบุคคลหรือหน่วยงานนั้น ๆ จริง

ตัวอย่างที่ ๒๑

ยุทธศักดิ์ : ...ท่านประธานที่เคารพ ไม่ว่าสิ่งที่เพื่อนสมาชิกผู้ทรงเกียรติฝ่ายค้านจะได้พูดจากรู้สึกว่ากล่าวแก่กระผมบางถ้อยกระถกความทำให้ผมรู้สึกเจ็บช้ำที่ทุกท่านก็ล้วนแต่เป็นเพื่อนฝูงเป็นมิตรสหาย...สุดท้ายครับกระผมกราบเรียนท่านประธานเพื่อขอขอบคุณไปยังบรรดาพี่น้องประชาชนที่ทุกท่านได้กรุณาส่งความคิดเห็นไปยัง

๔๕

สวณดุสิตโพลของสถาบันราชภัฏสวณดุสิตที่แสดงความเห็นว่ากระผมไม่ควรที่จะ
จะถูกถอดถอนจากความเป็นรัฐมนตรี รวมทั้งไม่ควรจะถูกยื่นอภิปรายไม่
ไว้วางใจด้วยและนอกจากนี้กระผมต้องขอขอบคุณเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรในพรรคร่วมรัฐบาลทุก ๆ ท่าน กับขอขอบพระคุณผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ
สมาชิกในพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้กรุณาแสดงน้ำใจให้กำลังใจ ซึ่งกระผมจะ
จดจำท่านทั้งหลายเหล่านั้นไว้ตลอดไป ขอขอบพระคุณครับท่านประธานครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๑ ผู้อภิปรายได้กล่าวถ้อยคำแสดงความ
ขอบคุณประชาชนที่แสดงความคิดเห็นผ่านสวณดุสิตโพลว่า ไม่เห็นด้วยกับการยื่นถอดถอน
ผู้อภิปรายออกจากการเป็นรัฐมนตรี จากนั้นจึงกล่าวขอบคุณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วม
รัฐบาลที่เป็นกำลังใจให้ ซึ่งผู้อภิปรายเกิดความรู้สึกขอบคุณต่อการกระทำของบุคคลดังกล่าวจริง
ส่วนการกล่าวขอบคุณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์นั้น เมื่อพิจารณาจากบริบท
ที่แวดล้อมพบว่าบุคคลดังกล่าวกระทำให้ผู้อภิปรายเกิดความรู้สึกในแง่ลบมากกว่าในแง่บวก
แต่ผู้อภิปรายไม่ได้แสดงท่าทางเสียใจเป็นพิเศษ ผู้วิจัยจึงไม่สามารถระบุได้ว่าถ้อยคำดังกล่าว
เป็นการขอบคุณที่เกิดจากความรู้สึกของผู้อภิปรายจริง

จากการศึกษาพบว่า การลงท้ายการอภิปรายทุกครั้งผู้อภิปราย
จะลงท้ายด้วยวัจนกรรมใดวัจนกรรมหนึ่งหรือหลายวัจนกรรม

๒.๒.๔.๓ การกล่าวปิดประชุม เป็นการกล่าวของประธานสภาเมื่อ
ที่ประชุมได้ลงมติเป็นที่เรียบร้อยแล้วหรือหมดวาระการประชุม แต่ในกรณีที่การประชุมนยังดำเนิน
ต่อไปและที่ประชุมยังไม่ได้ลงมติ หากประธานสภาเห็นว่าการประชุมดำเนินมาจนได้เวลา
พอสมควรแล้วจะกล่าวปิดประชุมก็ได้เช่นกัน

ตัวอย่างที่

๒๒

ประธาน : ท่านสมาชิกครับ ก็เป็นอันว่าทั้งผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงทั้ง ๒ ฝ่ายครบถ้วนบริบูรณ์ทั้งผู้ถูกพาดพิงด้วยนะครับ วันนี้เราใช้เวลาประชุมมาพอสมควรแล้ว ผมว่าสมัยก่อนมีผู้แทนเคยนอนสภากลางนอนนะครับ ตื่นเช้าก็ว่ากันต่อหน้าครับ ถ้าใครจะแอบนอนแถวนี้บ้างประธานสภาไม่รังเกียจนะครับ เอาว่าพฤษภาคม ๙.๓๐ นาฬิกาพบกันเหมือนเดิมตามที่นัดไว้ ผมแจกนัดประชุมไว้เรียบร้อยแล้วนะครับ ท่านที่ยังไม่ได้รับหนังสือแจกวาระการประชุมก็ถือโอกาสประกาศในที่ประชุมเลยขอคุณสมาชิกทุกท่านครับ ขอคุณรัฐมนตรีครับ ขอคุณเจ้าหน้าที่ที่เป็นพิเศษด้วยนะครับ ผมปิดการประชุม พบกันวันพรุ่งนี้ครับ

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๒ เมื่อการอภิปรายดำเนินมาจนได้เวลาพอสมควรแล้ว ประธานสภาจึงกล่าวปิดประชุมโดยการกล่าวสรุปเกี่ยวกับการประชุมที่ผ่านมาอย่างสั้น ๆ พร้อมทั้งบอกกำหนดการประชุมครั้งต่อไป ต่อจากนั้นประธานสภาก็กล่าวขอบคุณคณะรัฐมนตรีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเจ้าหน้าที่ แล้วประธานสภาจึงกล่าวปิดประชุมอย่างเป็นทางการ

สรุปได้ว่า การลำดับวัจนกรรมของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีรูปแบบที่ตายตัว กล่าวคือ มีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ส่วนและเรียงลำดับดังนี้

๑. การกล่าวเปิดประชุม เป็นองค์ประกอบที่ต้องปรากฏทุกครั้งในการอภิปรายโดยประธานสภาจะเป็นผู้กล่าวเปิดประชุม

๒. การอภิปรายถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและเป็นไปตามลำดับ คือ

- ขึ้นต้นการอภิปรายด้วยการเรียกขานประธานสภาและการแนะนำตัวซึ่งต้องปรากฏทุกครั้งเพราะเป็นข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หากผู้อภิปรายไม่ปฏิบัติตาม ประธานสภาก็จะว่ากล่าวตักเตือน

- แจ้งวัตถุประสงค์ในการอภิปรายนั้นเป็นองค์ประกอบที่ต้องปรากฏทุกครั้งเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการขอสิทธิในการอภิปรายจากประธานสภา

- เสนอรายละเอียดหรือเนื้อความ อาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่ทุกคนในสภารวมทั้งประชาชนให้ความสนใจ เพื่อที่จะนำไปตัดสินใจในการลงมติหรือเลือกตั้งให้บริหารราชการแผ่นดินต่อไป

- ลงท้าย ผู้อภิปรายจะลงท้ายการอภิปรายทุกครั้งในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะร่วมกัน

๓. การกล่าวปิดประชุม ก็จัดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ประธานสภาเป็นผู้กล่าวเช่นเดียวกับการกล่าวเปิดประชุม

๒.๒.๕ น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนา (Key)

น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เป็นไปในลักษณะจริงจัง เพราะเป็นการโน้มน้าวให้ที่ประชุมและประธานเชื่อว่าสิ่งที่ตนเสนอนั้นเป็นข้อเท็จจริง

ตัวอย่างที่ ๒๓

สุวโรช : ...สิ่งที่ผมจะกราบเรียนต่อท่านประธานนั้นก็คือยื่นญัตติอภิปรายเพื่อลงมติ เื่อเพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลโดยขอกล่าวหาท่านพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และท่านพลเอกยุทธศักดิ์ ศศิประภา ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในข้อหาด้วยกันทั้งหมด ๓ ข้อหาครับท่านประธาน ข้อหาที่ ๑ ผมขอกล่าวหาว่าท่านทั้ง ๒ เนี่ยครับไร้ประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินไม่โปร่งใส ไม่เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ นั่นคือข้อกล่าวหาที่ ๑ ข้อกล่าวหาที่ ๒ ครับผมขอกล่าวหาว่าท่านรัฐมนตรีทั้ง ๒ เนี่ยครับ ร่วมกันสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์แก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ นี่คือข้อกล่าวหาที่ ๒ ข้อกล่าวหาที่ ๓ ครับท่านประธาน ผมขอกล่าวหาว่าท่านรัฐมนตรีทั้ง ๒ เนี่ยครับ ในฐานะ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กระทำการที่ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
นี่คือข้อกล่าวหาทั้ง ๓ ข้อที่ผมได้กราบเรียนต่อท่านประธานไป...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

อย่างไรก็ตาม ผู้อภิปรายอาจใช้น้ำเสียงไม่จริงจัง หยอกล้อแทรกในการอภิปราย เพื่อให้บรรยากาศในห้องประชุมเป็นไปอย่างสนุกสนาน ไม่จริงจังมากเกินไป หรือเพื่อเรียกความสนใจจากผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ ๒๔

เฉลิม : ...ถามว่าอภิปรายวันนี้ ผมได้อะไรครับ ไม่มีหรอกครับ แต่ว่าผมเคยบอกหลายครั้ง พอก็คิดจะอภิปรายเรื่องสนามกอล์ฟอัลไพน์ คุณยายก็เข้าฝันครับ (พูดล้อหัวเราะ) คุณยายบอกให้หลานชายช่วยเอาที่ของยายคืนที่เถอะ (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง) ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๔ ผู้อภิปรายได้กล่าวถึงความฝันของตนที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับมอบหมายให้อภิปรายเรื่องสนามกอล์ฟอัลไพน์ ซึ่งผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายอาจตีความจากเสียงล้อหัวเราะของผู้อภิปรายเองได้ว่าความฝันดังกล่าวคงจะไม่ได้เกิดขึ้นจริงแต่ผู้อภิปรายน่าจะมีความประสงค์เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและดูเหมือนจะได้ผลตามนั้นเพราะมีเสียงหัวเราะจากผู้ฟังในที่ประชุมตามมา

นอกจากนี้ผู้อภิปรายยังใช้น้ำเสียงประชดประชันเมื่อต้องการโจมตีฝ่ายตรงข้าม

ตัวอย่างที่ ๒๕

เสนาะ : ...ผมอยากจะถามว่าเรื่องวัดธรรมิการาม เรื่องที่ดินตรงนี้ ลองหาใจทักมาสักคนสิครับ เดือดร้อนเหลือเกิน แหม (ขึ้นเสียงสูง) ถ้าขยันเป็นห่วงเป็นใยประเทศชาตินะครับ ขยันอย่างนี้บ้านเมืองเจริญไปเยอะแยะแล้ว...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๕ ผู้อภิปรายคือนายเสนาะ เทียนทอง ได้กล่าวต่อประธานสภาว่า “ แหม (ขึ้นเสียงสูง) ถ้าขยันเป็นห่วงเป็นใยประเทศชาตินะครับ ขยันอย่างนี้บ้านเมืองเจริญไปเยอะแยะแล้ว ” Panpothong (1995) พบว่า การใช้ทำนองเสียงที่สูงกว่าปกติ อาจใช้เพื่อเน้นความให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดไม่ได้เชื่อในสิ่งที่พูดและต้องการเน้นความตรงข้ามเมื่อพิจารณาบริบทของถ้อยคำในตัวอย่างนี้ ผู้ฟังอาจตีความจากทำนองเสียงที่สูงกว่าปกติในคำว่า “ แหม ” ได้ว่านายเสนาะไม่ได้หมายความว่าตามรูป แต่ต้องการเน้นความตรงข้ามว่าพรรคฝ่ายค้านไม่ได้อภิปรายเรื่องที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์เพราะห่วงใยประเทศชาติจริง ๆ

และในขณะเดียวกันผู้อภิปรายก็อาจจะใช้น้ำเสียงประชดประชันแบบไม่รุนแรงเพื่อสร้างความขบขันให้แก่ผู้ฟัง เช่น

ตัวอย่างที่ ๒๖

เฉลิม : ...ท่านประธานครับไอ้พวกผมมันต้นทุนทางสังคมต่ำต้องทำการบ้านหนักครับ อยู่ ๆ ไปยื่นพูดบ๊อบเค้าไม่เชื่อหรอกครับ ไม่เหมือนท่านรัฐมนตรีมหาดไทย เอี้ยวซ้ายไอ้โฮ (ขึ้นเสียงสูง) อย่างกับโคบาลในหนัง ใครๆ ชอบหมด (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง)...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๖ ผู้อภิปราย คือ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ได้เปรียบ ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่า เป็นพระเอกเหมือนโคบาลในหนัง ความเปรียบนี้เป็นการเปรียบโดยนำความคิดของประชาชนที่มองว่า ร.ต.อ.ปุระชัย เป็นคนดี คนเก่ง มาเปรียบกับบุคลิกท่าทางของโคบาลในหนัง นอกจากนี้ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ยังกล่าวถ้อยคำประชดประชันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยใช้กลวิธีที่แตกต่างจากการประชดประชันของนายเสนาะในตัวอย่างที่ ๒๕ (ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยละเอียดในบทที่ ๓)

กล่าวโดยสรุป น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะจริงจัง แต่ผู้อภิปรายบางคนอาจใช้น้ำเสียงประชดประชันและ หยอกล้อแทรกเพื่อให้บรรยากาศในห้องประชุมเป็นไปอย่างสนุกสนาน ผู้ฟังจะได้ไม่รู้สึกลบเบื่อ ในขณะที่ฟังการอภิปรายเป็นเวลานาน

๒.๒.๖ เครื่องมือ (Instrumentalities)

เครื่องมือหรือลักษณะภาษาที่ใช้สื่อสารในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีทั้งภาษาระดับเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยพิจารณาระดับของภาษาจากการเรียงเรียงถ้อยคำในประโยค การเลือกใช้ถ้อยคำ คำศัพท์เฉพาะในสาขาวิชา รวมทั้งการออกเสียงพยัญชนะและสระ

ตัวอย่างที่ ๒๗

ประธาน : ท่านสมาชิกที่เคารพครับขณะนี้สมาชิกมาลงชื่อเข้าประชุมครบองค์ประชุมแล้วนะครับ ผมขอเปิดการประชุมแล้วก็ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระดังต่อไปนี้ นะครับระเบียบวาระที่ ๑ กระหู่ถามไม่มีนะครับ ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุมซึ่งไม่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุมคือเรื่อง การถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ด้วยในการประชุมพิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในวันนี้...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๗ ประธานสภาได้กล่าวเปิดประชุมโดยใช้ภาษาพูดระดับเป็นทางการ สังเกตได้จากการเรียงเรียงคำในประโยคเป็นไปตามหลักไวยากรณ์และใช้คำศัพท์เฉพาะในการประชุม เช่น “องค์ประชุม” “กระหู่ถาม” “ระเบียบวาระ” เป็นต้น

และในบางครั้งผู้อภิปรายก็อาจใช้ภาษาระดับไม่เป็นทางการในการอภิปราย เช่นกัน

ตัวอย่างที่ ๒๔

เสนาะ : สมมติฐานว่าท่านประธานก็เป็นประชาชน ผมก็เป็นประชาชน เห็นเค้าประกาศขายที่ดิน ลงชื่อพลอากาศเอกหะริน หงสกุล ผู้จัดการมูลนิธิตามประกาศขายโดยชัดเจน ลงวันที่เท่านี้ ๆ แล้วให้คนสนใจมายื่นประมูลซื้อ ผมจำเป็นจะต้องไปศึกษากฎหมายมัย แพ่งและพาณิชย์มัย กฎหมายอะไรมัย เราเป็นประชาชน ท่านนายกรัฐมนตรีก็เป็นประชาชน มีสิทธิตามกฎหมาย เมื่อผมไปยื่นชื่อไม่ใช่มีนายหน้านายตาอะไรต่าง ๆ มาเสนอ นี่เป็นประกาศขายทางราชการ เป็นของมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์แล้วจะมากล่าวหาบอกว่าพวกโจรไปปล้นที่วัด ผมคิดว่าสติแตกกันหมดแล้ว ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๔ จะเห็นว่า ผู้อภิปรายใช้ภาษาพูดระดับไม่เป็นทางการ สังเกตได้จากการใช้คำสรรพนามว่า “ เรา , เค้า ” การเรียบเรียงคำในประโยคไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ เช่น ละประธานของประโยค “เห็นเค้าประกาศขายที่ดิน” และใช้ถ้อยคำที่มีคำอุทานเสริมบท เช่น นายหน้านายตา รวมทั้งการออกเสียงไม่เต็มคำ คำว่า “หรือไม” เป็น “มัย”

นอกจากวัจนภาษาที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้อภิปรายยังใช้วัจนภาษาด้วยอวัจนภาษาที่ผู้อภิปรายใช้มีทั้งที่เป็นสัญญาณ เช่น เสียงออก เสียงเคาะค้อน และอวัจนภาษาที่เป็นท่าทาง เช่น การย่นขึ้น ซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรว่า ถ้าประธานสภาให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือย่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังอภิปรายหยุดพูดและนั่งลงทันที (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๔) และในบางครั้งผู้อภิปรายก็ใช้อวัจนภาษาเพื่อสื่อความหมายบางอย่าง เช่น การขึ้นเสียงสูงเพื่อเพิ่มน้ำหนักของถ้อยคำให้สอดคล้องกับเนื้อหา

ตัวอย่างที่ ๒๙

ประธาน : ...ผมหวังว่าการอภิปรายจะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับทุกประการ เนื่องจากว่าที่นี่เป็นที่ร่างระเบียบให้ประชาชนปฏิบัติ เมื่อเราได้ปฏิบัติตามระเบียบประชาชนจะได้เข้าใจ ไม่อย่างนั้นจะถามว่า เค้า (ขึ้นเสียงสูง) แล้วคนออกระเบียบเองไม่ทำตามระเบียบแล้วประชาชนจะอยู่กันยังไงจึงเป็นต้น ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

หรือบางครั้งผู้อภิปรายก็ใช้วาทะภาษาที่แสดงความหมายพิเศษ เช่น การพูดกลั้วหัวเราะซึ่งเป็นการหัวเราะที่ไม่ได้แสดงอารมณ์ขัน แต่แสดงความหมายอย่างอื่น เช่น แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม

ตัวอย่างที่ ๓๐

เฉลิม : ...ผมต้องเดินต่อครับ ตั้งใจจะอภิปรายหลายเรื่อง แต่ว่าเรื่องนี้เนี่ยมันเป็นเรื่องที่น่าเกลียด ผัวเซ็นเมียซื้อ น่าเกลียด เรื่องคนอื่นทำผิด ๆ ผิด ๆ ถูก ๆ เห็นเงาแวบ ๆ เอาและผิดยังงี้ ๆ เฮอะ (พูดกลั้วหัวเราะ) พอมาเจอพรรคพวกตัวเองเข้า มั่งนั่งตาปริบ ๆ แล้วไปอ้างกฎหมายนั้นกฎหมายนี้ ดูต่อเลยครับท่านประธาน...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

เมื่อพิจารณาลักษณะภาษาที่ใช้สื่อสารในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจแล้วพบว่า ผู้อภิปรายใช้วาทะภาษาเป็นส่วนใหญ่ และในขณะเดียวกันก็อาจใช้วาทะภาษาเพื่อสื่อความหมายหรือแสดงเจตนาบางอย่าง เช่น การยื่นขึ้น การขึ้นเสียงสูง การหัวเราะ เป็นต้น

๒.๒.๗ บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of Interaction & Interpretation)

บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์และการตีความการสื่อสารในรูปแบบของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เป็นการสื่อสารโดยมีกฎกติกาชัดเจนซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ การอภิปรายจะต้องดำเนินไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เช่น ผู้อภิปรายต้องกล่าวถ้อยคำผ่านทางประธานสภา แม้ว่าในความเป็นจริงจะเป็นการสื่อสารระหว่างผู้อภิปรายกับผู้ถูกอภิปราย อีกทั้งผู้อภิปรายไม่สามารถแสดงกิริยา วาจาที่ไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสี และกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือชื่อบุคคลใดโดยไม่จำเป็น ด้วยเหตุนี้ผู้อภิปรายจึงเลือกใช้ถ้อยคำในการโจมตีฝ่ายตรงข้ามทางอ้อมเพื่อให้การอภิปรายของตนไม่ละเมิดข้อบังคับตามที่สภากำหนดไว้

๒.๒.๔ ประเภทการสื่อสาร (Genre)

ประเภทการสื่อสารของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ คือ การอภิปรายแสดงข้อคิดเห็น หากพิจารณาตามเกณฑ์ของ Longacre* (1983) จัดเป็นทัศนปริจเฉท

* Longacre (1983) แบ่งปริจเฉทตามการให้ความสำคัญกับการลำดับเหตุการณ์และการมีตัวละครออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. นิทานปริจเฉท (Narrative Discourse) เป็นการเล่าเรื่องราว ซึ่งให้ความสำคัญกับตัวละครและการเรียงลำดับเหตุการณ์

๒. ปฏิบัติปริจเฉท (Procedural Discourse) เป็นการกล่าวถึงการแสดงกรรมวิธีหรือการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเรียงลำดับเวลาของการปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญ แต่ไม่จำเป็นต้องมีตัวละคร

๓. ปราศรัยปริจเฉท (Hortatory Discourse) เป็นการถ่ายทอดความคิดจากคนถึงคน ตัวละครเป็นเรื่องสำคัญ แต่การเรียงลำดับเหตุการณ์นั้นไม่สำคัญ

๔. ทัศนปริจเฉท (Expository Discourse) เป็นการเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ผ่านทัศนะหรือความคิดของผู้พูดหรือผู้เขียน การเรียงลำดับเหตุการณ์และตัวละครไม่ใช่เรื่องสำคัญ

(Expository Discourse) และในทัศนปริจเฉทก็ยังมีปริจเฉทประเภทอื่น ๆ แทรกอยู่ด้วย ได้แก่ นิทานปริจเฉทหรือปริจเฉทเรื่องเล่า (Narrative Discourse) และปฏิบัติปริจเฉท (Procedural Discourse)

ตัวอย่างที่ ๓๑

ประธาน : ผมวินิจฉัยข้อประท้วงครับ ผมได้ทำหน้าที่ตามที่คุณเรียกร้องแล้วนะครับ ทั้งจะใช้รักษาความสงบ ทั้งที่วินิจฉัยเรื่องนอกประเด็นเรื่องอะไรต่าง ๆ ก็กำลังดำเนินการอยู่ บางครั้งก็อยู่บ้างไม่อยู่บ้าง ก็เห็นว่าทำงานร่วมกันอะไรที่พอจะอะลุ่มอล่วยได้ คนทำหน้าที่ประธานก็จะอะลุ่มอล่วยไป แต่ทั้งหมดนี้ผมเรียนให้ทราบแล้วว่าถ้าจะอภิปรายต่อไปขอความกรุณาพยายามอย่าเลยไป ระวังนะครับว่าจะโดนประท้วง ต้องระวังไว้ก่อน ๒. ผู้จะประท้วงถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ก็อย่าขึ้นมาประท้วง เพื่อบรรยากาศจะได้ไม่เสีย ผมพยายามดูแลตรงนี้อยู่แล้ว แล้วก็ ๒-๓ วันนี่เนื้อหาสาระที่อภิปรายไป หนังสือพิมพ์หรือว่าผู้สื่อข่าวก็วิจารณ์ว่าดีทั้ง ๒ ฝ่าย แต่บรรยากาศประท้วงมากเหลือเกิน...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๑ ประธานสภาได้แจ้งข้อควรปฏิบัติในการอภิปรายและการประท้วงโดยเรียงลำดับตามเวลาของเหตุการณ์ หลังจากนั้นได้กล่าวถึงคำวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์โดยมีผู้สื่อข่าวเป็นตัวละครสำคัญ จะเห็นได้ว่าคำพูดของประธานสภานั้นประกอบด้วยปฏิบัติปริจเฉทและนิทานปริจเฉทแทรกอยู่ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจแล้วพบว่า บริบทของการอภิปรายนั้นแตกต่างจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ ในการอภิปรายจะกำหนดเวลาสถานที่ จำนวนผู้เข้าร่วมเหตุการณ์และลำดับวัจนกรรมไว้อย่างชัดเจนโดยเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรในข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ก็ยังมีข้อกำหนดลักษณะภาษาบางอย่างขึ้นเพื่อใช้สื่อสารเฉพาะในการอภิปรายเท่านั้น เช่น การยกมือขึ้นเพื่อประท้วง การยื่นขึ้นของประธานสภาเพื่อให้ผู้ที่กำลังอภิปรายหยุดพูด เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า บริบทเหล่านี้ส่งผลให้ภาษาที่ใช้ในการอภิปรายมีลักษณะที่เฉพาะและแตกต่างจากการสื่อสารทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวัน และความแตกต่างนี้เองที่ทำให้พรรคฝ่ายค้านต้องเลือกสรรกลวิธีต่าง ๆ มาใช้เพื่อ

๕๕
โจมตี ฝ่ายตรงข้าม ในบทต่อไปผู้วิจัยจะศึกษาว่าผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธี
ใดบ้างเพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๓

กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

จากการพิจารณาบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามกรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารนั้นทำให้พบว่า บริบทต่าง ๆ ของการอภิปรายแตกต่างจากการสื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวัน ซึ่งนอกจากการอภิปรายจะกำหนดเวลา สถานที่ ผู้เข้าร่วม เหตุการณ์และการลำดับวาทกรรมไว้อย่างตายตัวแล้ว การอภิปรายยังต้องดำเนินไปตามข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย กล่าวคือ ผู้อภิปรายจะต้องอภิปรายในประเด็นที่กำลังปรึกษากัน รวมทั้งไม่แสดงกิริยาวาจาที่ไม่สุภาพ ใส่ร้าย เสียดสีและกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือชื่อบุคคลโดยไม่จำเป็น ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้ผู้อภิปรายต้องเลือกสรรกลวิธีต่าง ๆ มาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยไม่ละเมิดต่อข้อบังคับที่สภากำหนดไว้ ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษา กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้เพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อมว่ามีกลวิธีใดบ้างและแต่ละกลวิธีมีลักษณะอย่างไร

กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

จากการศึกษาข้อมูลการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจโดยอาศัยแนววจนปฏิบัติศาสตร์ พบว่ากลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมมีอยู่ ๘ กลวิธีด้วยกันดังต่อไปนี้

๓.๑ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal irony)

Verbal irony เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับนักภาษาศาสตร์หลายสาขาสนใจศึกษาอย่างกว้างขวางและได้ให้คำนิยามไว้แตกต่างกัน

Amante (1975 , อ้างถึงใน Panpothong ,1995) ให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง

“การกล่าวถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับรูป”

ส่วนกอบกุล อิงคุทานนท์ (๒๕๓๙ : ๕๐) ใช้คำว่า ถ้อยคำยั่วล้อ แทนคำว่า Irony และนิยามความหมายไว้ว่า หมายถึง

“ภาพพจน์หรือรูปแบบของคำพูดซึ่งมีนัย ทศนคติที่ตรงกันข้ามหรือขัดกัน กับคำที่แสดงออกมา”

มารศรี สอทิพย์ (๒๕๔๒ : ๑๒) ใช้คำว่า การแฝงนัย แทนคำว่า Irony และให้คำจำกัดความว่า

“การแสดงความคิด ความรู้สึก อารมณ์หรือทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที ตรงกันข้ามกับถ้อยคำหรือข้อความที่ปรากฏ”

สำหรับ Verbal irony ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยยึดนิยามตาม Panpothong (1995) ซึ่งใช้คำว่า ถ้อยคำนัยผกผัน และให้ความหมายไว้ว่า คือ การกล่าวอย่างหนึ่งแต่หมายความตรงกันข้ามหรือการพูดสิ่งที่คุณพูดเชื่อว่าเป็นเท็จเพื่อเน้นความหมายตรงกันข้าม และผู้วิจัยจะนำทฤษฎีของ Grice ที่อาศัยปริบทและกฎความร่วมมือในการสนทนา มาช่วยในการตัดสินถ้อยคำ ว่าถ้อยคำใดเป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งนำทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle มาใช้เป็นแนวทางในการตีความเจตนาของถ้อยคำนัยผกผันที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการโจมตีรัฐบาลทางอ้อม

ก่อนที่จะกล่าวถึงถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านใช้ในการโจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ผู้วิจัยจะขอสรุปแนวคิดของ Grice และทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle เพื่อให้เข้าใจความหมายของถ้อยคำนัยผกผันชัดเจนขึ้น

๑) แนวคิดของ Grice : การอนุมานจากปริบทการสนทนาโดยอาศัยกฎความร่วมมือในการสนทนา

Grice (1975) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ในการสนทนาในชีวิตประจำวัน ถ้อยคำไม่ได้สื่อความหมายตามรูปเสมอไป เราไม่สามารถตีความถ้อยคำจากความหมายตามรูปหรืออาศัยหลักการใช้เหตุผล (Logic) ได้และจำเป็นต้องอาศัยปริบทและมีสมมติฐานว่าคู่สนทนาเคารพกฎความร่วมมือในการสนทนา

กฎความร่วมมือในการสนทนาที่ Grice (1975 , อ้างถึงใน ณัฐพรพานโพธิ์ทอง , ๒๕๔๐) เสนอไว้มี ๔ ข้อ คือ

ก. กฎคุณภาพ (The Maxim of Quality) คือ ไม่พูดสิ่งที่ไม่จริงหรือไม่มีหลักฐาน

ข. กฎปริมาณ (The Maxim of Quantity) คือ ให้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการสนทนานั้น ๆ และไม่ให้ข้อมูลเกินความจำเป็น

ค. กฎสัมพัทธ์ (The Maxim of Relevance) คือ พูดแต่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อสนทนา

ง. กฎคุณลักษณะ (The Maxim of Manner) คือ หลีกเลี่ยงความกำกวม พูดให้กระชับและให้เนื้อความเป็นไปตามลำดับ

Grice อธิบายว่า ถ้อยคำนัยแฝง คือ ถ้อยคำที่ความหมายตามรูปละเมิดกฎความร่วมมือในการสนทนาข้อที่เรียกว่า กฎคุณภาพ (The Maxim of Quality) แต่ที่จริงแล้วในปริบทนั้นผู้พูดใช้การละเมิดกฎ (exploiting the maxim) ดังกล่าวเพื่อเน้นความหมายตรงกันข้าม และผู้ฟังเองก็รับรู้ความหมายที่ผู้พูดต้องการนะได้โดยพิจารณาจากปริบทการสนทนา Grice ให้ตัวอย่างถ้อยคำนัยแฝงไว้ดังนี้

X , with whom A has been on close terms until now , has betrayed a secret of A's to a business rival. A and his audience both know this. A says *X is a fine friend*. (Gloss : It is perfectly obvious to A and his audience that what A has said or has made as if to say is something he does not believe , and the audience knows that A knows that this is obvious to the audience. So , unless A's utterance is entirely pointless , A must be trying to get across some other proposition than the one he purports to be putting forward. This must be some obviously related proposition ; the most obviously related proposition is the contradictory of the one he purports to be putting forward.)

(Grice , 1975 : 53)

จากตัวอย่าง หากเราตีความตามถ้อยคำที่ A พูดว่า “X is a fine friend” ก็ น่าจะมีความหมายว่า X เป็นเพื่อนที่ดี แต่ในที่นี้ถ้อยคำของ A ไม่ได้หมายความว่า X เป็นเพื่อนที่ดีแต่กลับหมายความว่า X เป็นเพื่อนที่แย่มาก ซึ่งผู้ฟังในบทสนทนานี้ก็เข้าใจความหมายที่ A สื่อ เพราะผู้ฟังมีความเชื่อพื้นฐานว่า A เคารพกฎความร่วมมือในการสนทนาและพิจารณาความหมายจากบริบทการสนทนาที่ผู้ฟังรู้มาก่อนว่าสัมพันธ์ภาพของ A และ X ไม่ค่อยจะดีนัก สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ว่า A ไม่ได้หมายความว่าอย่างที่พูด

๒) ทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle

Searle (1969) เสนอแนวคิดไว้ว่า การตัดสินถ้อยคำที่ใช้สื่อสารว่า ถ้อยคำใดแสดงเจตนาอย่างไร ในกรณีส่วนใหญ่เราไม่สามารถพิจารณาภาษาที่ปรากฏได้ จำเป็นต้องพิจารณาบริบทเป็นสำคัญ บางครั้งรูปภาษาของถ้อยคำอาจไม่ตรงกับเจตนาของผู้พูด ก็ได้ เช่น รูปประโยคคำถามอาจแสดงเจตนาขอร้อง สั่งหรือตำหนิ รูปประโยคบอกเล่าอาจแสดงเจตนาถามหรือสั่ง เป็นต้น

เงื่อนไขวัจนกรรม (Felicity Conditions) ที่ Searle (1969) เสนอไว้ เป็นเกณฑ์ในการจำแนกวัจนกรรมประเภทต่าง ๆ ได้แก่

- ก. เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อหาความ (Propositional content)
- ข. เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน (Preparatory precondition)
- ค. เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ (Sincerity conditions)
- ง. เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ (Essential conditions)

ตัวอย่างเงื่อนไขวัจนกรรมการถามมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ก. เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อหาความ
 - จะเป็นเนื้อหาความใดก็ได้
- ข. เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน
 - ผู้พูดไม่รู้ข้อมูลที่เป็นคำตอบของคำถามอย่างแท้จริง
 - ไม่มีอะไรอย่างชัดเจนทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟังว่า ผู้ฟังจะให้ข้อมูลในเวลานั้นถ้าผู้พูดไม่ได้ถาม
- ค. เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ
 - ผู้พูดต้องการข้อมูลในเรื่องที่ถาม
- ง. เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ
 - เป็นการกระทำที่ผู้พูดพยายามจะได้ข้อมูลนั้นจากผู้ฟัง

จากแนวคิดเกี่ยวกับวัจนกรรมและเงื่อนไขวัจนกรรมที่ Searle เสนอไว้ Harverkate (1990) ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาถ้อยคำนัยผกผัน Harverkate อธิบายว่า ถ้อยคำนัยผกผัน คือ วัจนกรรมต่าง ๆ ที่ผู้พูดตั้งใจละเมิดเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ (flouting the sincerity condition) เพื่อเน้นความบางอย่างให้แก่ผู้ฟัง

“irony is the intentional expression of insincerity”

(Harverkate, 1990 : 104)

ตัวอย่างถ้อยคำนัยแฝงผันในรูปวัจนกรรมการถามมีลักษณะดังนี้

ก. เจื่อนใจเกี่ยวกับเนื้อความ

- จะเป็นเนื้อความใดก็ได้

ข. เจื่อนใจเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน

- ผู้พูดรู้ข้อมูลที่เป็นคำตอบของคำถามอย่างแท้จริง

ค. เจื่อนใจเกี่ยวกับความจริงใจ

- ผู้พูดไม่ต้องการคำตอบหรือข้อมูลใด ๆ ในเรื่องที่ถาม

ง. เจื่อนใจเกี่ยวกับสาระสำคัญ

- เป็นการกระทำที่ผู้พูดพยายามจะได้ข้อมูลนั้นจากผู้ฟัง

ตัวอย่างการใช้ถ้อยคำนัยแฝงผันในรูปวัจนกรรมการถาม เช่น เหตุการณ์บนรถโดยสารประจำทางซึ่งมีผู้โดยสารจำนวนมาก กระเป๋ารถเมล์ถามผู้โดยสารที่ขึ้นมาแล้วยืนขวางประตูว่า “เดินไม่เป็นหรือไง” หากพิจารณาตามเจื่อนใจวัจนกรรมการถาม จะเห็นว่า กระเป๋ารถเมล์ละเมียดเจื่อนใจเกี่ยวกับความจริงใจของการถาม กล่าวคือ กระเป๋ารถเมล์ทราบดีอยู่แล้วว่าผู้โดยสารคนนั้นเดินได้ และผู้โดยสารคนนั้นก็ทราบดีว่ากระเป๋ารถเมล์ไม่ได้ต้องการคำตอบจากตน แต่การที่กระเป๋ารถเมล์ละเมียดเจื่อนใจเกี่ยวกับความจริงใจของการถามนั้นก็เพื่อประชดประชันการที่ผู้โดยสารยืนที่ประตูขวางทางผู้อื่น

การใช้ถ้อยคำนัยแฝงผันในการสื่อสารทั่ว ๆ ไปนั้นมีหน้าที่หลายประการ นักวัจนปฏิบัติศาสตร์แต่ละคนได้เสนอหน้าที่ของถ้อยคำนัยแฝงผันแตกต่างกันไป ดังนี้

Myers (1976 , อ้างถึงใน Panpothong ,1995) เสนอว่าหน้าที่ของถ้อยคำนัยแฝงผันในการสื่อสารทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันมี ๓ ประการ คือ เพื่อประชดประชัน เพื่อสร้างความขบขันและเพื่อสร้างความกำกวม Myers เชื่อว่า การเลือกใช้ถ้อยคำนัยแฝงผันเพื่อตำหนิหรือวิจารณ์จะช่วยให้ผู้พูดสามารถเลี่ยงความรับผิดชอบได้ ในกรณีที่ผู้ฟังจับได้ว่าเป็นการตำหนิและไม่พอใจ Panpothong (1995) ศึกษาถ้อยคำนัยแฝงผันในภาษาไทยโดยใช้ข้อมูลจากบทสนทนาในนวนิยาย บทละครโทรทัศน์ จากการสัมภาษณ์และจากบทสนทนาในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำนัยแฝงผันเพื่อประชดประชันเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังใช้เพื่อสร้างความขบขันและช่วยลดความตึงเครียด

ส่วน Brown and Levinson (1978, 1987) เสนอไว้ในทฤษฎีความสุภาพว่าการกล่าวถ้อยคำที่เสี่ยงต่อการคุกคามหน้าของผู้ฟังนั้น ผู้พูดสามารถเลือกใช้กลวิธีทางภาษาให้สุภาพได้โดยการพูดอ้อม (Off - record strategy) และจัดให้ถ้อยคำนัยแฝงเป็นกลวิธีการพูดอ้อมกลวิธีหนึ่งซึ่งช่วยลดการคุกคามผู้ฟัง Leech (1983) เชื่อว่า ถ้อยคำนัยแฝงช่วยลดความขัดแย้งรุนแรงได้ เมื่อเทียบกับการบริการซึ่งเป็นการก้าวร้าวและใช้ถ้อยคำรุนแรงกว่า

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หน้าที่หลักของถ้อยคำนัยแฝงที่ Myers (1976) และ Panpothong (1995) ระบุไว้ตรงกันคือ เพื่อประชดประชันหรือทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บใจ หน้าที่หลักของถ้อยคำนัยแฝงที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจก็สอดคล้องกับความคิดของ Myers และ Panpothong เช่นกัน คือ เพื่อต้องการโจมตีรัฐบาลและเมื่อพิจารณาบริบทที่แวดล้อมถ้อยคำ ผู้วิจัยพบว่า ถ้อยคำนัยแฝงที่พรรคฝ่ายค้านใช้เพื่อกล่าวโจมตีรัฐบาลยังช่วยสร้างความขบขันสนุกสนานให้ผู้ร่วมอภิปรายในสภาและผู้ชมการอภิปรายทางโทรทัศน์ด้วย ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังและผู้ชมสนใจการอภิปรายมากขึ้น นอกจากนี้หน้าที่ในการสื่อสารที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านเลือกใช้ถ้อยคำนัยแฝงเพื่อโจมตีรัฐบาลช่วยให้สามารถหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องร้องทางกฎหมายในแง่การละเมิดหรือหมิ่นประมาทได้ และในกรณีที่ผู้ถูกอภิปรายดำเนินการฟ้องร้องไปแล้ว ผู้อภิปรายก็สามารถเลี่ยงความรับผิดชอบโดยอ้างว่าไม่ได้หมายความว่าไม่ได้หมายความว่า

จากการศึกษาวิเคราะห์การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในครั้งนี้ ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านใช้ถ้อยคำนัยแฝงเพื่อกล่าวโจมตีรัฐบาลทางอ้อม ดังนี้

๓.๑.๑ ถ้อยคำนัยแฝงในรูปแบบวัจนกรรมต่าง ๆ

๑) ถ้อยคำนัยแฝงในรูปแบบวัจนกรรมการถาม

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle วัจนกรรมการถาม คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังตอบคำถามโดยเชื่อว่าผู้ฟังสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้พูดได้ และถ้าหากผู้พูดไม่ถาม ผู้ฟังก็คงจะไม่ให้ข้อมูลแก่ผู้พูดในเวลานั้น

ถ้อยคำนัยแฝงในรูปวัจนกรรมการถาม หมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการถาม กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้ต้องการคำตอบหรือข้อมูลใด ๆ จากผู้ฟัง แต่ต้องการทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว

ตัวอย่างที่ ๑

นิพนธ์ : ...ท่านประธานครับ ท่านว่าการมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยไป ๒ กรม ท่านรัฐมนตรีช่วยท่านก็ไม่พอใจละครับ ท่านมีหนังสือครับ ท่านปฏิบัติหน้าที่ได้ไป ๒ เดือนกว่า ๆ ท่านมีหนังสือบันทึกข้อความลงวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ รส ๐๑๐๐.๒/๑๐๓ เรื่องขอความอนุเคราะห์กำกับดูแลกองสัมนาอาชีพสงเคราะห์และกองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กรมประชาสงเคราะห์...ท่านรัฐมนตรีว่าการท่านก็เป็นสุภาพบุรุษจริง ๆ ครับ ผมเห็นแล้วผมนับถือท่าน โดยส่วนตัวเคารพท่าน ท่านเกษียณในทำบันทึกดังกล่าวที่ว่า เรียน รมช.รศ. ก็คือเรียน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ขอให้ถือปฏิบัติตาม คำสั่งมอบหมายอำนาจหน้าที่เดิม หากมีความประสงค์จะดำเนินการในโครงการใดก็ให้เสนอมาเป็นโครงการ ๆ เพื่อจะได้พิจารณาตามความเหมาะสมต่อไป ลงชื่อ นายเดช บุญ - หลง ๖ มิ.ย.๔๔...หมายความว่ายังไงครับท่านประธานครับ หมายความว่าตอบอย่างสุภาพก็บอกว่าไม่ให้ แต่ว่าท่านเป็นคนมีมารยาท ท่านไม่บอกตรง ๆ ไม่เกษียณสั้น ๆ ว่าไม่ให้ แต่ไม่ทราบ ว่าเกษียณอย่างนี้สุภาพเกินไปหรือเปล่า ท่านจึงอ่านไม่เข้าใจ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๔ ท่านทำบันทึกรื้ออีกครับ ที่ รส. ๐๑๐๐.๒/๑๖๐ เรื่องขอความอนุเคราะห์กำกับดูแลการ แก้ไขปัญหาค้าประเวณีของกรมประชาสงเคราะห์รอบนี้เหลือกองเดียว...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑ นายนิพนธ์ บุญญามณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรณีใช้อำนาจทางบริหารข่มเหงข้าราชการประจำและกระทำการส่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับโครงการสมาร์ทการ์ด นายนิพนธ์อภิปรายถึงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกระทรวงระหว่างนายเดช บุญ-หลง กับนางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ กล่าวคือ นางลดาวัลลิ์ได้บันทึก

ข้อความถึงนายเดชเพื่อขอกำกับดูแลกองสัมมาอาชีวะสงเคราะห์และกองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก นายเดชตอบกลับว่า ให้ถือปฏิบัติตามคำสั่งเดิมและหากจะดำเนินโครงการใดให้เสนอเรื่องเข้าไป

ต่อมานางลดาวัลย์ได้บันทึกข้อความถึงนายเดชอีกครั้งเพื่อขอกำกับดูแลการแก้ปัญหาการค้าประเวณีของกรมประชาสงเคราะห์ หลังจากนั้นได้มีหนังสือโต้ตอบระหว่างนายเดชกับนางลดาวัลย์ในเชิงขัดแย้งกันอีกหลายครั้ง นายนิพนธ์จึงถามนางลดาวัลย์ว่า “นายเดชใช้ภาษาที่สุภาพเกินไปหรือเปล่าจึงทำให้อ่านไม่เข้าใจ” หากพิจารณาตามเงื่อนไขวัจนกรรมการถามของ Searle จะเห็นได้ว่า นายนิพนธ์ละเมิดเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการถาม กล่าวคือ นายนิพนธ์ไม่ได้ต้องการคำตอบจากนางลดาวัลย์ เพราะนายนิพนธ์ทราบดีอยู่แล้วว่านางลดาวัลย์รู้ความหมายของข้อความที่นายเดชได้เขียนหรือบันทึกถึง ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะตีความได้ว่านายนิพนธ์ใช้ รูปประโยคคำถามนั้นเป็นถ้อยคำนัยผกผันเพื่อประชดประชัน

๒) ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการแนะนำ

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle วัจนกรรมการแนะนำ คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังสนใจกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ โดยผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง และถ้าหากผู้พูดไม่แนะนำ ผู้ฟังก็คงจะไม่กระทำสิ่งนั้นจึงได้กล่าววัจนกรรมการแนะนำ

ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการแนะนำ กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ แต่ต้องการทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว

ตัวอย่างที่ ๒

ศิริโชค : ...เป็นยังไงครับท่านประธาน ช่วยเหลือเข้าข้างกันจนออกนอกหน้า เเท่านี้ยังไม่พอครับ ยังอนุญาตให้ปิดไบชนหลายเที่ยวเรือของอุประณยาน เคย - แบนด์ ที่นำเข้ามาแล้วเพียง ๔ เที่ยวเรือ ไม่ครบตามที่ยื่นขอเอาไว้ ตอนแรกครับยังไม่เป็นรัฐบาล ขออนุญาตเอกสารชุดนี้นะครับ ตอนแรกครับยังไม่เป็นรัฐบาล วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ครับ บริษัทยินดีรับผิดชอบขอชำระค่าภาษีอากรดังกล่าวต่อไป แต่พอได้เป็นรัฐบาลแล้วยี้กัยครับ ทำหนังสือแจ้งขอปิด

เที่ยวเรือวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๔ ยืนยันครับว่า ขอจ่ายภาษีเท่าเดิม
เพราะถือว่าของครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ลูกพี่มาไม่ครับ ลูกน้องกรมศุลกากรก็
รีบนำนโยบายไปปฏิบัติทันทีครับ ยอมปิดหลายเที่ยวเรือแล้วก็เสียภาษี ๕
เปอร์เซ็นต์

เท่าเดิมครับ นี่มันเกิดอะไรขึ้นครับท่านประธาน หน่วยงานของรัฐแต่กลับไป
ปกป้องผลประโยชน์ให้กับบริษัทเอกชน...อย่างนี้ผมแนะนำให้กรมศุลกากร
เปลี่ยนไปจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบริษัทในเครือของชินคอร์ปอเรชั่นดีกว่า
มั๊ยครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒ นายศิริโชค โสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ฝ่ายค้าน อภิปราย ร.อ.สุชาติ เขาวีวิศิษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง กรณีละเว้นการ
ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์แก่บริษัทของนายกรัฐมนตรีนายศิริโชคชี้แจง
ต่อประธานสภาว่า ร.อ.สุชาติ ละเว้นการตรวจสอบการเสียภาษีศุลกากรนำเข้าอุปกรณ์รับส่ง
สัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของบริษัทชินเซทเทิลไลท์ จำกัด และบริษัทซี เอส
คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ทั้ง ๆ ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่จากคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ
และยังสั่งให้กรมศุลกากรช่วยปกปิดการกระทำผิดของบริษัทโดยการแก้ไขเอกสารใบนำเข้า
อุปกรณ์ นายศิริโชคจึงแนะนำให้กรมศุลกากรเปลี่ยนเป็นบริษัทในเครือของนายกรัฐมนตรีนาย
หากพิจารณาตามเงื่อนไขวัจนกรรมการแนะนำของ Searle จะเห็นว่า นายศิริโชคละเมิดเงื่อนไข
ความจริงใจของการแนะนำ กล่าวคือ นายศิริโชคไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ ร.อ.สุชาติ
เปลี่ยนกรมศุลกากรเป็นบริษัทในเครือของนายกรัฐมนตรีนายศิริโชคตามที่ตนแนะนำจริง เพราะเป็นสิ่งที่
เป็นไปได้เนื่องจากกรมศุลกากรเป็นหน่วยงานของราชการ (กรมศุลกากร , ๒๕๔๗) ด้วยเหตุนี้
จึงอาจสรุปได้ว่า ถ้อยคำที่นายศิริโชคกล่าวนี้ไม่ได้แสดงเจตนาแนะนำ แต่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน
เพื่อประจบประชัน

๓) ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการขอโทษ

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle วัจนกรรมขอโทษ
คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการแสดงให้เห็นว่าผู้พูดรู้สึกผิดในสิ่งที่ผู้พูดกระทำ โดยผู้พูดเชื่อว่า
สิ่งที่ผู้พูดกระทำเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

ถ้อยคำนัยแฝงผันในรูปวัจนกรรมการขอโทษ หมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการขอโทษ กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้รู้สึกผิดในสิ่งที่ผู้พูดกระทำ แต่ต้องการทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว

ตัวอย่างที่ ๓

จตุ : ...กราบเรียนท่านประธานครับ กระผมขอโทษเพื่อนสมาชิกบางท่านนะครับ ถ้าคิดว่าผมพูดไม่เพราะหรือไม่สุภาพ ผมลืมไปว่ามีผู้ดีฟังอยู่
ประธาน : คุณจตุ คุณอย่าไปเสียดสีสิครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓ นายจตุ ไกรฤกษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กรณีปล่อยปลະละเลยการส่งออกสินค้าของประเทศไทย ในระหว่างการอภิปราย ร.ท. กุเทพ ไสกระจำง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาล ได้ประท้วงต่อประธานสภาว่า นายจตุอภิปรายววนและกล่าววาจาไม่สุภาพ เมื่อประธานสภาวินิจฉัยแล้วจึงให้ดำเนินการอภิปรายต่อไป นายจตุกล่าวขอโทษผู้ร่วมอภิปราย หากพิจารณาตามเงื่อนไขวัจนกรรมการขอโทษของ Searle จะเห็นว่า ถ้อยคำของนายจตุที่กล่าวต่อผู้ร่วมอภิปรายนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการขอโทษ กล่าวคือ นายจตุไม่ได้รู้สึกผิดในสิ่งที่ตนเองกระทำจริงโดยพิจารณาได้จากถ้อยคำที่กล่าวตามมาว่า “ผมลืมไปว่ามีผู้ดีฟังอยู่” ซึ่งเป็นถ้อยคำนัยแฝงแบบเสียงสะท้อน (ผู้วิจัยจะอธิบายโดยละเอียดในข้อ ๓.๑.๒.๓) ด้วยเหตุนี้จึงอาจตีความได้ว่า นายจตุกำลังใช้ถ้อยคำนัยแฝง ซึ่งประธานสภาที่ดีความเช่นเดียวกันจึงกล่าวต่อไปทันทีว่า “คุณอย่าไปเสียดสีสิครับ”

๔) ถ้อยคำนัยแฝงผันในรูปวัจนกรรมการขอบคุณ

ตามทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle วิัจจนกรรมการ
 ขอบคุณคือ วิัจจนกรรมที่ผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดรู้สึกขอบคุณในสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ
 โดยผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำเป็นผลดีต่อผู้พูด

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิัจจนกรรมการขอบคุณ หมายถึง
 ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการขอบคุณ กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้รู้สึก
 ขอบคุณในสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ แต่ต้องการทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว

ตัวอย่างที่ ๔

- วิชัย : ...ผมประท้วงตามข้อ ๖๑ และก็ป็นวรรคสอง คือการกล่าวถึงบุคคลอื่น...
- เสกสรรค์ : ...ที่ผมประท้วงท่านประธานเพราะผมเห็นว่าผู้อภิปรายนั้นได้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
 กล่าวคือมีการอภิปรายที่ใช้คำว่า การทำประโยชน์เพื่อพวกพ้องถึง ๒ ครั้ง...
- ประธาน : ...ผมจะต้องถามคุณลงกรณว่ามันจำเป็นยังไงที่ต้องไปเอ่ยชื่อเค้า เพราะว่าถ้า
 จะพูดถึงรัฐมนตรีบกพร่องยังไงก็ไป แต่ไปเอ่ยชื่อคนนอกเนี่ยมันจำเป็นยังไง
 ก็ต้องอธิบายให้ได้ ถ้าไม่ได้ก็ถือว่าไม่จำเป็นเหมือนกัน เชิญคุณลงกรณครับ
 ผมจะได้วินิจฉัยถูก
- อลงกรณ์ : ...กระผมเข้าใจว่ากระผมได้พยายามกล่าวพาดพิงถึงบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย
 ความจำเป็นจริง ๆ เพื่อยืนยันของข้อกล่าวหา และประการที่ ๒ ก็คือว่าเป็น
 บุคคลที่ปรากฏรายชื่อตามเอกสารทางราชการและตามสถานะอยู่แล้ว...
- ประธาน : เพราะฉะนั้นถ้าจำเป็นก็เอ่ยได้ ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรเอ่ย คุณลงกรณที่พูดนี้มี
 ทั้งจำเป็นและไม่จำเป็นก็พันกันไป แต่ว่าขอให้คิดว่าให้ระวังหน่อยตรงนี้...
- วิจิต : ...ท่านประธานครับเท่ากับกล่าวหาว่าท่านรัฐมนตรีนั้นนะทุจริตต่อหน้าที่ตาม
 รัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญนั้นก็โยงมาถึงข้อ ๑๕๔ ข้อ ๑๕๕ ครับท่านประธาน
 กรณี่จะเปิดอภิปรายอย่างนี้เนี่ยทั้ง ๓ ประการนะครับ เรื่องของร่ำรวยผิดปกติ
 ทุจริตต่อหน้าที่ จงใจฝ่าฝืนกฎหมายนั้นต้องยึดหลักของข้อบังคับข้อ ๑๕๔ ข้อ
 ๑๕๕ ครับท่านประธาน เพราะฉะนั้นท่านประธานมีสิทธิที่จะวินิจฉัยครับว่า
 การที่ท่านอภิปรายก้าวล่วงไปถึงบุคคลอื่นขัดต่อข้อบังคับข้อ ๖๑ กล่าวชื่อบุคคล
 อื่นโดยไม่จำเป็น ท่านประธานวินิจฉัยได้ครับ ขอความกรุณาท่านประธานเถอะ
 ครับ

ประธาน : ครับ ผมเรียนอย่างนี้นะครับ ผมจะคิดว่าขอให้ผู้อภิปรายนี้ได้คำนึงแล้วก็
ระมัดระวังในสิ่งที่สมาชิกได้เห็นว่าเป็นปัญหาด้วย การอภิปรายก็จะได้สม
ประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่าย คือฝ่ายค้านก็ได้อภิปรายนะครับ แล้วสภาเองก็เห็นว่า
อะไรมันเป็นอะไร ถูกผิดอยู่ตรงไหน เชิญคุณอลงกรณ์เลยครับ

อลงกรณ์ : ขอบคุณครับท่านประธานครับ ความจริงท่านประธานในที่ประชุมยังไม่เคย
วินิจฉัยว่าผมกระทำผิดข้อบังคับเลยนะครับ ต้องขอบคุณที่ยืนยันอีกครั้งหนึ่ง และ
ความจริงข้อกล่าวหาที่ผมเป็นความบกพร่องในการบริหารครับ ท่านอย่า
ไปกล่าวหารัฐมนตรีของตัวว่าทุจริตครับ ไม่อย่างนั้นภายหลังจากถูกถอดถอนใหม่ได้
นะครับ...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๔ นายอลงกรณ์ พลบุตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ฝ่ายค้าน อภิปราย นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม กรณีใช้อำนาจ
รัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องในการซื้อหุ้นของ ปตท. และกรณีกำหนดการเก็บค่าธรรมเนียม
พิเศษเหล็กนำเข้าซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเหล็กประเภทอื่นเกิดความเสียหาย ในระหว่าง
การอภิปราย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลประท้วงต่อประธานสภาว่า นายอลงกรณ์
กระทำผิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรข้อที่ ๖๑ คือ กล่าวถึงชื่อบุคคลอื่นโดยไม่จำเป็น
ประธานสภาจึงให้นายอลงกรณ์ชี้แจงเหตุผลที่ต้องกล่าวถึงชื่อบุคคล เมื่อนายอลงกรณ์ชี้แจงแล้ว
ประธานสภาก็เตือนนายอลงกรณ์ให้ระมัดระวังและให้ดำเนินการอภิปรายต่อไป หลังจากนั้น
นายวิจิต ปลั่งศรีสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลได้ประท้วงต่อประธานสภาอีก
และเมื่อประธานสภาวินิจฉัยแล้วเห็นว่านายอลงกรณ์ไม่ได้กระทำผิดข้อบังคับจึงให้นายอลงกรณ์
ดำเนินการอภิปรายต่อไป นายอลงกรณ์ได้กล่าวขอบคุณ ๒ ครั้ง คือ ขอบคุณประธานสภาและ
ขอบคุณนายวิจิต หากพิจารณาตามเงื่อนไขวัจนกรรมการขอบคุณของ Searle จะเห็นได้ว่า
ถ้อยคำของนายอลงกรณ์ที่กล่าวขอบคุณประธานสภาเป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของ
การขอบคุณ กล่าวคือ นายอลงกรณ์รู้สึกขอบคุณประธานสภา เพราะสิ่งที่ประธานสภากระทำ
เป็นผลดีต่อนายอลงกรณ์ ในขณะที่ถ้อยคำของนายอลงกรณ์ที่กล่าวขอบคุณนายวิจิตนั้นไม่ได้
เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการขอบคุณ กล่าวคือ นายอลงกรณ์ไม่ได้รู้สึก
ขอบคุณสิ่งที่นายวิจิตกระทำจริง ๆ เพราะการที่นายวิจิตประท้วงนายอลงกรณ์ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้กระทำ

ผิดข้อบังคับนั้นไม่ได้เป็นผลดีต่อนายอลงกรณ์ ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่าถ้อยคำที่นายอลงกรณ์กล่าวต่อนายวิจิตเป็นถ้อยคำนัยผกผันมากกว่าที่จะเป็นการขอบคุณ

๕) ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการบอกเล่า

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle วัจนกรรมการบอกเล่า คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการเสนอข้อมูลให้ผู้ฟังรับรู้ โดยผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังไม่รู้ข้อมูลนั้น

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการบอกเล่า หมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการบอกเล่า กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้ต้องการเสนอข้อมูลให้ผู้ฟังรับรู้ แต่ต้องการทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว

ตัวอย่างที่ ๕

เฉลิม : ...ท่านประธานครับ คุณยายว่าไว้อย่างไร ที่ดินโฉนดที่ ๒๐ ตำบลคลองซอຍที่ ๕ ฝั่งตะวันออก (บึงตะเคียน) อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ดิน ๗๓๐ ไร่ ๑งาน ๕๑ ตารางวา คุณยายบอกว่าขอยกกรรมสิทธิ์ให้แก่วัดธรรมิการามวรวิหาร นี้ภาษาไทย คุณยาย (เน้นเสียงหนัก) ยกให้วัดธรรมิการามวรวิหาร ข้อ จ. ที่ดินโฉนด ๑๔๔๖ อยู่ที่ทุ่งบึงอ้ายเสียบ ตำบลบึงอ้ายเสียบ อำเภอคลองหลวง จังหวัดชัยภูมิ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๕ ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีไม่ยอมเพิกถอนโฉนดที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์ ร.ต.อ.เฉลิม ได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์และต้องการโจมตีนายเสนาะ เทียนทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลที่ไม่อนุมัติให้วัดธรรมิการามวรวิหารถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินของคุณยายเนื่อม ร.ต.อ.เฉลิม จึงบอกนายเสนาะว่า “นี้ภาษาไทย” ซึ่งในบริบทการสื่อสารทั่ว ๆ ไปถ้อยคำนี้จัดเป็นวัจนกรรม

การบอกเล่า แต่ในบริบทนี้ ร.ต.อ.เฉลิม ไม่ได้ต้องการเสนอข้อมูลให้นายเสนาะรับรู้เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่ทุกคนรู้อยู่แล้ว หากพิจารณาตามเงื่อนไขวัจนกรรมการบอกเล่าของ Searle ถ้อยคำนี้ถือว่าละเมิดเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการบอกเล่าและน่าจะตีความได้ว่าเป็นถ้อยคำนัย ผกผันเพื่อประชดประชัน

๓.๑.๒ ถ้อยคำนัยผกผันลักษณะต่าง ๆ

๓.๑.๒.๑ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่ขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน (Contradictory Adjacent Expressions)

ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่ขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน หมายถึง ถ้อยคำ ๒ ถ้อยคำที่สื่อความขัดแย้งกันโดยมีถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งสื่อความหมายตรงกันข้ามกับรูปเพื่อเน้นความหมายตรงกันข้ามให้แก่ผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ ๖

ชินวรณ์ : ...เท่านี้ก็เห็นได้ชัดว่า ท่านรัฐมนตรีท่านนี้ได้จัดงบประมาณไปซื้อต่อประโยชน์ตนเองต่อพรรคพวก ท่านยอดเยี่ยมครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตัวอย่างที่ ๖ นายชินวรณ์ บุญเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กรณีนำงบประมาณด้านการท่องเที่ยวไปใช้ในพื้นที่เพื่อเอื้อผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง นายชินวรณ์ชี้แจงเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวและกล่าวชมนายสมศักดิ์ว่า “ยอดเยี่ยม” แต่เมื่อพิจารณาถ้อยคำที่อยู่ข้างหน้าจะพบว่า ความหมายของคำว่า “ยอดเยี่ยม” ชัดแย้งกับถ้อยคำที่ นายชินวรณ์กล่าวไว้ว่า “ท่านได้จัดงบประมาณไปเอื้อต่อประโยชน์ตนเองและพรรคพวก” จึงอาจจะตีความได้ว่าถ้อยคำที่นายชินวรณ์กล่าวว่า นายสมศักดิ์ยอดเยี่ยมนั้นมีความหมายตรงข้ามกับรูป

ตัวอย่างที่ ๗

กอร์ปศักดิ์ : ...ผมอยากจะกราบเรียนท่านประธานด้วยความเคารพว่าเมืองไทยของเราเนี่ย มันมีกฎหมายอะไรแปลก ๆ ท่านประธาน เพิ่งจะมาตีสมัยนี้เอง คนผิด (เน้นเสียงหนัก) ทำไม่ดีนี้เค้าบอกให้ปิดเป็นความลับท่านประธาน (พูดกลัวหัวเราะ) บอกใครไม่ได้เลย ส่วนคนดีก็รับกรรมไปครับท่านประธาน...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๗ นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายเกี่ยวกับคดีจิตใจปกปิดทรัพย์สินของนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ ชินวัตร ซึ่งคดีดังกล่าวนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาว่านายกรัฐมนตรีนายทักษิณไม่ได้จิตใจปกปิดทรัพย์สิน นายกอร์ปศักดิ์จึงกล่าวว่า “กฎหมายเมืองไทยดี” แต่เมื่อพิจารณาบริบทจะพบว่า ถ้อยคำที่นายกอร์ปศักดิ์กล่าวตามมาว่า “คนผิด ทำไม่ดีนี้เค้าบอกให้ปิดเป็นความลับท่านประธาน” มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำ “กฎหมายเมืองไทยดี” รวมทั้งนายกอร์ปศักดิ์ใช้วาทศิลป์ที่แสดงความหมายพิเศษ คือ การหัวเราะที่ไม่ได้แสดงอารมณ์ขันแต่ต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายจึงอาจสรุปได้ว่าถ้อยคำที่นายกอร์ปศักดิ์กล่าวว่า “กฎหมายเมืองไทยดี” มีความหมายตรงกันข้ามกับรูป

ตัวอย่างที่ ๘

ศิริโชค : ... เป็นยังไงครับท่านประธาน ช่วยเหลือเข้าข้างกันจนออกนอกหน้า เท่านี้ยังไม่พอครับ ยังอนุญาตให้ปิดใบขนหลายเที่ยวเรือของอุปกณ์ยาน เคยู - แบนด์ ที่นำเข้ามาแล้วเพียง ๔ เที่ยวเรือ ไม่ครบตามที่ยื่นขอเอาไว้ ตอนแรกครับยังไม่

เป็นรัฐบาล ขออนุญาตเอกสารชุดนี้ในะครับ ตอนแรกครับยังไม่เป็นรัฐบาล วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ครับ บริษัทยินดีรับผิดชอบขอชำระค่าภาษีอากรดังกล่าวต่อไป แต่พอได้เป็นรัฐบาลแล้วยกยักครับ ทำหนังสือแจ้งขอปิดเที่ยวเรือวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๔ ยืนยันครับว่า ขอจ่ายภาษีเท่าเดิมเพราะถือว่าของครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ลูกพี่มาไม่นี้ครับ ลูกน้องกรมศุลกากรก็รับนำนโยบายไปปฏิบัติทันทีครับ ยอมปิดหลายเที่ยวเรือแล้วก็เสียภาษี ๕ เปอร์เซ็นต์เท่าเดิมครับ นี่มันเกิดอะไรขึ้นครับท่านประธาน หน่วยงานของรัฐแต่กลับไปปกป้องผลประโยชน์ให้กับบริษัทเอกชน ท่านรู้มั้ยครับว่า ท่านทำอย่างนี้ประเทศไทยต้องสูญเสียรายได้เป็นเงินนับร้อยล้านบาทแต่ได้คืนมา ๑๒,๐๐๐ บาทครับ อย่างนี้ผมแนะนำให้กรมศุลกากรเนี่ยเปลี่ยนไปจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบริษัทในเครือของชินคอร์ปอเรชั่นดีกว่ามั้ยครับ เป็นอย่างไรครับ ท่านประธาน شابซึ่งกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพของกรมศุลกากรภายใต้การดูแลของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังที่ชื่อว่า ร้อยเอกสุชาติ เชาว์วิศิษฐ มัยครับ ต่อไปนี้ครับท่านประธาน ผมจะพิสูจน์

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๘ นายศิริโชค โสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย ร.อ.สุชาติ เชาว์วิศิษฐ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง กรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์แก่บริษัทของนายกรัฐมนตรี นายศิริโชคชี้แจงต่อประธานสภาว่า ร.อ.สุชาติ ละเว้นการตรวจสอบการเสียภาษีศุลกากรนำเข้าอุปกรณ์รับส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของบริษัทชินแซทเทลไลท์ จำกัด และบริษัทซี เอส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด จากนั้นนายศิริโชคได้ถามประธานสภาว่า “شابซึ่งกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพของกรมศุลกากรภายใต้การดูแลของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังที่ชื่อว่า ร้อยเอกสุชาติ เชาว์วิศิษฐ มัยครับ” จะเห็นได้ว่า นายศิริโชคใช้ถ้อยคำที่สื่อความขัดแย้งกัน คือ ใช้คำว่า “شابซึ่ง” ซึ่งหมายถึง อากาศที่รู้สึกปีติปลาบปลื้ม (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๘) กับพฤติกรรมของ ร.อ.สุชาติ ที่ทำให้ประเทศไทยสูญเสียเงินประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท และเมื่อพิจารณาตามเงื่อนไขจรรยาบรรณการถามของ Searle จะเห็นได้ว่า การกล่าวถ้อยคำของนายศิริโชคไม่ได้เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการถาม กล่าวคือ นายศิริโชคไม่ได้ต้องการคำตอบจากประธานสภาจริง เพราะตามบริบทการสื่อสารของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ประธานสภาไม่ได้มีหน้าที่ตอบคำถามผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้าน จึงอาจจะตีความได้ว่า
ถ้อยคำของนายศิริโชคเป็นถ้อยคำนัยแฝงเพื่อประชดประชันมากกว่าเป็นการถาม

๓.๑.๒.๒ การใช้ถ้อยคำนัยแฝงแบบไม่สมเหตุสมผล (Irrational Expressions)

ถ้อยคำนัยแฝงแบบไม่สมเหตุสมผล หมายถึง การกล่าวถึงสิ่ง
ที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงเพื่อเน้นความหมายตรงกันข้ามให้แก่ผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ ๙

เฉลิม : ...ผมพูดตรงนี้ให้พี่น้องประชาชนคนทางบ้านได้รับรู้ รับทราบว่าทำไมอาจหาญ
มาจากไหน ต้นทุนทางสังคมก็ต่ำมาอภิปรายไม่ไว้วางใจ ร้อยตำรวจเอกปุระชัย
คุณสมบัติซึ่งปุระชัยนี้ เค้าจะให้ป็นนายกรัฐมนตรีกันวันสองวันนี้แล้ว แล้ว
เฉลิมเป็นใครมาพูด ที่ต้องพูดเพราะมีเหตุผล...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๙ ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ฝ่ายค้าน อภิปราย ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีไม่
ยอมเพิกถอนโฉนดที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์ ซึ่งขัดต่อมติของคณะกรรมการกฤษฎีกาชุดใหญ่
ร.ต.อ.เฉลิม กล่าวต่อประธานสภาว่า ประชาชนและสื่อมวลชนทุกแขนงชื่นชม ร.ต.อ.ปุระชัย มาก
จนจะแต่งตั้งให้ ร.ต.อ.ปุระชัย เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำที่ ร.ต.อ.เฉลิม กล่าวนี้
เป็นการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ๆ เพราะการแต่งตั้งให้บุคคลใด
บุคคลหนึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
ด้วยเหตุนี้จึงอาจจะสรุปได้ว่า ร.ต.อ.เฉลิม ไม่ได้หมายความว่าพูด แต่ใช้ถ้อยคำดังกล่าวเป็น
ถ้อยคำนัยแฝงเพื่อประชดประชัน

ตัวอย่างที่ ๑๐

กอร์ปศักดิ์ : ... แล้วท่านก็โมโหและหงุดหงิดว่าผมไม่ให้กำลังใจท่าน ไม่ให้ท่านทำงาน ผม
ให้ท่านทำมาปีหนึ่งแล้ว ท่านต้องมองพวกผมในแง่ดีบ้าง...ประเด็นของผมคือ

ผมตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ถ้าอย่างนั้นผมก็กินเงินเดือนฟรี ๆ อย่างไม่
ต้องทำอะไร คอยเชียร์ท่าน...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๐ นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ฝ่ายค้าน กล่าวอภิปรายนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลัง กรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์แก่นายกรัฐมนตรี
และภริยา นายกรณ์ศักดิ์ทราบว่านายสมคิดไม่พอใจที่พรรคฝ่ายค้านยื่นเสนอญัตติขอเปิด
อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรณ์ศักดิ์จึงกล่าวว่า “ถ้าอย่างนั้นผมก็กินเงินเดือนฟรี ๆ
ไม่ต้องทำอะไร คอยเชียร์ท่าน” จะเห็นได้ว่าถ้อยคำที่นายกรณ์ศักดิ์กล่าวนี้เป็นการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไป
ไม่ได้หรือไม่สามารถกระทำได้จริง ๆ เพราะตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
หน้าที่หลักของพรรคฝ่ายค้าน คือ ตรวจสอบและติดตามการบริหารงานของรัฐบาล อาจสรุปได้ว่า
นายกรณ์ศักดิ์ไม่ได้หมายความว่าพูดจริง แต่อาจใช้ถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำนัยแฝงเพื่อ
ประชดประชัน

๓.๑.๒.๓ การใช้ถ้อยคำนัยแฝงแบบเสียงสะท้อน (Echoic irony)

Wilson and Sperber (1992) กล่าวว่าไว้ว่า ถ้อยคำนัยแฝงแบบ
เสียงสะท้อน คือ การนำถ้อยคำที่บุคคลอื่นกล่าวไว้หรือที่ผู้พูดคิดว่าบุคคลอื่นคิดเช่นนั้นมากแล้ว
อีกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งแสดงน้ำเสียงด้านลบ ถ้อยคำหรือความคิดนั้นอาจเป็นน้ำเสียงประชดประชัน
แบบเบา ๆ ไปจนถึงน้ำเสียงดูถูก เย้ยหยัน

An echoic utterance simultaneously expresses the speaker's
attitude or reaction to what was said or thought... The speaker
echoes a thought she attributes to someone else , while dissociating
herself from it with anything from mild ridicule or savage scorn.

และให้ตัวอย่างถ้อยคำนัยแฝงแบบเสียงสะท้อนไว้ดังนี้

Mary has lent some money to Bill on the understanding that she will get it back next day. She wonders aloud to Peter whether Bill will keep his word.

Peter : Bill is an officer and a gentleman.

Next day , Bill rudely denies all knowledge of his debt to Mary. After telling Peter what has happened,

Mary : An officer and a gentleman, indeed.

(Wilson and Sperber , 1992 : 59-60)

จากตัวอย่าง แมรี่ไม่ได้เห็นว่าบิลล์เป็นอย่างที่ปีเตอร์พูดเพราะบิลล์ปฏิเสธและไม่ยอมชดใช้เงินที่ขอยืมแมรี่ไป แมรี่จึงนำถ้อยคำที่ปีเตอร์กล่าวกับเธอไว้ว่า “บิลล์เป็นสุภาพบุรุษ” มากล่าวอีกครั้งพร้อมทั้งแสดงน้ำเสียงประชดประชันต่อถ้อยคำนั้นและผู้ที่ถูกกล่าวถ้อยคำนั้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนิยามถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน (Echoic irony) ตาม Wilson and Sperber ว่าคือ การนำถ้อยคำที่บุคคลอื่นกล่าวไว้หรือที่คิดว่าบุคคลอื่นคิดเช่นนั้นมากล่าวอีกครั้งหนึ่งโดยผู้ใช้ถ้อยคำนัยผกผันไม่ได้เชื่อว่าเป็นอย่างนั้นจริงและไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น แต่ต้องการทำให้ผู้ที่ฟังเป็นเป้าหมายรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่ตนกล่าวนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ ๑๑

วิรัช : ...ท่านประธานครับ ผมไปอีกเรื่องหนึ่ง ไม่ยาว นี่ในป่านะ ปากกาแพ เดี่ยวผม จะเชิญท่านประธานเข้ามาในเมืองมาดูครับ มาดูผู้ดี (เน้นเสียงหนัก) มาดูขุนนาง ซึ่งสื่อมวลชนเค้าบอกครับ นี่ผมว่าตามสื่อมวลชนนะ...ท่านประธานผมไม่ได้ กล่าวหาว่ารัฐมนตรีทุจริต ไม่ได้กล่าวหาว่าทำผิดกฎหมาย แต่รัฐมนตรีถ่วงเวลา กฎหมายไม่ได้บอกเมื่อไหร่แต่ถ่วงเวลา การถ่วงเวลาของท่าน พี่น้องประชาชน เสียหายครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๑ นายวิรัช ร่มเย็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค ฝ่ายค้าน อภิปรายนายอดิศักดิ์ โพธิารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กรณีทุจริตการขาย กากาแฟและถ่วงเวลาในการพิจารณาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ หลังจาก ที่อภิปรายนายอดิศักดิ์เรื่องการทุจริตการขายกากาแฟแล้ว นายวิรัชกล่าวขึ้นต้นการอภิปรายเรื่องต่อไป โดยนำคำว่า “ผู้ดี” “ขุนนาง” ที่สื่อมวลชนเรียกนายอดิศักดิ์มากล่าวว่า “มาดูผู้ดี มาดูขุนนาง” รวมทั้งใช้ทำนองเสียงเน้นถ้อยคำดังกล่าว ทำให้ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายอาจตีความได้ว่า นายวิรัชไม่ได้เห็นว่านายอดิศักดิ์เป็นอย่างนั้นและไม่ได้หมายความว่านายอดิศักดิ์เป็นผู้ดีหรือขุนนาง ตามที่กล่าวจริง

ตัวอย่างที่ ๑๒

เฉลิม : ...ท่านประธานครับ ไอ้พวกผมมันต้นทุนทางสังคมต่ำต้องทำการบ้านหนักครับ อยู่ ๆ ไปยื่นพุดบ๊ีบเค้าไม่เชื่อหรือครับ ไม่เหมือนท่านรัฐมนตรีมหาดไทย เอี้ยว ซ้ายไอ้โฮ (ขึ้นเสียงสูง) อย่างกับโคบาลในหนัง ใคร ๆ ชอบหมด (เสียงหัวเราะ) ขอเรียนท่านประธานต่อ นะครับ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๒ ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค ฝ่ายค้าน กล่าวถึงตนเองว่าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อภิปราย ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ร.ต.อ.ปุระชัย เป็นรัฐมนตรีที่มี ผลงานโดดเด่น เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจความนิยมของประชาชน จากทุกสำนักที่ ร.ต.อ.ปุระชัย มีคะแนนเป็นอันดับที่ ๑ รวมทั้งได้รับความนิยมจากสื่อมวลชน

แขนงต่าง ๆ ดังเช่นคำวิจารณ์ของทีมนักการเมือง ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕

“ เนื่องจากภาพของ ร.ต.อ.ประชัย เป็นรัฐมนตรีน้ำดี มีผลงานเด่น เป็นคนตรงไปตรงมา **ต้นทุนทางสังคมสูงมาก** ทำให้ประชาธิปไตยต้องหนักใจ หัวตัวประกบประชัยลำบาก ”

จากคำอภิปรายข้างต้น จะเห็นได้ว่า ร.ต.อ.เฉลิม นำถ้อยคำที่สื่อมวลชนกล่าวถึง ร.ต.อ.ประชัย มาเทียบแล้วแก้งปรชชตตนเองว่า “ไอ้พวกผมมันต้นทุนทางสังคมต่ำ” ซึ่งผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายคงทราบว่ ร.ต.อ.เฉลิม ไม่ได้หมายความว่าจริง แต่อาจจะใช้เพื่อแฉความหมายให้ผู้ฟังและผู้ชมทราบว่ ร.ต.อ.ประชัย ไม่ได้เป็นคนดีหรือซื่อสัตย์สุจริต ดังที่สื่อมวลชนกล่าวไว้ นอกจากนี้ ร.ต.อ.เฉลิม ยังเปรียบ ร.ต.อ.ประชัย ว่าเหมือนโคบาลในหนังที่ทำอะไรก็ดูดี

ดูเท่

๓.๒

การถาม

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle วัจนกรรมการถาม คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังตอบคำถาม โดยผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้พูดได้และถ้าหากผู้พูดไม่ถาม ผู้ฟังก็คงจะไม่ให้ข้อมูลแก่ผู้พูดในเวลานั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Harris (2001) กล่าวถึงการตั้งกระทู้สดในสภาของอังกฤษไว้ในบทความเรื่อง Being politically impolite : extending politeness theory to adversarial political discourse ว่า นอกจากการถามจะทำให้ผู้ตั้งกระทู้ถามได้ทราบข้อมูลตามที่ต้องการแล้ว ยังใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น กล่าวคือ เพื่อทำให้นายกรัฐมนตรีเสียหน้าและทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาลด้วย

“Certainly , there are some questions in Prime Minister’s Question Time which do merely seek information or press for action from the Prime Minister in a neutral way,...However , the overwhelming majority of Members explicitly and intentionally attempt to threaten the face of the Prime Minister , and seeking information or calling for action becomes a means of achieving this aim...”

(Harris , 2001:458)

Harris ได้ให้ตัวอย่างการถามที่ทำให้นายกรัฐมนตรีเสียหน้าและทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาล ๒ ลักษณะ คือ

๑) การถามข้อมูลที่ผู้พูดรู้อยู่แล้วว่านายกรัฐมนตรีไม่สามารถชี้แจงได้ในขณะนั้นหรือหากชี้แจงก็ไม่เป็นผลดีกับนายกรัฐมนตรี ตัวอย่างเช่น

L of O : After three years of the mounting stealth taxes with which the Government have clobbered the hard - working people of this country - will the Prime Minister now tell the House what the price of a litre of petrol was when he took office - and what it has increased to today

จากตัวอย่าง จะเห็นว่า ผู้นำฝ่ายค้านไม่ได้กล่าวถ้อยคำโจมตีนายกรัฐมนตรีโดยตรงแต่ถามถึงเรื่องราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้นำฝ่ายค้านแน่ใจว่านายกรัฐมนตรีไม่สามารถชี้แจงเรื่องนี้ต่อสภาได้หรือหากชี้แจงก็ไม่เป็นผลดีกับนายกรัฐมนตรี

๒) การถามโดยใช้ถ้อยคำที่แนะนำให้ผู้ฟังทราบว่าการบริหารงานผิดพลาดหรือบกพร่อง ตัวอย่างเช่น

L of O: Will the Prime Minister promise straightforwardness and honesty in future health announcements

แม้ว่าผู้นำฝ่ายค้านจะไม่ได้กล่าวถ้อยคำโจมตีนายกรัฐมนตรีโดยตรง แต่คำว่า “in future” ในคำถามข้างต้นชี้แนะความให้ผู้ฟังการประชุมทราบได้ว่า “ตลอดเวลาที่ผ่านมานายกรัฐมนตรีไม่ได้บริหารประเทศชาติด้วยความซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา”

ผู้วิจัยพบว่าคำถามที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ สอดคล้องกับที่ Harris ได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยจึงจัดว่าการถามเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการโจมตีและเรียกได้ว่าเป็นการโจมตีทางอ้อม เพราะผู้อภิปรายไม่ได้ตำหนิหรือกล่าวร้ายรัฐบาลตรง ๆ แต่จะถามถึงประเด็นที่แน่ใจว่ารัฐบาลไม่สามารถชี้แจงต่อสภาได้ และบางครั้งก็ใช้คำถามชี้หน้าหรือแนะความให้ผู้ฟังทราบว่รัฐบาลบริหารงานบกพร่องอย่างไร ผู้วิจัยเห็นว่า การโจมตีในลักษณะนี้มีข้อได้เปรียบการกล่าวกันตรง ๆ เพราะผู้อภิปรายไม่สามารถประท้วงต่อประธานสภาหรือฟ้องร้องทางกฎหมายได้

ตัวอย่างที่ ๑๓

สุวโรช : ...ที่สำคัญสัญญาครั้งที่ ๒ ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้เค้าด้วย ภาษีศุลกากรก็ไม่เก็บ เวลาท่านประธานค้าขายไปซื้อข้าวของติดต่อการค้าระหว่างประเทศสิ่งของนำเข้าส่งออกต้องเสียเห็นมั๊ยครับ และผมถามว่าไอเอไอมีเอกสิทธิ์ มีอภิสิทธิ์อะไรที่ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับเค้า ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๓ นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กรณีกระทำการล่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการเสนอราคาจัดจ้างซ่อมปรับปรุงเฮลิคอปเตอร์ของกองทัพอากาศ กล่าวคือ ช่วยให้บริษัท Israel Aircraft Industri Limited (IAI) ชนะการเสนอราคาจัดจ้างซ่อมปรับปรุงเฮลิคอปเตอร์และเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในสัญญาโดยลดจำนวนเฮลิคอปเตอร์ที่จะซ่อมให้น้อยลงแต่ใช้งบประมาณเท่าเดิม รวมทั้งยกเว้นการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีศุลกากรนำเข้า นายสุวโรชถาม พล.อ.ชวลิต ว่า “บริษัทไอเอไอมีเอกสิทธิ์อภิสิทธิ์อะไรจึงยกเว้นการเก็บภาษีให้”

จะเห็นว่า คำถามที่นายสุวโรชถาม พล.อ.ชวลิต นั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับคำถามที่ใช้ในสภาของอังกฤษที่ Harris วิเคราะห์ไว้ กล่าวคือ เป็นการถามข้อมูลที่ผู้พูดรู้อยู่แล้วว่ารัฐมนตรีไม่สามารถชี้แจงได้ในขณะนั้นหรือหากชี้แจงก็ไม่เป็นผลดีกับรัฐมนตรี และเมื่อประธานสภาให้ พล.อ.ชวลิต ตอบข้อซักถามของพรรคฝ่ายค้าน พล.อ.ชวลิต ก็ชี้แจงเกี่ยวกับการเก็บภาษีของบริษัทไอเอไอเพียงสั้น ๆ ว่า

ชวลิต : ...เอาเรื่องแรกแล้วกันนะครับ การดำเนินงานทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีศุลกากรนั้นถูกต้องมั๊ย โดยสรุปเอาอย่างนี้ก่อน กระผมขออนุญาตกราบเรียนอย่างนี้นะครับท่านประธานที่เคารพครับ การจัดเก็บภาษีไม่ว่าจะเป็นแวตหรือภาษีหัก ณ ที่จ่าย ๑ เปอร์เซ็นต์ของกองทัพอากาศที่ได้ทำมานั้น เราได้จัดเก็บจากผู้รับจ้างทุกครั้ง เมื่อถึงกำหนดการชำระเงินในแต่ละงวดตามประมวลรัษฎากรว่าด้วยการจัดเก็บภาษีเพื่อนำส่งกรมสรรพากร ส่วนในภาษีศุลกากรของชิ้นส่วนอะไหล่และอุปกรณ์ที่เป็นยุทธภัณฑ์นั้น กห เราได้รับการยกเว้นทางราชการที่กรมศุลกากรเค้ากำหนดให้ไว้ครับ ไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า ฉะนั้นเรื่องนี้อย่างไรก็แล้วแต่ทางศุลกากรก็กำหนดเรื่องนี้เป็นราย ๆ ไป เช่นเดียวกันนะครับ เพราะฉะนั้นก็ขออนุญาตกราบเรียนตรงนี้เพื่อความเข้าใจ ในเรื่องต่อไปครับ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

อาจสรุปได้ว่า คำถามของนายสุวโรชนั้นไม่ใช่คำถามเพื่อชี้แจงแต่เป็นคำถามเพื่อชี้ให้ผู้ฟังเห็นความบกพร่องในการบริหารงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ตัวอย่างที่ ๑๔

พีระพันธ์ : ...ท่านประธานมาคู่ต่อไปนะครับ เคื่อบอกว่าเงินล่วงหน้าเนี่ยผิดระเบียบสำนักนายกอีกแล้ว สัญญานี้กำหนดให้จ่ายเงินล่วงหน้า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ท่านรัฐมนตรีชี้แจงว่า ๑๕ เปอร์เซ็นต์เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านไปดูซิครับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้อ ๖๘ เขียนไว้เป็นหลักการว่าเงินล่วงหน้าห้ามจ่ายครับ ห้ามจ่ายครับ เว้นแต่มีเหตุผลจำเป็นครับ...เพราะฉะนั้นต้องชี้แจงครับ ไม่ได้ชี้แจงนายกก็ต้องชี้แจงต่อสภาวันนี้ว่ามีเหตุผลความจำเป็นอะไร...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๔ นายพีระพันธ์ สาสิรัฐวิภาค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคฝ่ายค้าน อภิปราย พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กรณีกระทำการออกไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการเสนอราคาจัดจ้างซ่อมปรับปรุงเฮลิคอปเตอร์ของกองทัพอากาศ นายพีระพันธ์ชี้แจงต่อประธานสภาว่า พล.อ.ชวลิต ได้ทำสัญญาจ่ายเงินล่วงหน้า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ให้กับบริษัท Israel Aircraft Industri Limited (IAI) ที่ชนะการเสนอราคาจัดจ้างซ่อมปรับปรุงเฮลิคอปเตอร์ ซึ่งตามระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดห้ามจ่ายเงินล่วงหน้า ยกเว้นกรณีที่จำเป็น จากนั้นนายพีระพันธ์ถาม พล.อ.ชวลิต ว่า “มีเหตุผลหรือความจำเป็นอะไรที่ต้องจ่ายเงินล่วงหน้า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ให้กับบริษัทไอเอไอ” จะเห็นได้ว่า คำถามที่นายพีระพันธ์ถาม พล.อ.ชวลิต มีลักษณะเช่นเดียวกับคำถามที่ใช้ในสภาของอังกฤษที่ Harris วิเคราะห์ไว้ กล่าวคือ เป็นการถามข้อมูลจากผู้พุดรู้อยู่แล้วว่ารัฐมนตรีไม่สามารถชี้แจงได้ในขณะนั้นหรือหากชี้แจงก็ไม่เป็นผลดีกับรัฐมนตรี และเมื่อประธานสภาให้ พล.อ.ชวลิต ตอบข้อซักถามของพรรคฝ่ายค้าน พล.อ.ชวลิต ก็ไม่ได้ชี้แจงเหตุผลที่ต้องจ่ายเงินล่วงหน้า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ให้กับบริษัทไอเอไอ จึงอาจสรุปได้ว่า คำถามของนายพีระพันธ์นี้ไม่ใช่คำถามเพื่อชี้แจงแต่เป็นคำถามเพื่อชี้ให้เห็นความบกพร่องในการบริหารงานของ พล.อ.ชวลิต

ตัวอย่างที่ ๑๕

วินัย : ...ท่านประธานครับ ในส่วนของท่านบอกว่า การผลิตข้าวได้ปีละ ๗๐,๐๐๐ ล้านบาท แต่ว่าถ้าโตโดยตัวที่ส่งออกได้ ๕๐,๐๐๐ ล้าน ผมถามท่านประธานว่า ๕๐,๐๐๐ ล้านเนี่ยเงินใคร เงินญี่ปุ่นหรือเงินไทย คนไทยได้เฉพาะค่าแรงงานเท่านั้น ประการต่อไป คนไทยทั้งประเทศลงแรงทำงานด้วยหยาดเหงื่อเพื่อผลิตข้าว ท่านอย่าไปเลิกอาชีพเค้านะครับ ท่านอย่าไปดูถูก เราอยู่ได้ในวันนี้เพราะ

เรามีอาชีพทางการเกษตร ประเทศไทยเราอยู่ได้เพราะการเกษตร เพราะฉะนั้นต้องคิดหลายเรื่อง ผมเรียนท่านตั้งแต่ต้นแล้วว่า ท่านมองในแง่ภาพรวมทางเศรษฐกิจโดยรวมรายได้ของประเทศเท่านั้น ท่านไม่ได้มองว่าคนไทย ตาดำ ๆ ทั้งประเทศเค้าอยู่ยังไง ทำไมท่านไม่คิด ท่านไม่สนับสนุนอุตสาหกรรมเกษตรอื่นล่ะครับ เกษตรแปรรูปจำหน่ายให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

....

จากตัวอย่างที่ ๑๕ นายวินัย เสนเนียม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
 ฝ่ายค้าน อภิปรายนายสุริยะ จิ้งรุ้งเรื่องกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม กรณีเปลี่ยน
 นโยบายเขตอุตสาหกรรมเขต ๑ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ซึ่ง
 เกี่ยวข้องกับธุรกิจของพวกเขา ฟ้องตน นายวินัยชี้แจงต่อประธานสภาเกี่ยวกับเรื่องธุรกิจชิ้น
 ส่วนประกอบรถยนต์ของครอบครัวนายสุริยะ เมื่อนายวินัยอภิปรายจบลง นายสุริยะได้ชี้แจงต่อ
 ประธานสภาว่า ธุรกิจชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ช่วยส่งเสริมรายได้การส่งออกของประเทศไทยและ
 เปรียบเทียบรายได้การส่งออกระหว่างข้าวกับชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ หลังจากที่นายสุริยะชี้แจง
 ข้อเท็จจริงแล้ว นายวินัยไม่เห็นด้วยกับการที่นายสุริยะจะส่งเสริมอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบ
 รถยนต์แทนการส่งเสริมการเกษตร นายวินัยจึงขออนุญาตประธานสภาและถามนายสุริยะว่า
 “ทำไมท่านไม่คิด ท่านไม่สนับสนุนอุตสาหกรรมเกษตรอื่นล่ะครับ” จะเห็นได้ว่า คำถามที่
 นายวินัยถามนายสุริยะมีลักษณะเช่นเดียวกับคำถามที่ใช้ในสภาของอังกฤษที่ Harris วิเคราะห์ไว้
 กล่าวคือ เป็นการถามข้อมูลที่ผู้พูดรู้อยู่แล้วว่ารัฐมนตรีไม่สามารถชี้แจงได้ในขณะนั้นหรือหาก
 ชี้แจงก็ไม่มีผลดี และเมื่อประธานสภาให้นายสุริยะชี้แจงอีกครั้ง นายสุริยะก็ตอบคำถามของ
 นายวินัยเพียงสั้น ๆ ว่า

สุริยะ : ...พรรคไทยรักไทยเราช่วยคนจนอยู่แล้วนะครับ ในเรื่องการแปรรูปเกษตรปี
 ปัจจุบันนี้ข้าวกของเราก็ขายดี ราคาขาย เราได้ตั้งใจอยู่แล้วครับที่จะช่วยเกษตรกร
 ...

อาจสรุปได้ว่า คำถามของนายวินัยไม่ใช่คำถามเพื่อให้ชี้แจง แต่เป็นคำถาม
 เพื่อใช้ชี้ความบกพร่องในการบริหารงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

๓.๓ การใช้รูปประโยคเงื่อนไข

ประโยคเงื่อนไข คือ รูปประโยคที่ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเงื่อนไขและส่วนที่เป็น
 ผลตามมา

ในงานวิจัยนี้ การใช้รูปประโยคเงื่อนไข หมายถึง การที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำ โดยการใช้รูปประโยคที่ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเงื่อนไขและส่วนที่เป็นผลตามมาเพื่อแสดงความให้ผู้ฟัง สรุปโดยอาศัยหลักการให้เหตุผล

ผู้วิจัยจัดว่าการใช้รูปประโยคเงื่อนไขเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการโจมตีรัฐบาล ทางอ้อมเพราะผู้อภิปรายเลี่ยงการตำหนิหรือการว่ากล่าวรัฐบาลตรง ๆ แต่จะสมมติเหตุการณ์ให้ผู้ฟังคิดแล้วสรุปความหมายที่ผู้พูดต้องการแนด้วยตนเอง นอกจากกลวิธีนี้จะช่วยให้พรรค ฝ่ายค้านกล่าวถ้อยคำโจมตีรัฐบาลได้โดยไม่ฝ่าฝืนข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังช่วยให้ผู้อภิปรายหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องร้องทางกฎหมายด้วย จากการศึกษาข้อมูลการอภิปรายทั้งหมดพบว่า ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านใช้รูปประโยคเงื่อนไขเพื่อโจมตีรัฐบาล

ตัวอย่างที่ ๑๖

จตุติ : ... ถ้าท่านไม่เลือกปฏิบัติ ใครมาช่วยหมด ใครมาช่วยหมด ขายของได้เยอะ ๆ ตัวเลขส่งออกมันต้องเพิ่มครับ ตรงนี้ล่ะครับ ทำตรงนี้ก็กลัวจะกระทบคนโน้น ทำตรงโน้นก็กลัวจะกระทบคนโน้น ก็ไม่ต้องทำอะไรกันเลย...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๖ นายจตุติ ไกรฤกษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค ฝ่ายค้าน อภิปรายนายอดิศักดิ์ โพธิารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กรณีปล่อยปลະ ละเลยการส่งออกสินค้าของประเทศไทย นายจตุติใช้รูปประโยคเงื่อนไขว่า “ถ้าท่านไม่เลือกปฏิบัติ ใครมาช่วยหมด ใครมาช่วยหมด ขายของได้เยอะ ๆ ตัวเลขส่งออกมันต้องเพิ่มขึ้น” หากพิจารณา รูปประโยคเงื่อนไขที่นายจตุติกล่าวโดยอาศัยหลักการให้เหตุผล อาจสรุปได้ว่า นายอดิศักดิ์ไม่ได้ให้ ความเสมอภาคกับการส่งออกสินค้าทุกประเภท

อดิศักดิ์เลือกปฏิบัติ	=	P
อดิศักดิ์ไม่เลือกปฏิบัติ	=	~ P
ตัวเลขส่งออกเพิ่มขึ้น	=	Q
ตัวเลขส่งออกไม่เพิ่มขึ้น	=	~ Q

๑. ถ้าอดิศัยไม่เลือกปฏิบัติ ตัวเลขส่งออกเพิ่มขึ้น $\sim P \rightarrow Q$	(A)
๒. ตัวเลขส่งออกไม่เพิ่มขึ้น $\sim Q$	(A)
๓. $\sim P$	(PA)
๔. Q	(1,3 Arrow Out)
๕. $\sim Q \& Q$	(2,4 Ampersand In)
๖. อดิศัยเลือกปฏิบัติ P	(3-5 Tilde Out)

ตัวอย่างที่ ๑๗

อภิสิทธิ์ : ...เฉพาะที่ท่านบอกว่าดีดี ของการบินไทยมาทำข้อเสนอเหมือนกับเป็นสินบนที่เป็นลายลักษณ์อักษรนี้ครับ ถามว่าท่านเก็บตรงนั้นไว้ทำไมครับจนถึงวันนี้ ถ้าท่านมีเจตนาที่แท้จริงที่จะสู้กับความไม่ถูกต้อง...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๗ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายสรุปญาติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายอภิสิทธิ์ใช้รูปประโยคเงื่อนไขว่ว่า “ท่านเก็บตรงนั้นไว้ทำไมครับจนถึงวันนี้ ถ้าท่านมีเจตนาที่แท้จริงที่จะสู้กับความไม่ถูกต้อง” เมื่อพิจารณารูปประโยคเงื่อนไขว่ที่นายอภิสิทธิ์กล่าวโดยอาศัยหลักการใช้เหตุผลอาจสรุปได้ว่า นายประชาไม่มีเจตนาที่จะต่อสู้กับความไม่ถูกต้อง

ประชาไม่มีเจตนาจะสู้กับความไม่ถูกต้อง = P

ประชามีเจตนาจะสู้กับความไม่ถูกต้อง = $\sim P$

ประชาไม่เก็บเรื่องไว้ = Q

ประชาเก็บเรื่องเอาไว้ = $\sim Q$

๑. ถ้าประชามีเจตนาจะสู้กับความไม่ถูกต้อง จะไม่เก็บเรื่องเอาไว้ $\sim P \rightarrow Q$	(A)
๒. ประชาเก็บเรื่องเอาไว้ $\sim Q$	(A)
๓. $\sim P$	(PA)
๔. Q	(1,3 Arrow Out)
๕. $\sim Q \& Q$	(2,4 Ampersand In)

๖. ประชาไม่มีเจตนาจะสู้กับความไม่ถูกต้อง

P (3-5 Tilde Out)

ตัวอย่างที่ ๑๘

ชวน : ...ท่านครับเค้าให้ท่านไปดูที่นั่น ผมไม่ทราบที่ท่านขอไปหรือเค้าให้ท่านไป
ถ้าท่านขอไปก็เป็นเรื่องของท่านแต่ถ้ารัฐบาลให้ไปรัฐบาลก็ผิดพลาดอย่างยิ่ง
เพราะเพียงช่วงระยะเวลาไม่กี่เดือนท่านประท้วงก็เข้า แล้วบัดนี้ความเสียหายนั้น
ก็ยังตกทอดมาจนบัดนี้แล้ว แก่ยากครับ การแตกความสามัคคี ภาพพจน์
ชื่อเสียงที่เค้าทำมานานหลายสิบปี เสียเงินโฆษณาสร้างภาพพจน์ของ
การบินไทยไป ผมไม่รู้ว่าที่พันกิโลเมตรที่ผ่านมา ยับเยินหมดด้วยการ
กระทำของรัฐบาลนี้...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๘ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้าน อภิปรายนายประชา
มาลีนนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม กรณีกระทำการล่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการ
การประมูลการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ นายชวนชี้แจงต่อประธานสภาเกี่ยวกับเรื่องชื่อเสียง
ของบริษัทการบินไทย จากนั้นนายชวนได้ใช้รูปประโยคเงื่อนไขที่สมมติเหตุการณ์ ๒ เหตุการณ์
เพื่อเสนอทางเลือกให้แก่นายประชาว่า “ ถ้านายประชาxonายกรัฐมนตรีไปบริหารงานบริษัท
การบินไทยเองก็ถือว่าเป็นความผิดของนายประชา แต่ถ้านายกรัฐมนตรีสั่งให้นายประชาไปก็ต้อง
เป็นความผิดของนายกรัฐมนตรี ” จะเห็นว่าไม่ว่านายประชาจะเลือกเงื่อนไขใดก็ตามย่อมส่งผลให้
นายประชาหรือนายกรัฐมนตรีมีความผิด

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓.๔ การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ

การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ คือ การที่ผู้พูดกล่าวถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดย
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้นแต่ไม่ระบุชื่อว่าจะหมายถึงบุคคลใด หากปรากฏในบริบทที่เป็นการ
กล่าวถึงบุคคลในทางเสียหายก็ถือได้ว่าเป็นการโจมตีทางอ้อมเพราะผู้พูดหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงชื่อ

ของบุคคลที่ต้องการโจมตี แต่ให้ผู้ฟังตีความเองว่าผู้พูดกำลังกล่าวถึงบุคคลใด นอกจากกลวิธีนี้จะช่วยทำให้การอภิปรายดำเนินไปตามข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังทำให้ผู้พูดมีข้อได้เปรียบในการเถียงความรับผิดชอบคำพูดของตนได้ หากถูกฟ้องร้องทางกฎหมายในแง่การละเมิดหรือหมิ่นประมาท ดังเช่นกรณีของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ เจ้าของธุรกิจอาบอบนวดเครื่องเคียวรูป ที่สามารถเถียงความรับผิดชอบคำพูดหมิ่นประมาทของตนไปได้เพราะใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ ดังคำสั่งยกฟ้องของศาลอาญาดังนี้

“ที่ศาลอาญา ถ.รัชดาภิเษก พล.ต.ต. ไพบุลย์ อาริย์วัฒน์ ผบก.น. ๕ เป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัทแมนเจอร์มีเดีย จำกัด (มหาชน) นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ บรรณารักษ์การพิมพ์หนังสือพิมพ์ผู้จัดการและนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ เป็นจำเลยที่ ๑ - ๓ ตามลำดับ ในความผิดฐานร่วมกันหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ ต่อมาศาล โดยนายวิจิต ลิขธรรมชโย รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ตรวจพิจารณาคำฟ้องแล้วมีคำสั่งยกฟ้องเนื่องจากการตีพิมพ์โดยใช้อักษรย่อตำแหน่งหน้าที่การทำงานทำนองเสื่อมเสีย ตามที่โจทก์อ้างหมายถึงตัวเองนั้น เป็นการคาดหมายไปตามความรู้สึกในแง่อัตวิสัย แต่บุคคลทั่วไปไม่อาจทราบได้ โดยปราศจากข้อสงสัยว่าเป็นการสร้างเสียหายให้โจทก์ ด้วยเหตุข้อเท็จจริงตามคำฟ้องจึงไม่ครบองค์ประกอบความผิด ”

(มติชน , ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ : ๑๒)

วิธีการใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อนั้นสามารถทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่ผู้อภิปรายนำมาใช้ คือ การกล่าวถึงอย่างกว้าง ๆ โดยไม่ระบุชื่อว่าเป็นบุคคลใด ดังตัวอย่าง

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ ๑๘

ชวน : ...แต่กฎหมายไม่ได้ตีความอย่างนั้น ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๘๖ ไม่ได้หมายความว่า มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ ไม่ได้หมายความว่าวัดไม่ได้ที่ดิน วัดได้แล้วแต่รัฐมนตรีไม่อนุมัติ เมื่อไม่อนุมัติวัดต้องจำหน่ายที่ดินแปลงนี้ออกไปภายใน ๕ ปี ไม่มีสิทธิ์ที่จะเอาที่ดินแปลงนี้ไปโอนให้กับมูลนิธิหรือผู้ใดก็ตาม

เพราะคนเหล่านี้ไม่ใช่ทนายท ไม่วาทายาทตามพินัยกรรม หรือทนายทโดย
กรรม ข้อกฎหมายไม่มีอะไรซับซ้อน แต่มีคณพยายามซับซ้อน มีคณพยายามทำ
ทุกอย่างเพื่อไม่ให้วัดได้จดทะเบียนเจ้าของที่ดินแปลงนี้เพื่อวางแผนเอาที่ดินแปลง
นี้ ไปขาย...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๑๙ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้าน กล่าวอภิปราย ร.ต.อ.
ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายสมบัติ อุทัยสง
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีไม่ยอมเพิกถอนโฉนดที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์
ซึ่งขัดต่อมติของคณะกรรมการกฤษฎีกาชุดใหญ่ นายชวนทราบว่ นายเสนาะ เทียนทอง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
เป็น ผู้ที่ไม่ยอมอนุมัติที่ดินแปลงนี้ให้เป็นที่ดินธรณีสงฆ์ เพราะนายเสนาะต้องการให้วัดนำที่ดิน
มาขายแก่ พวกพ้อง นายชวนไม่ได้กล่าวถึงชื่อของนายเสนาะโดยตรง แต่ใช้คำอ้างถึงว่ “คน”
ซึ่งถ้าผู้ฟังและผู้ชมติดตามการอภิปรายในขณะนั้นก็น่าจะสามารถตีความได้ว่า นายชวนกำลัง
กล่าวถึง นายเสนาะ เพราะเมื่อการอภิปรายของนายชวนจบลง นายเสนาะก็ขออนุญาต
ประธานสภาเพื่อ ชี้แจงในกรณีถูกกล่าวพาดพิง

เสนาะ : ...ผมไม่อ้างถึงชื่อไหนทั้งนั้นครับ อ้างก็ชัดเจนอยู่แล้วว่าพาดพิงถึงผม...ผมก็เป็น
ประชาชน เห็นเค้าประกาศขายที่ดิน ลงชื่อพลอากาศเอกหะริน หงสกุล
ผู้จัดการมูลนิธิตามประกาศขายโดยชัดเจน ลงวันที่เท่านั้นเท่านั้น แล้วให้คน
สนใจมายื่นประมูลซื้อ ผมจำเป็นต้องไปศึกษากฎหมายมัย...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ ๒๐

ศิริโชค : ...นี่ครับบริษัท ซีเอสคอมมิวนิเคชั่น จำกัด ธนาคารกรุงเทพ สาขารัตนาธิเบศร์
ออมทรัพย์ ๐๕๔๐๐๒๕๕๐๐ กรเทพ เบอร์โทรศัพท ๐๑๘๑๑๖๕๙๑ ดีหรือไม่ดี
ต้องไปถามเจ้าของบริษัทชินวัตรแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ครับอย่ามาถามผม
เลย ท่านประธานที่เคารพครับหลักฐานนี้เป็นหลักฐานที่ผมได้รับจากกรมศุลกากร

ในวันที่มาชี้แจงกับคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ หลักฐานชัดเจนครับว่านายกรเทพ วิริยะ มีตัวตนจริง แล้วก็เป็นผู้ที่ไปดำเนินการปิดเที่ยวเรือให้กับบริษัททีเอสคอมมิวนิเคชั่น จำกัด... กระผมต้องขอขอบคุณคุณกรเทพมา ณ ที่นี้ด้วย นี่เป็นความกล้าหาญและเป็นการกระทำที่น่าสรรเสริญยกย่องผิดกับบุคคลบางคนที่ทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิดและยังชักจูงบงการให้ผู้อื่นมาร่วมปกปิดและทำความผิดกับตนเองด้วยครับ ท่านประธาน...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๐ นายศิริโชค โสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย ร.อ.สุชาติ เซาว์วิศิษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง กรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์แก่บริษัทของนายกรัฐมนตรีนายศิริโชคชี้แจงต่อประธานสภาว่าบริษัทชินแซทเทลไลท์ จำกัด และบริษัทที เอส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของนายกรัฐมนตรินำเงินเข้าบัญชีของนายกรเทพ วิริยะ เพื่อนำไปจ่ายเป็นเงินสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรและนายศิริโชคได้กล่าวต่อประธานสภาอีกว่า เรื่องทั้งหมดเป็นความจริงเพราะตนได้รับการยืนยันจากนายกรเทพ นายศิริโชคไม่ได้กล่าวถึงชื่อของนายกรัฐมนตรียุติธรรม แต่ใช้คำอ้างถึงว่า “บุคคลบางคน” ซึ่งถ้าผู้ฟังและผู้ชมติดตามการอภิปรายในขณะนั้นก็น่าจะสามารถตีความได้ว่านายศิริโชคกำลังกล่าวถึงบุคคลใด

นอกจากการกล่าวถึงอย่างกว้าง ๆ โดยไม่ระบุชื่อว่าเป็นบุคคลใดแล้ว ในบางครั้งผู้อภิปรายก็ยังใช้วิธีการจำกัดขอบเขตข้อมูลให้แคบลงเพื่อให้ผู้ฟังตีความได้ว่า ผู้อภิปรายกำลังกล่าวถึงบุคคลใด

ตัวอย่างที่ ๒๑

จตุติ : ... อินเดียมีข้อตกลงกับประเทศไทยว่าจะไม่ขายข้าวตัดราคากัน อินเดียเสนอขายให้อินโดนีเซียลูกค้าเราครับต้นละ ๑๒๗ เหรียญ วันนี้ขึ้นมาเป็น ๑๓๔ เหรียญ ก็ยังต่ำกว่าข้าวไทย ๓๐ เหรียญท่านประธาน... มันมีข้าวครับท่านประธานครับ มีข้าวว่าอินเดีย ดีโอเอสดีพาร์ทเมนท์ ออฟสเปรด เป็น

หน่วยงานราชการของอินเดียครับ กรมกิจการอวกาศแห่งประเทศไทย ใน
ฐานะหน่วยราชการหลักที่ให้บริการดาวเทียมของรัฐบาลอินเดีย เป็นพันธมิตร
กับบริษัทกิจการโทรคมนาคมของไทยบริษัทหนึ่ง ผมไม่เอ่ยนาม ต่ออายุและ
ขยายเวลาการใช้เพิ่มช่องสัญญาณ ๑๐ ช่อง แล้วในนั้นก็มีการข่าวอีกว่า
บริษัท จุดจุดจุดซึ่งเป็นเจ้าของกิจการดาวเทียมกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย
ไทยเป็นผู้ให้บริการดาวเทียมที่ครองส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดดวงหนึ่งใน
อินเดีย...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๑ นายจตุ ไรฤกษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ฝ่ายค้านอภิปรายนายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กรณีไม่สามารถรักษา
สิทธิประโยชน์ทางการค้าในเวทีการค้าโลกได้ กล่าวคือ ประเทศอินเดียได้มีข้อตกลงกับ
ประเทศไทยว่าจะไม่ขายข้าวตัดราคากัน แต่ประเทศอินเดียไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ นายอดิศักดิ์ซึ่ง
มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ก็ปล่อยปละละเลยและไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อรักษาสิทธิประโยชน์
ทางการค้าของประเทศชาติ นายจตุทราบว่าการที่นายอดิศักดิ์ไม่ดำเนินการใด ๆ กับประเทศ
อินเดียนั้นเป็นเพราะกลัวจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจโทรคมนาคมของนายกรัฐมนตรีนี่ประเทศอินเดีย
นายจตุไม่ได้กล่าวถึงชื่อบริษัทของนายกรัฐมนตรีนี่โดยตรง แต่ใช้คำอ้างถึงโดยการให้ข้อมูลที่ทำให้
ผู้ฟังและผู้ชมตีความได้ว่าบริษัทดังกล่าวนี้เป็นของนายกรัฐมนตรีนี่

ตัวอย่างที่ ๒๒

ไพโร : ...ในขณะนั้นทั้ง ๓ บริษัทมาทานอาหารเที่ยงกันที่ร้านเมธาวลัยหรือร้านศรแดงเก่า
ตรงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน ไปกันทั้งหมด ๕ คน...ที่เค้าเล่าให้
ผมฟังนะครับท่านประธาน งบประมาณเนี่ย ๔๐๕ ล้านบาท ๑๐ เปอร์เซ็นต์
มัน ๔๐ ล้านบาท ๑๕ เปอร์เซ็นต์ มัน ๖๐ ล้านบาท เค้าว่ายังงั้น เค้าบอกว่า
๑๐ เปอร์เซ็นต์เนี่ยมันเกินไป ไม่ไหว กำไรแทบจะไม่มีและมันเป็นระเบียบอยู่แล้ว
อยู่เฉย ๆ ก็ไม่ต้องทำอะไรก็ได้ เค้าบอกว่าขอจ่าย ๕ เปอร์เซ็นต์ได้มั๊ย...แต่ในที่สุด

ท่านประธาน เค้ายอมบอกกับผมว่านักการเมืองคนนั้นคือใครต่อหน้าผู้หลักผู้ใหญ่
ของพรรคประชาธิปัตย์หลายท่าน... เค้าเลยยอมรับแล้วบอกความจริงกับผมว่า
มันคนนั้นชื่ออ้ายต่าย จำชื่อจริงไม่ได้ เป็นโฆษกกระทรวงเป็น ส.ส.พรรคไทยรักไทย

จังหวัดปราจีนบุรี มีพ่อเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เค้าใช้
คำพูดอย่างนั้น...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๒ นายไพโร พัฒโน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กรณีมีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างชุดเครื่องแบบนักเรียน นายไพโรทราบว่านายวรวุฒิ ภูมิชะกาญจนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลไปเรียกร้องผลประโยชน์ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ของวงเงินงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างจากผู้ประกอบการจำหน่ายชุดเครื่องแบบนักเรียน นายไพโรไม่ได้กล่าวถึงชื่อของนายวรวุฒิโดยตรง แต่ให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังด้วยการบอกชื่อเล่น ตำแหน่งหน้าที่การงาน รวมทั้งพรรคที่สังกัด แม้ว่านายไพโรจะระบุชื่อเล่นของนายวรวุฒิแต่ผู้วิจัยก็จัดว่าเป็นการอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อเพราะชื่อเล่นเป็นชื่อที่รู้จักเฉพาะกลุ่มและอาจซ้ำกับชื่อของบุคคลอื่นได้ซึ่งไม่สามารถระบุให้แน่ชัดได้ว่าหมายถึงบุคคลใด หากถูกฟ้องร้องทางกฎหมายผู้พูดก็สามารถอ้างได้ว่าไม่ได้หมายถึงบุคคลนั้น ปริญญา จิตรการนทีกิจ (๒๕๓๔) กล่าวไว้ว่า ถ้าการใส่ความเกี่ยวกับบุคคลบางคนในกลุ่มโดยไม่ได้เจาะจงว่าเป็นใครโดยเฉพาะย่อมไม่ถือว่าเป็นการใส่ความ

วิธีการใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่ออีกวิธีหนึ่งที่ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านนำมาใช้ในการอภิปราย คือ การนำพยานขณะตัวแรกของชื่อมากล่าวแทนชื่อเต็ม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ ๒๓

วิรัช : ... นี่คือสรุปนะครับ ท่านประธานครับ สรุปว่าสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ชื่อย่อ ทีดีอาร์ไอ เค้าทำสำรวจพฤติกรรมกรรมการแข่งขันของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ สรุปอย่างนี้ครับ เค้าบอกว่าประเทศไทยเนี่ยเค้าตั้งคำถามว่ามี การบังคับพ่วงสินค้ามั้ย ตามมาตรา ๒๕ (๒) มาตรา ๒๕ (๔) หรือมาตรา ๒๙ คำตอบครับ มี แปลว่ามี (เน้นเสียงหนัก) การบังคับพ่วงสินค้า...มีคนพยายามจะสืบคลานไปที่ ๕๐ ส่วนแบ่งตลาดนะ ถ้าส่วนแบ่งตลาด ๕๐ จะมีบริษัทแค่

๒๔ บางบริษัทเนี่ยเค้าไม่ต้องการเพราะเค้ามีส่วนแบ่งการตลาดเกิน ๓๓ เค้าเลยพยายามจะบอกว่าเอาซัก ๕๐ ได้มัย เค้าอยู่ที่ ๔๖ ๔๗ ๔๘ เค้าจะได้ไปอยู่ในบังคับของมาตรา ๒๕ เค้าจะได้ขายเลข ขายเบอร์โทรศัพท์พ่วงกับ

เครื่องเหมือนเมื่อทำมา ๑๐ ปีที่แล้ว ท่านประธานครับปีหนึ่งเป็นล้านเครื่อง
โดยเฉพาะบริษัท เอ ที่ว่านี้ บริษัทที่ขึ้นต้นด้วยตัวเอนี้...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๓ นายวิรัช ร่มเย็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ฝ่ายค้าน อภิปรายนายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กรณีช่วงเวลาในการ
พิจารณาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ นายวิรัชอภิปรายว่าการกระทำของ
นายอดิศักดิ์เป็นการเอื้อผลประโยชน์ให้กับธุรกิจของนายกรัฐมนตรี แต่นายวิรัชไม่ได้กล่าวถึง
ชื่อบริษัทของนายกรัฐมนตรีโดยตรง แต่ใช้คำอ้างถึงว่า บริษัท เอ ซึ่งผู้ฟังและผู้ชมการอภิปราย
ในขณะนั้นน่าจะสามารรถตีความได้ว่าบริษัท เอ ที่นายวิรัชกล่าวถึงนั้นคือบริษัทใด เพราะ เอ เป็น
พยัญชนะตัวแรกของชื่อย่อบริษัท เอไอเอส ซึ่งคนส่วนใหญ่รู้จักคำเต็มกันเป็นอย่างดีว่า บริษัท
แอดวานซ์ อินโฟ เซอร์วิส จำกัด บริษัทของนายกรัฐมนตรีที่ดำเนินธุรกิจทางด้านโทรคมนาคม

ตัวอย่างที่ ๒๔

พิเชษฐ : ...ผมจะไม่เอ่ยชื่อบริษัทเต็มให้กระทบกระเทือนเค้า แต่ขออนุญาตว่าขอเป็นบริษัท
ซ และบริษัท ซ อย่างนี้แล้วกันจะได้ไม่กระทบถึงกิจการครับ...ขณะนี้มีปัญหา
อยู่ ๒ บริษัท เรื่องผิดกฎหมายศุลกากรในเรื่องสำแดงเท็จและผิดกฎหมายเรื่อง
ของต้องห้ามต้องจำกัด...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๔ ผู้พูดคือนายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรพรรคฝ่ายค้าน ต้องการกล่าวโจมตี ร.อ. สุชาติ เชาววิเศษ รัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงการคลัง กรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทในเครือ
ของนายกรัฐมนตรี กล่าวคือ ช่วยเหลือบริษัทชินแซทเทิลไลท์ จำกัด และบริษัทซี.เอส. คอมมิวนิ
เคชั่น จำกัด ไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรในการนำเข้าอุปกรณ์รับส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม
นายพิเชษฐเลยกล่าวถึงชื่อบริษัททั้ง ๒ บริษัทของนายกรัฐมนตรีโดยตรง แต่ใช้คำอ้างถึง

ด้วยการนำพยัญชนะตัวแรกของชื่อย่อบริษัทมาเป็น ซ และ ซ ตามลำดับ ถึงแม้ว่าอักษรย่อทั้ง
๒ ตัวนี้จะไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป แต่ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายในขณะนั้นก็สามารถเข้าใจ

คำเต็มของอักษรย่อเหล่านี้ได้โดยพิจารณาจากบริบทถ้อยคำที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังชี้แจงต่อประธานสภาว่า

สุชาติ : ...ซึ่งอันนี้ผมอยากจะตอบท่านรัฐมนตรีพิเศษสุฉีก ชินแซทเทิลไลท์เอาเข้ามาแล้ว
โอนไปให้บริษัทซี.เอส.คอมมิวนิเคชั่น เป็นสิ่งที่ทำได้ครับ ตามระเบียบของกรม
ศุลกากรมีครับถ้ากระผมจำไม่ผิด คือระเบียบ ๐๗๐๒๐๑ ทำได้ครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อแต่นำพยานุชนะตัวแรกของชื่อมากล่าวแทนถือเป็นการโจมตีทางอ้อมที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ดังจะเห็นได้จากข่าวที่ปรากฏทางหนังสือพิมพ์

“นายชูวิทย์เปิดเผยว่า เมื่อคืนนี้เวลาประมาณตี ๒ พล.ต.อ. ส. ตัวไม่สูง
พร้อมกับนายเวร เดินทางมาพบที่สถานบริการเอมมานูเอล ถนนรัชดาภิเษก...”

(ไทยรัฐ , ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๖ : ๑๒)

“จากกรณีที่ น.พ.ประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา ส.ว.นครสวรรค์ แฉว่ามี รัฐมนตรี
ส. กินหัวคิว ๓๐ ล้านบาท จากการสร้างอาคาร ๙ ชั้น...”

(ไทยรัฐ , ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖ : ๑๐)

“ผิดกะคู่ **พระเอก อ** กับช่างแต่งหน้าองละครย้อนยุค ยังดูเด็ด! พอรู้
ไข่ไม่ฟ่อ ก็เจรจายด์ตั้งค้ไปรีดออกเพราะกลัว**น้อง จ** แฟนตัวจริงจะรู้พิชสง
แต่จนแล้วจนรอดก็เบี้ยว ปล่อยให้สาวไซคร้ายท้องป้องฟ้องความมั่งง่ายของ
ฝ่ายชายต่อไป”

(ไทยรัฐ , ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๖ : ๓๕)

อาจกล่าวได้ว่า การที่นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ นายแพทย์ประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นำพยานุชนะตัวแรกของชื่อบุคคลมากล่าวแทนชื่อเต็มนั้น

เป็นเพราะการใช้อักษรย่อมีข้อได้เปรียบในการเลี่ยงความรับผิดชอบคำพูดของตนได้ หากบุคคลที่ถูกกล่าวถึงดำเนินการฟ้องร้องทางกฎหมายในแง่การละเมิดหรือหมิ่นประมาท

นอกจากวิธีดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านได้นำคำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อที่ตัวละครในนวนิยายแปลเรื่องแฮร์รี พอตเตอร์ นิยมใช้ มากกล่าวโจมตีรัฐบาลทางอ้อม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๒๕

อรรถพล : ...ผมไม่อยากถูกประท้วง เพราะถ้าผมไปบอกว่าใครถือหุ่นใหญ่ในบริษัทชินคอร์ปเนี่ย ก็คงจะมีปัญหา ผมขออนุญาตใช้หลักสูตรแฮร์รีพอตเตอร์ได้มั๊ยครับท่านประธาน นายแฮร์รี พอตเตอร์ เคยมีคนที่ไม่อยากพูดถึง เคยใช้คำว่า คนที่คุณก็รู้ว่าใคร ขออนุญาตใช้ในโอกาสนี้ก็แล้วกัน...ผมถามว่าแล้วหน่วยงานของรัฐไม่เดือดร้อนอะไรบ้างหรือครับ เพราะจริง ๆ แล้วหุ่นใหญ่ก็คนที่ผมบอกแหละครับว่า คนที่ทุกคนก็รู้ว่าใคร อะ มันไปมีความเกี่ยวข้องอะไร หรือมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองครับท่านประธานครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๕ นายอรรถพล สรสุชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กรณีใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทในเครือของนายกรัฐมนตรี กล่าวคือ ช่วยให้บริการชิน คอร์ปเปอเรชั่น หุ้นส่วนใหญ่ของไอทีทีแก้ไขสัญญาสัมปทานการโฆษณา นายอรรถพลเลี่ยงการกล่าวถึงชื่อของนายกรัฐมนตรี แต่ใช้คำอ้างถึงที่ตัวละครในเรื่องแฮร์รี พอตเตอร์ ใช้เรียกโวลเดอมอร์ โพลเดอมอร์ พอมคนนิสัยชั่วร้าย ว่า “คนที่คุณก็รู้ว่าใคร” ซึ่งผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายในขณะนั้นน่าจะสามารถตีความได้ว่าผู้อภิปรายกำลังกล่าวถึงบุคคลใดโดยพิจารณาจากชื่อบริษัท ผู้วิจัยเห็นว่าการที่นายอรรถพลนำคำอ้างถึงที่ใช้เรียกโวลเดอมอร์มากล่าวแทนชื่อของนายกรัฐมนตรี นอกจากจะมี

ข้อได้เปรียบในการฟ้องร้องทางกฎหมายแล้วยังช่วยรักษาความสนใจของผู้ฟังได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะแฮร์รี พอตเตอร์ เป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมในขณะนั้น

๓.๕ การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ (Metaphor)

ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง ถ้อยคำแสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่ง สิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ อีกสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ,๒๕๔๒)

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๒) กล่าวถึงหน้าที่ของอุปลักษณ์ในบทสนทนาไว้ในบทความ “หน้าที่ของอุปลักษณ์จากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย” ว่า นอกจากอุปลักษณ์จะสามารถสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจนแล้ว ยังสามารถใช้ตำหนิหรือวิจารณ์บุคคลอื่นในทางลบแทนการต่อว่าตรง ๆ และยังช่วยสร้างความขบขันสนุกสนานด้วย

ผู้วิจัยพบว่าพรรคฝ่ายค้านนำอุปลักษณ์มาใช้ตำหนิหรือวิจารณ์รัฐบาลในทางลบแทนการว่ากล่าวตรง ๆ ในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ผู้วิจัยจัดว่าการใช้อุปลักษณ์เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้โจมตีและเรียกได้ว่าเป็นการโจมตีทางอ้อมเพราะผู้ฟังจะต้องคิดหรือตีความว่าพรรคฝ่ายค้านโจมตีรัฐบาลว่าอย่างไร การเลือกใช้อุปลักษณ์เพื่อกล่าวโจมตีจะมีข้อได้เปรียบในเรื่องของความกำกวม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังไม่แน่ใจว่าเป็นการตำหนิหรือไม่ ถ้าหากผู้ฟังจับได้ว่าเป็นการตำหนิและเกิดการฟ้องร้องทางกฎหมาย ผู้พูดอาจเลี่ยงความรับผิดชอบในคำพูดของตนได้ ดังที่ Obeng (1997) กล่าวถึงการใช้อุปลักษณ์ซึ่งจัดเป็น verbal wit อย่างหนึ่งของนักการเมืองไว้ว่า

“Their verbal wit secured for them a communicational immunity and probably an immunity from arrest and prosecution.”

(Obeng ,1997: 78)

นอกจากข้อได้เปรียบในการเลี่ยงความรับผิดชอบต่อคำพูดของตนที่ Obeng ได้กล่าวไว้แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้อุปลักษณ์เพื่อกล่าวโจมตียังช่วยสื่อความให้ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ ๒๖

ศิริโชค : ...ท่านประธานที่เคารพครับ แต่พอการอภิปรายใกล้เข้ามา กรมศุลกากรกลับรีบหาทางออกให้กับบริษัทในตระกูลชินวัตรครับ พยายามพอกสีด้าให้เป็นสีขาว เพื่อให้ทันการอภิปรายไม่ไว้วางใจครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๖ นายศิริโชค โสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย ร.อ.สุชาติ เซาว์วิศิษฐ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง กรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์แก่บริษัทของนายกรัฐมนตรี นายศิริโชคชี้แจงต่อประธานสภา ว่า ร.อ.สุชาติ ละเว้นการตรวจสอบการเสียหายสู่ศุลกากรนำเข้าอุปกรณ์รับส่งสัญญาณโทรทัศน์ ผ่านดาวเทียมของบริษัทชินแซทเทลไลท์ จำกัด และบริษัทซี เอส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ทั้ง ๆ ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่จากคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่พอใกล้เปิดการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ กลับมีคำสั่งให้กรมศุลกากรช่วยปกปิดการกระทำผิดของบริษัทโดยการแก้ไขเอกสารใบนำเข้าอุปกรณ์ นายศิริโชคจึงเปรียบเทียบการกระทำของ ร.อ.สุชาติว่า “พยายามพอกสีด้าให้เป็นสีขาว” ซึ่งหมายถึงการพยายามทำความชั่วร้ายให้กลายเป็นความบริสุทธิ์

ตัวอย่างที่ ๒๗

นิพนธ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ เรื่องที่ผมได้กราบเรียนท่านประธานมาทั้งหมดนี้ครับ ผมคิดว่าในเบื้องต้นผมกราบเรียนกับท่านประธานว่าวันนี้ผมจะขอทำหน้าที่เป็นคนชดเชยชกพอกสีด้าที่เห็นเป็นประกายเหลืองอร่ามนั้นนะครับว่าเป็นทองคำแท้หรือ ตะกั่วชุบทอง บัดนี้ผมเชื่อแล้วว่าสิ่งที่ผมได้เห็นนั้นไม่ใช่ทองคำแล้วครับ มันเป็น ตะกั่วชุบทอง...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๗ นายนิพนธ์ บุญญามณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรณีใช้อำนาจทางบริหารข่มเหงข้าราชการประจำและกระทำการส่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับโครงการสมาร์ทการ์ด นายนิพนธ์อภิปรายว่า การที่นางลดาวัลย์พยายามช่วยเหลือ

คนงานที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากข้าราชการประจำกระทรวง เป็นเพราะต้องการดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแทนนายเดช และการที่นางลดาวัลลิ์ชะลอโครงการสมาร์ทการ์ดโดยอ้างว่ามีการทุจริตนั้นก็เป็นเพราะต้องการนำโครงการนี้ไปดำเนินการเอง นายนิพนธ์จึงกล่าวโจมตีนางลดาวัลลิ์แบบอ้อม ๆ ว่า “สิ่งที่ผมเห็นนั้นไม่ใช่ทองคำแล้วครับ มันเป็นตะกั่วชุบทอง” ความเปรียบที่นายนิพนธ์กล่าวเปรียบเทียบกับนางลดาวัลลิ์กับตะกั่วชุบทองเป็นความเปรียบที่สามารถสื่อความได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้เวลาในการตีความเพราะถ้อยคำนี้ใช้กันบ่อยจนเกือบจะกลายเป็นสำนวน ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายสามารถเข้าใจความหมายที่นายนิพนธ์ต้องการสื่อได้ทันทีว่า นางลดาวัลลิ์ไม่ใช่คนดีอย่างแท้จริง

ตัวอย่างที่ ๒๔

เฉลิม : ... เหตุที่ต้องอ้างคมชัดลึกท่านประธานครับ เพราะท่านยังยุทธไปแสดงความ คิดเห็น ผมก็ต้องหยิบยกประเด็นตรงนี้จะครับมามัดคอท่าน...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

ในตัวอย่างนี้ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีแต่งตั้งนาย ยงยุทธ วิชัยดิษฐ รองปลัดกระทรวงมหาดไทยให้เป็นรักษาการปลัดกระทรวงมหาดไทย ร.ต.อ. เฉลิม ใช้ความเปรียบเพื่อโจมตีนายยงยุทธว่า “ผมก็ต้องหยิบยกประเด็นตรงนี้จะครับมามัดคอ ท่าน” หากพิจารณาความหมายตามรูปของถ้อยคำนี้จะหมายถึง “ร.ต.อ.เฉลิมจะมัดคอบาย ยง ยุทธ” แต่เมื่อพิจารณาบริบทถ้อยคำแวดล้อมแล้ว ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายในขณะนั้นก็ สามารถตีความได้ว่า นายยงยุทธจะต้องยอมรับผิดเรื่องไม่ยอมเพิกถอนโฉนดที่ดินของสนาม กอล์ฟอัลไพน์ด้วยหลักฐานจากคำสัมภาษณ์ของตนเองในรายการคมชัดลึก ความเปรียบที่ ร.ต.อ.เฉลิม นำมาเปรียบเทียบกับนี้ช่วยให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ทันทีว่า นายยงยุทธต้องยอมจำนน ด้วยหลักฐานอย่างแน่นอน

ตัวอย่างที่ ๒๙

ถาวร : ...ท่านแข่งผมเมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมาว่าใครทำอะไรขอให้รับกรรมนั้น วันนี้ป่าสงวนแห่งชาติกำลังทับท่าน ท่อนซุงในอดีตกำลังทับท่าน จากไต่ถามยาวกำลังจะเป็นรัฐมนตรีไม่ทันโตและกว่าขึ้นชื่อที่ดินจากเกษตรกร ท่านประธานครับผมไม่อาจที่จะให้ความไว้วางใจให้ ๗พณฯ เป็นรัฐมนตรีต่อไปได้ ผมขอวิงวอนเพื่อนสมาชิกทั้งหลายทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ถ้าหลักฐานของผมพอฟังได้ขอให้ลงคะแนนเสียงด้วยความตรงไปตรงมาแต่สำหรับผมไม่ไว้วางใจ ๗พณฯ ครับ

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๒๙ นายถาวร เสนเนียม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติแม่สุกและแม่สอย จังหวัดลำปาง และกรณีแจ้งแจ้งบัญชีทรัพย์สินเป็นเท็จ นายถาวรชี้แจงต่อประธานสภาเกี่ยวกับทรัพย์สินของนายประพัฒน์ ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นได้มาจากการลักลอบตัดไม้บริเวณเขื่อนเขาแหลม ในตอนท้ายของการอภิปราย นายถาวรได้กล่าวสรุปประเด็นโดยใช้ความเปรียบเพื่อโจมตีนายประพัฒน์ว่า “วันนี้ป่าสงวนแห่งชาติกำลังทับท่าน ท่อนซุงในอดีตกำลังทับท่าน” หากพิจารณาความหมายตามรูปของอุปลักษณ์นี้จะหมายถึง “ป่าสงวนแห่งชาติและท่อนไม้สักกำลังล้มลงพาดบนตัวนายประพัฒน์” แต่เมื่อพิจารณาปริบทถ้อยคำแวดล้อม ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายในขณะนั้นจะสามารถตีความได้ว่านายประพัฒน์จะต้องถูกถอดถอนจากการเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วยหลักฐานการบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติและการลักลอบตัดไม้บริเวณเขื่อนเขาแหลม

๓.๖ การใช้สำนวน

กาญจนาคพันธ์ (๒๕๓๙ : ๑) กล่าวถึงสำนวนไว้ว่า

“สำนวนนั้นเกิดจากมูลเหตุต่าง ๆ เป็นต้นว่าเกิดจากธรรมชาติ เกิดจากการกระทำเกิดจากเครื่องแวดล้อม เกิดจากอุบัติเหตุ เกิดจากแบบแผนประเพณี เกิดจากลัทธิศาสนา เกิดจากความประพฤติ เกิดจากการเล่น เกิดจากเรื่องแปลก ๆ ที่ปรากฏขึ้นจากนิยายนิทาน ตลอดจนพงศาวดารหรือประวัติศาสตร์ และอะไรต่อ

อะไรอื่น ๆ อีกมากแล้วแต่สมัยเวลา มูลเหตุต่าง ๆ ดังกล่าว ใครช่างคิดช่างนึก ช่างสังเกตและเป็นคนมีไหวพริบก็นำเอาแต่ใจความ มาพูดสั้น ๆ เป็นการเปรียบบ้าง เทียบบ้างเปรยบ้าง กระทบบ้าง ประชดประชันบ้าง พูดเล่นสนุก ๆ ก็มี พูดเตือนสติ ให้คิดก็มีต่าง ๆ กัน

จะเห็นได้ว่า หน้าที่ของสำนวนที่กาญจนาคพันธุ์กล่าวไว้ มีหลายประการด้วยกัน แต่ในบริบทการอธิบายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ผู้วิจัยพบว่า ผู้อธิบายมีจุดมุ่งหมายในการใช้สำนวนเพื่อโจมตีรัฐบาล ผู้วิจัยจึงจัดว่าการใช้สำนวนเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้กล่าวโจมตีและเรียกได้ว่าเป็นการโจมตีทางอ้อมเพราะสำนวนไม่ได้มีความหมายตรงตามรูป ผู้ฟังจะต้องคิดหรือตีความสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อสารเอง

การใช้สำนวนนั้นสามารถบรรยายหรือสื่อความหมายให้ผู้ฟังเห็นพฤติกรรมหรือสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนกว่าถ้อยคำปกติ และบางครั้งการใช้ถ้อยคำกล่าวโจมตีโดยตรงไปตรงมาก็อาจมีผลกระทบต่อผู้อธิบายทำให้ถูกฟ้องร้องในแง่การละเมิดและหมิ่นประมาทได้ การเลี่ยงโดยใช้สำนวนจึงเป็นทางออกที่ดีอีกทางหนึ่ง อีกทั้งการใช้สำนวนยังช่วยรักษาความสนใจ ทำให้ผู้ฟังไม่รู้สึกรำคาญขณะที่นั่งฟังการอธิบายเป็นเวลานาน ดังที่วราภรณ์ รัตนกาญจน์ (๒๕๓๑) กล่าวไว้ว่า

“สิ่งที่ช่วยเพิ่มรสชาติทางอารมณ์อีกอย่างหนึ่ง คือ การใช้คำที่ทำให้เกิดภาพซึ่งหมายถึง การสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้นโดยอาศัยถ้อยคำสำนวนแบบต่าง ๆ การเสนอภาพที่ดีทำให้มโนภาพของผู้อ่านเด่นชัดขึ้น การใช้คำที่ทำให้เกิดภาพเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งของภาษาโฆษณาที่ใช้ภาษาเพื่อดึงดูดผู้อ่านให้เกิดความสนใจและต้องการซื้อสินค้า”

(วราภรณ์ รัตนกาญจน์ , ๒๕๓๑ : ๒๐๒)

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยให้คำจำกัดความของสำนวนว่า หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้ในความหมายแตกต่างจากที่ใช้ปกติหรือใช้ในความหมายที่มีได้เกิดจากความหมายปกติของคำที่ประกอบอยู่ ความหมายที่แตกต่างนั้นมักเป็นไปในลักษณะเปรียบเทียบ และใช้กันแพร่หลายจนผู้ใช้หรือผู้ฟังสามารถเข้าใจความหมายได้ทันที

ในการตัดสินถ้อยคำว่าเป็นสำนวนหรือไม่ ผู้วิจัยตรวจสอบจากเอกสารอ้างอิง
ดังต่อไปนี้

๑. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๓๘
๒. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๖
๓. สำนวนไทย ของ กาญจนาคพันธ์ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๙
๔. ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม)
ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๔๕
๕. สำนวนไทยที่มาจากวรรณคดี ของ ศักดิ์ศรี แย้มนัตดา ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒
พ.ศ. ๒๕๔๔
๖. วิทยานิพนธ์เรื่องถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนไทยของ จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร (๒๕๒๑)

หากข้อมูลใดไม่ปรากฏในเอกสารทั้ง ๖ เล่มนี้ ผู้วิจัยจะยึดนิยามที่ผู้วิจัยได้
กำหนดไว้ข้างต้นในการตัดสินข้อมูลนั้น ๆ

ตัวอย่างที่ ๓๐

องอาจ : คนงานก็เอาเงินมาให้บริษัทนี้ไว้ แต่เวลาไปจริง ๆ ไปได้ ๔๐๐ คน ท่าน
ประธานที่เหลื่อไปไหนล่ะครับ ที่เหลื่อก็วิ่งไปหานายแพทย์เปรมศักดิ์ ประธาน
กรรมการแรงงานล่ะครับ ท่านประธาน ไปหา ส.ส.อีกเยอะแยะไปหมด ไป
ร้องทุกข์ ไปร้องเรียน ส.ส.วินัย เสนเนียมเอย ส.ส.อะไรอีกเยอะแยะครับที่
เป็นอยู่ในกรรมการแรงงานและกรรมการอื่น ๆ...แต่ผมอยากจะชี้ให้ท่าน
ประธานเห็นว่าคนเหล่านี้ น่าสงสารครับ คนเหล่านี้ น่าสงสาร แต่ปรากฏว่าแทนที่
ผู้บริหารกระทรวงคือท่านรัฐมนตรีและคณะ ผมใช้คำว่าคณะก็คือได้ลงมาตั้งแต่
ท่านรัฐมนตรีจนกระทั่งถึงข้าราชการประจำนี้แหละครับ แทนที่จะเข้าไปดูแล
ช่วยเหลือเค้า แทนที่จะเห็นอกเห็นใจเค้าว่าเรามาทำงานที่นี้ น่าจะเป็นกระทรวงที่
ได้บุญอย่างที่ผมบอก แต่ท่านประธานครับในความเป็นจริงก็คือแทนที่จะช่วย
เค้ากลับไปแล้วเนื้อเถื่อนเค้ามากขึ้นไปอีก...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๐ นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายเดช บุญ-หลง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรณีปล่อยปละละเลยหน้าที่ไม่คุ้มครองและช่วยเหลือแรงงานไทยที่จะไปทำงานต่างประเทศ จนทำให้เกิดปัญหาเรื่องค่าหัวแรงงาน นายองอาจทราบว่าข้าราชการประจำกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมไม่ให้ความช่วยเหลือคนงานไทยรวมทั้งบีบบังคับเอาทรัพย์สินจากคนงาน เหล่านั้นเนื่องจากมีคนงานมาร้องเรียนต่อคณะกรรมการแรงงาน นายองอาจหลีกเลี่ยงการ กล่าวถ้อยคำโจมตีนายเดชโดยตรง แต่ใช้สำนวน “แล้วเนื้อเถื่อนหนึ่ง” เพื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี ของข้าราชการประจำกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ตัวอย่างที่ ๓๑

สุวโรช : ...ท่านประธานครับจะกี่ชั่วโมงท่านครับก็ขอให้คิดว่าวันนี้เป็นหน้าที่ของฝ่ายค้าน ใช่มั้ยครับ ในการที่จะนำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมของรัฐมนตรีทั้งสอง แล้วเมื่อ รัฐมนตรีทั้งสอง ผมถามว่าไปไหนมาตอบสามวาสองศอก แล้วไม่ให้ผมถามกลับ หรือครับ...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๑ ผู้พูดคือนายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคฝ่ายค้าน โจมตี พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ และพล.อ.ยุทธศักดิ์ ศศิประภา โดยใช้สำนวน “ไปไหนมาสามวาสองศอก” เพื่อเปรียบเทียบ พล.อ.ชวลิตและพล.อ.ยุทธศักดิ์ที่ไม่ได้ชี้แจง ประเด็นที่ถูกกล่าวหา แต่กลับไปพูดถึงเรื่องอื่นแทน

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านนำสำนวนที่ไม่ได้มีความหมาย ทางลบมาใช้เพื่อกล่าวโจมตีรัฐบาลในบางบริบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๓๒

อาคม : ... แล้วคนที่เค้าประกวดราคาเค้าก็ประกวดได้ก็ปรากฏว่ามีเหี้ยหือโกะโตะจากญี่ปุ่น ของบริษัทสิทธิพร แอสโซซิเอท จำกัด เสนอ ๑๗๘ ล้านบาทเศษ บริษัทแอดวานซ์ เอวิโนนิค แอนด์เอวิเอชันก็เสนอ ๑๗๖ ล้านบาท ๖ แสนกว่าบาท ... เค้าเรียกทั้ง ๒ บริษัท กรมการศึกษานอกโรงเรียนก็เรียกทั้ง ๒ บริษัทไป

เพื่อที่จะทำสัญญา แต่ว่าเรียกไม่ใช่ทำสัญญาครับเรียกไปคุยกันแล้วในที่สุด
ก็ยุติว่าให้

บริษัทแรกชนะประมูล...ท่านประธานครับถามว่ายากมั๊ย ไม่ยากครับ เพราะ
ท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ก็ถือว่าเป็นมือขวาอยู่แล้วของท่านนายกทักษิณ...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๒ นายอาคม เอ่งฉ้วน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ฝ่ายค้าน อภิปรายนายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กรณีกระทำการ
ไปในทางทุจริตเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องในการจัดซื้อเครื่องฉายดาวให้กรมการศึกษานอก
โรงเรียน นายอาคมชี้แจงต่อประธานสภาว่า กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ยกเลิกสัญญากับ
บริษัทแอดวานซ์ เอวิโคนิคแอนด์เอวิเอชั่น ผู้ชนะการประกวดราคาจัดซื้อเครื่องฉายดาวเพราะ
บริษัทดังกล่าวไม่ใช่พวกพ้องของรัฐบาล แต่หลังจากนั้นนายสุวิทย์จัดให้มีการประกวดราคาจัดซื้อ
เครื่องฉายดาวขึ้นใหม่ทั้ง ๆ ที่โครงการนี้จะต้องถูกยกเลิก นายอาคมใช้สำนวนเปรียบเทียบ
นายสุวิทย์ว่า “เป็นมือขวาของนายกรัฐมนตรี” ซึ่งปกติสำนวนนี้จะใช้หมายถึง ผู้ช่วยคนสำคัญ
แต่ในที่นี้นายอาคมใช้สำนวนนี้สื่อความว่านายสุวิทย์เป็นผู้ช่วยคนสำคัญในการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ ๓๓

ไพโร : ..ท่านเลขา กรม. ท่านก็เรียนไปยังรองนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นประธาน
คณะกรรมการกัลนกรองคณะที่ ๔ คือนายปองพล อติเรกสาร ระบุว่ากระทรวง
ศึกษาธิการแจ้งจำเป็นเรื่องด่วน เป็นลายมือหน้าครับ อ่านผิดบ้างถูกบ้าง แต่
พิสูจน์ได้ครับท่านประธาน กระทรวงศึกษาธิการแจ้งว่าเป็นเรื่องด่วน สมควร
อนุมัติเสนอคณะกรรมการกัลนกรองคณะที่ ๔ ในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
โปรดอนุมัติ ลงชื่อ เลขา กรม. หนังสือเข้าวันที่ ๑๒ ส่งไปถึงท่านปองพลวันที่
๑๒ ผ่านเลขา กรม. มาแล้วหน้าครับมาถึงท่านปองพล อติเรกสาร วันที่ ๑๒
บอกอนุมัติ วันเดียวกันรวดเร็วปานกามนิตหนุ่มครับท่านประธาน...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๓ นายไพโร พัฒนโน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กรณีมีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างชุดเครื่องแบบนักเรียน นายไพโรชี้แจงต่อประธานสภาว่าทางสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้แจ้งให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเรื่องการจัดซื้อชุดเครื่องแบบนักเรียนเนื่องจากมีผู้ประกอบการมาร้องเรียน นายสุวิทย์จึงทำหนังสือแจ้งไปยังรองนายกรัฐมนตรีเพื่อขอให้นำเรื่องนี้เข้าที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาและรองนายกรัฐมนตรีก็อนุมัติเรื่องในวันนั้นเลย นายไพโรเปรียบเทียบการทำงานของนายสุวิทย์และคณะรัฐมนตรีว่า “รวดเร็วปานกามนิตหนุ่ม” ซึ่งปกติสำนวนนี้จะใช้กล่าวถึงบุคคลที่มีความรวดเร็ว ว่องไวแต่นายไพโรนำมาใช้ในบริบทที่หมายถึง รวดเร็ว ว่องไวในการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

๓.๗ การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด

การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด คือ การที่ผู้พูดเปรียบเทียบเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อชี้ให้ผู้ฟังตีความว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นต่างจากเหตุการณ์ปกติและเป็นการกระทำที่ผิด การใช้ถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวนี้จัดเป็นการโจมตีทางอ้อมกลวิธีหนึ่งเพราะผู้อภิปรายไม่ได้กล่าวถ้อยคำโจมตีโดยตรง หากแต่เพียงชี้แนะหรือแนะนำความให้ผู้ฟังคิดแล้วสรุปความเอง นอกจากการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิดจะช่วยให้ผู้อภิปรายไม่ละเมิดข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังช่วยหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องร้องทางกฎหมายได้อีกด้วย

ตัวอย่างที่ ๓๔

สาทิตย์ : ... เป็นที่น่าสังเกตว่ารายการนี้จัดมา ๘ ปี มีเรตติ้งผู้ฟังสูงสุด สนวนดุสิตโพลเคยสำรวจผู้ฟังทั่วประเทศว่ารู้จักใครถ้าพูดถึงวิทยุ ผู้จัดรายการรายการนี้คือคุณฟองสนานได้รับความนิยมอันดับ ๒ ของประเทศรองจากคุณสุทธิชัย หยุ่น ในประเทศประชาธิปไตยทั่วไปไม่มีประเทศไหนเค้าไปปลดรายการที่เรตติ้งคนฟังสูงสุดครับ นี่ทำครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๔ นายสาทิติย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคฝ่ายค้าน กล่าวอภิปรายนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กรณีใช้อำนาจแทรกแซงสื่อมวลชนเพื่อโจมตีพรรคฝ่ายค้านและนำเสนอข่าวเฉพาะด้านรัฐบาล นายสาทิติย์ชี้แจงต่อประธานสภาว่า นายสมศักดิ์ได้ดำเนินการปรับผังรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยโดยปลดรายการและผู้จัดรายการที่นำเสนอข่าวสารวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองออก นายสาทิติย์ต้องการโจมตีนายสมศักดิ์ว่าการที่นายสมศักดิ์ปลดรายการและ ผู้จัดรายการที่วิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองออกนั้นเป็นการแทรกแซงเสรีภาพสื่อมวลชนของรัฐ นายสาทิติย์ไม่ได้กล่าวถ้อยคำโจมตีโดยตรงแต่ยกตัวอย่างเปรียบเทียบว่า “ในประเทศประชาธิปไตยทั่วไปไม่มีประเทศไหนเค้าไปปลดรายการที่เรตติ้งคนฟังสูงสุด” เพื่อชี้ให้ผู้ฟังเห็นว่า การกระทำของนายสมศักดิ์เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ตัวอย่างที่ ๓๕

สุเทพ : ...ท่านประธาน ผมจะเรียนกับท่านประธานนะครับ รัฐมนตรีประจำสภาเข้าไปดูแลการบินไทยในกลางเดือนมีนาคม บีบให้กรรมการบริษัทชุดเดิมเค้าลาออก บอกว่าเปลี่ยนรัฐบาลใหม่แล้วต้องตั้งใหม่ ไม่เคยมีใครเค้าทำ รัฐมนตรีสุวัจน์ก็ไม่เคยทำ รัฐมนตรีวันนอร์ก็ไม่เคยทำ ผมก็ไม่เคยทำ...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคฝ่ายค้าน ชี้แจงรายละเอียดกรณีถูกนายประชา มาลีนนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมกล่าวพาดพิงในทางเสียหายและต้องการโจมตีนายประชาว่า การที่นายประชารับผิดชอบกรรมการบริหารงานของบริษัทการบินไทยออกแล้วพยายามให้พวกพ้องของตนเข้าไปบริหารงานแทนนั้นเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม นายสุเทพไม่ได้กล่าวโจมตีนายประชาโดยตรง แต่ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบว่า “ไม่เคยมีใครเค้าทำ รัฐมนตรีสุวัจน์ก็ไม่เคยทำ รัฐมนตรีวันนอร์ก็ไม่เคยทำ ผมก็ไม่เคยทำ” เพื่อชี้แนะให้ผู้ฟังการอภิปรายเห็นว่าการกระทำของนายประชาเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

Abrams (1970 , อ้างถึงใน วิกาวรรณ วงษ์สุวรรณ, ๒๕๔๒) ให้ความหมายของการเล่นคำไว้ว่า เป็นการเล่นที่คำซึ่งมีเสียงเหมือนหรือคล้ายกัน แต่มีความหมายต่างกัน

ในบริบทของการสื่อสารทั่วไป ๆ การเล่นคำมีจุดประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อเน้นย้ำความ เพื่อสร้างความไพเราะ สร้างความขบขันสนุกสนาน เป็นต้น ส่วนการเล่นคำในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้น ผู้อภิปรายมีจุดประสงค์หลัก คือ ต้องการโจมตีรัฐบาล ผู้วิจัยจึงจัดเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการโจมตีและเรียกได้ว่าเป็นการโจมตีทางอ้อม เพราะผู้ฟังจะต้องคิดหรือตีความหมายของคำที่ผู้อภิปรายนำมาเล่นว่าต้องการสื่อถึงอะไร และผู้วิจัยเห็นว่าการที่พรรคฝ่ายค้านโจมตีรัฐบาลในลักษณะนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้อภิปรายที่ใช้ภาษาได้อย่างมีศิลปะและช่วยสร้างความขบขันสนุกสนาน

ตัวอย่างที่ ๓๖

อลงกรณ์ : ...เมื่อท่านนายกรัฐมนตรีได้ประกาศว่าจะมีการจัดส่งแรงงานไทยแบบรัฐต่อรัฐ หรือ จีทูจี ปรากฏว่ากลายเป็น จีทูจี ครับ ไม่ใช่จีทูจี จีทูจี...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จีทูจี เป็นวิธีการจัดส่งแรงงานแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (Government to Government) กล่าวคือ รัฐบาลจะเป็นผู้ดำเนินการจัดส่งแรงงานไทยไปต่างประเทศเองเพื่อคุ้มครองไม่ให้แรงงานไทยถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายหน้าจัดหางานและนายจ้าง ผู้พูดคือ นายอลงกรณ์ พลบุตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านทราบว่ารัฐบาลไม่ได้ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวเพราะมีคณางานมาร้องเรียนต่อคณะกรรมการแรงงาน นายอลงกรณ์จึงเล่นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน คือ คำว่า จี ซึ่งเป็นอักษรย่อภาษาอังกฤษของคำว่า government หมายถึง รัฐบาล กับคำว่า จี ซึ่งเป็นคำภาษาจีน หมายถึง เงิน เพื่อโจมตีรัฐบาลว่าวิธีการที่

รัฐบาลเสนอมานั้นไม่ได้ช่วยเหลือคนงานเลยแต่กลับเป็นวิธีการที่รัฐบาลจะเอาตัวเอาเปรียบคนงานโดยเรียกเก็บเงินจากคนงาน

ตัวอย่างที่ ๓๗

ชินวรณ์ : ...และท่านบอกว่าบางที ๓ ปีจะให้ ททท. ถอนหุ้นออกครับ และผมว่าประโยชน์ตกอยู่ที่ใครครับท่านประธาน ท่านประธานไม่ให้ผมพูดหรือครับ วันนี้ตัว ท ททท. ตัว ท หายไปตัวหนึ่งแล้วครับ ถ้าผมไม่พูดอาจจะหมดทั้ง ๓ ตัว อาจจะเป็น ททท. ก็ไม่ทราบ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๕๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๗ นายชินวรณ์ บุญเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กรณีนำงบประมาณด้านการท่องเที่ยวไปใช้ในพื้นที่เพื่อเอื้อผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง นายชินวรณ์จึงนำอักษรย่อที่มีเสียงใกล้เคียงกัน คือ ททท. ซึ่งย่อมาจากคำว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มาเปลี่ยนเป็น ทรท. ซึ่งย่อมาจากคำว่า พรรคไทยรักไทย เพื่อโจมตีนายสมศักดิ์ว่าการที่นายสมศักดิ์จะให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยถอนหุ้นส่วนออกจากรัฐบาลนั้นก็เพื่อนำผลประโยชน์ที่ได้ไปให้แก่พรรคไทยรักไทย

ตัวอย่างที่ ๓๘

ชินวรณ์ : ...แต่ผมขอยกตัวอย่างเพื่อไม่ให้เสียเวลากับสภา โครงการเด็วมั่นชัดเจนครับ โครงการคลองสมถวิล สมถวิลของใครครับ ฯพณฯ รัฐมนตรีครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๕๕)

จากตัวอย่างที่ ๓๘ ผู้อภิปรายคือ นายชินวรณ์ บุญเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน นายชินวรณ์เล่นคำที่มีรูปเขียนและเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน คือคำว่า สมถวิล ซึ่งเป็นชื่อคลองในโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมหาสารคาม กับคำว่า สมถวิล ซึ่งหมายถึงเป็นไปดังที่คิดไว้ ทั้งนี้เพื่อกล่าวโจมตีนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กรณีจัดสรรงบประมาณ ๒๖ ล้านบาทมาปรับปรุงและฟื้นฟูคลองสมถวิลเพื่อการท่องเที่ยว ทั้ง ๆ ที่คลองสมถวิลไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

มหาสารคาม นอกจากนายชินวรณ์จะเล่นคำเพื่อโจมตีนายสมศักดิ์แล้ว ยังใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเพื่อให้ นายสมศักดิ์รู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำของตนอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คงทำให้เห็นแล้วว่า พรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธีใดบ้างเพื่อกล่าวโจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ในบทต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงหน้าที่ในการสื่อสารของแต่ละกลวิธีและแสดงให้เห็นการปรากฏของกลวิธีดังกล่าวรวมทั้งอธิบายว่าบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีของพรรคฝ่ายค้านหรือไม่ อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๔

หน้าที่และการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริจเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ในบทที่ ๓ ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นแล้วว่า พรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธีทางภาษากลวิธีใดบ้างเพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริจเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ในบทนี้ผู้วิจัยจะศึกษาหน้าที่และความถี่ในการปรากฏของกลวิธีดังกล่าว รวมทั้งอภิปรายว่าบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาของพรรคฝ่ายค้านหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างบริบท หน้าที่ในสื่อสารของกลวิธีต่าง ๆ และการเลือกใช้กลวิธีของผู้อภิปรายพรรคฝ่ายค้าน

๔.๑ หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษา

ในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้น การอภิปรายจะต้องดำเนินไปตามข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เช่น ผู้อภิปรายต้องพูดกับประธานสภา แม้ว่าในความเป็นจริงจะเป็นการสื่อสารระหว่างผู้อภิปรายกับผู้ถูกอภิปราย ถ้อยคำที่จะกล่าวนั้นก็ต้องอยู่ในประเด็นที่กำลังปรึกษากัน อีกทั้งผู้อภิปรายต้องไม่แสดงกิริยาวาจาที่ไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสี พรรคฝ่ายค้านซึ่งมีหน้าที่นำเสนอประเด็นที่เป็นเหตุให้ไม่ไว้วางใจรัฐบาลจึงไม่สามารถกล่าวถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวหรือโจมตีรัฐบาลโดยตรงได้ ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านจึงจำเป็นต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษารูปแบบต่าง ๆ เพื่อกล่าวโจมตีรัฐบาลทางอ้อม จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในบทที่ ๓ พบว่า กลวิธีทางภาษา ได้แก่ การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การถาม การใช้รูปประโยคเงื่อนไข การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ การใช้สำนวนการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด และการเล่นคำ จะใช้เพื่อทำให้รัฐบาลรู้สึกเจ็บปวดแทนการโจมตีโดยตรงซึ่งเป็นการละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและอาจทำให้ผู้อภิปรายถูกฟ้องร้องทางกฎหมายในแง่การละเมิดหรือหมิ่นประมาทได้ นอกจากนี้กลวิธีเหล่านี้จะใช้เพื่อโจมตีรัฐบาลแล้วก็ยังมีหน้าที่ในการสื่อสารอื่น ๆ ซึ่งช่วยทำให้การสื่อสารของพรรคฝ่ายค้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔.๑.๑ การวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษา

ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตามรูป (literal uses of language) ช่วยให้การสื่อความชัดเจน ทำให้ผู้ฟังเข้าใจหรือตีความไม่ผิดพลาด แต่บางครั้งอาจจะไม่สุภาพ ในขณะที่การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตามรูป (non - literal uses of language) อาจจะทำให้ผู้ฟังตีความเป็นอย่างอื่นได้ แต่ก็ช่วยให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์บางประการ Brown and Levinson (1978 ,1987) เสนอไว้ในทฤษฎีความสุภาพว่า เรามีหน้าด้านบวก (Positive Face) และหน้าด้านลบ (Negative Face) หน้าด้านบวกก็คือความต้องการการยอมรับและไม่ต้องการถูกวิพากษ์วิจารณ์ในทางไม่ดี ในขณะที่หน้าด้านลบคือความต้องการอิสระ ไม่ถูกบังคับหรือคุกคาม Brown and Levinson เชื่อว่า การกล่าวถ้อยคำที่เสี่ยงต่อการคุกคามหน้าผู้ฟังนั้น ผู้พูดสามารถเลือกใช้กลวิธีความสุภาพได้โดยการพูดอ้อม (Off - record strategy) และจัดให้ถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตามรูป เช่น ถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal irony) เป็นกลวิธีการพูดอ้อมซึ่งช่วยลดการคุกคามหน้าผู้ฟัง Leech (1983) เชื่อว่า ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความตามรูปช่วยหลีกเลี่ยงความขัดแย้งรุนแรงได้ นอกจากเรื่องความสุภาพแล้ว Robert (1992 ,อ้างถึงใน Panpothong ,1995) เสนอความคิดว่า ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความตามรูป (Figurative language) สามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารหลายประการได้ดีกว่าถ้อยคำที่มีความหมายตามรูป ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

การศึกษานี้ของถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความตามรูปนั้นกระทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. เก็บข้อมูลจากผู้ใช้ภาษาโดยตรงหรือที่เรียกว่า “หน้าที่จากมุมมองของผู้ใช้ภาษา” เช่น Robert (1992 , อ้างถึงใน Panpothong , 1995) ศึกษาหน้าที่ของถ้อยคำที่สื่อความไม่ตรงตามรูป (Figurative language) เช่น อุปลักษณ์ (Metaphor) ถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal irony) การกล่าวน้อยกว่าจริง (Understatement) โดยการถามจากผู้พูดภาษาอังกฤษว่าเพราะเหตุใดจึงใช้ถ้อยคำเหล่านี้ในการสื่อสารแทนการกล่าวตรง ๆ และนำมาสรุปเป็นหน้าที่จากมุมมองของผู้ใช้ภาษา

๒. วิเคราะห์หน้าที่จากรูป (form to function) เช่น Brown and Levinson (1978 ,1987) จัดให้ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปเป็นกลวิธีที่เรียกว่า กลวิธีการพูดอ้อม (Off - record strategy) ซึ่งมีหน้าที่ในเรื่องความสุภาพ Lakoff and Johnson (1980) พิจารณาจากรูป (form) ของอุปลักษณะว่าเป็นการนำสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาเปรียบเทียบและอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เข้าใจง่ายขึ้น อุปลักษณะจึงมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive function) เป็นต้น

ในการศึกษาหน้าที่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนี้ ผู้วิจัยมุ่งจะใช้วิธีการทั้งสอง คือ

๑. เก็บข้อมูลจากผู้อภิปรายโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้อภิปรายบางท่าน
๒. วิเคราะห์จากรูปภาษาและบริบทที่แวดล้อม

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลด้วยวิธีที่ ๑ ได้ เนื่องจากผู้อภิปรายที่ผู้วิจัยไปสอบถามขอสงวนความคิดเห็นและยืนยันว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นไปเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ผู้วิจัยจึงศึกษาหน้าที่ของกลวิธีทางภาษาโดยอ้างอิงจากตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปไว้แล้วและอาศัยบริบทช่วยในการวิเคราะห์

๔.๑.๒ หน้าที่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

จากการศึกษาหน้าที่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ พบว่าแต่ละกลวิธีมีหน้าที่ในการสื่อสาร ดังนี้

๔.๑.๒.๑ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal irony)

หน้าที่หลักของถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ คือ เพื่อโจมตีรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับความคิดที่ Myers (1976) และ Panpothong (1995) เสนอไว้ว่า หน้าที่หลักของถ้อยคำนัยผกผัน คือ เพื่อประชดประชันหรือทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าว นอกจากนี้จะใช้โจมตีรัฐบาลแล้วถ้อยคำนัยผกผันยังช่วยให้ผู้อภิปรายสามารถเลี่ยงความรับผิดชอบได้ เพราะผู้อภิปรายสามารถอ้างว่าตนสื่อความตามรูปและไม่ได้มีเจตนาประชดประชัน Chen (1990) ก็กล่าวถึงหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันข้อนี้ไว้ว่า สามารถช่วยให้ผู้พูด “บอกปิด” ความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนพูดได้ นอกจากนี้ Leech (1983) เสนอไว้ว่า การใช้ถ้อยคำนัยผกผันช่วยให้ผู้พูดรักษาความสุภาพในขณะที่กล่าวโจมตีอยู่ เมื่อพิจารณาบริบทที่แวดล้อมถ้อยคำ ผู้วิจัยพบว่า ในบางครั้งถ้อยคำนัยผกผันที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลยังช่วยสร้างความขบขันสนุกสนาน ทำให้ผู้ฟังไม่รู้สึกเบื่อในขณะที่นั่งฟังการอภิปรายเป็นเวลานาน Panpothong (1995) เสนอว่า ถ้อยคำนัยผกผันสามารถทำให้ผู้ที่เป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดในขณะที่สร้างความขบขันให้ผู้ฟังคนอื่นด้วย วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ (๒๕๔๒) ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อความขบขันในบริบททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีที่ทินวัฒน์นิยมใช้สร้างความขบขันให้ผู้ฟัง คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

ตัวอย่างที่

๑

นายถาวร เสนเนียม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติแม่สูกและแม่สอย นายถาวรกำลังชี้แจงต่อประธานสภาเกี่ยวกับเรื่องเอกสาร ส.ป.ก. ของนายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ นายถาวรทราบข้อมูลของนายประพัฒน์ที่อยู่ในคำขอเอกสาร ส.ป.ก. เป็นเท็จ แต่นายถาวรไม่สามารถกล่าวโจมตีนายประพัฒน์โดยตรงว่า “นายประพัฒน์โกหก” เพราะเป็นการละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรอย่างชัดเจนและอาจถูกนายประพัฒน์ดำเนินการฟ้องร้องทางกฎหมายได้ นายถาวรจึงเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อโจมตีนายประพัฒน์ทางอ้อม

ถาวร : ...ผมขอนำเสนอภาพท่านลงทบทวนดูนะครับ...ภาพนี้ เหตุการณ์ในวันนั้นสร้างความรำววยให้ท่านพอสมควร...ท่านได้ให้ถ้อยคำกับเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.ไว้ว่าอย่างไร ลงชื่อท่านประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ นะครับ ข้าพเจ้าและบุคคลในครอบครัวเดียวกันมีที่ดินประกอบเกษตรกรรมอยู่แล้ว ๒๓ ไร่ อยู่หมู่ ๗ ตำบลแม่สุก ทำสวนส้ม มี น.ส.๓ ได้มาเมื่อปี ๒๕๒๒ ในฐานะผู้ครอบครองเดิม ในฐานะที่ท่านขอ ส.ป.ก. ก็ลงว่ารายได้จากการประกอบอาชีพปีละประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ บาท นี่คือเกษตรกรผู้ยากจน (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง)...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง นายถาวรใช้ถ้อยคำนัยแฝงว่า “นี่คือเกษตรกรผู้ยากจน” เพื่อประชดประชันนายประพัฒน์ที่โกหกเจ้าหน้าที่ว่า มีรายได้เฉลี่ยปีละ ๗๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายในขณะนั้นก็สามารถรับรู้ความหมายที่นายถาวรต้องการแนะนำได้โดยพิจารณาจากถ้อยคำข้างหน้าที่กล่าวว่า “เหตุการณ์ในวันนั้นสร้างความรำววยให้กับท่านพอสมควร” ซึ่งมีความหมายขัดแย้งกับคำว่า “เกษตรกรผู้ยากจน” นอกจากการใช้ถ้อยคำนัยแฝงนี้ จะทำให้นายประพัฒน์รู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าวแล้ว ยังเรียกเสียงหัวเราะจากผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายด้วย (สังเกตจากเสียงหัวเราะของผู้ฟัง) เนื่องจากผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายต่างก็ทราบว่า นายถาวรไม่ได้หมายความว่านายประพัฒน์ยากจนจริง ๆ ตามที่พูด

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่พรรคฝ่ายค้านใช้ถ้อยคำนัยแฝงเพื่อโจมตีรัฐบาล และทำให้ผู้ฟังคนอื่น ๆ ขบขันไปในขณะเดียวกันนั้น นอกจากจะทำให้ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายไม่รู้สึกรำววยแล้ว ยังทำให้รัฐบาลรู้สึกเจ็บปวดหรือโกรธมากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้เพราะเสียงหัวเราะที่เกิดจากความขบขันของผู้ร่วมอภิปรายในสภาจะเป็นเสมือนเครื่องทิ่มแทงใจให้รัฐบาลรู้สึกเจ็บปวดมากขึ้นนั่นเอง

จากการศึกษาหน้าที่ในการสื่อสารของถ้อยคำนัยแฝงที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้ถ้อยคำนัยแฝงในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ
ไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การใช้ถ้อยคำนัยแฝง	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
	เพื่อช่วยให้ผู้อภิปรายสามารถเลี่ยงความรับผิดชอบคำพูดของตนได้
	เพื่อสร้างความขบขันสนุกสนาน

๔.๑.๒.๒ การถาม

Wilson (1990) เสนอว่า คำถามที่ใช้ในการประชุมสภานั้น ผู้ถามมุ่งที่จะแสดงเจตนาในทางลบเป็นสำคัญ Harris (2001) ก็มีความคิดในทำนองเดียวกัน เขากล่าวถึงการถามในการตั้งกระทู้สดในสภาของอังกฤษไว้ว่า นอกจากการถามจะทำให้ผู้ตั้งกระทู้ถามได้ทราบข้อมูลตามที่ต้องการแล้ว ยังใช้เพื่อทำให้นายกรัฐมนตรีเสียหน้าและทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาลด้วย H a r r i s ให้ตัวอย่างการถามไว้ดังนี้

L of O : Three years ago the Prime Minister announced - with another fanfare - the introduction of child curfew orders as another way in which Labour would fight youth crime - will he tell the House - three years on how many child curfew orders have been implemented

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้นำฝ่ายค้านถามนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนโยบายลดอาชญากรรมเด็กซึ่งนายกรัฐมนตรีเคยประกาศไว้เมื่อ ๓ ปีที่แล้วว่า ขณะนี้ได้ดำเนินการไปมากน้อยเพียงใด ผู้นำฝ่ายค้านทราบดีว่านายกรัฐมนตรีไม่สามารถตอบคำถามนี้ต่อสภาได้หรือหากตอบก็เป็นการแสดงว่ารัฐบาลไม่ได้ดำเนินการตามนโยบายที่แถลงไว้ คำถามนี้จึงไม่ใช่คำถามเพื่อให้ชี้แจงแต่เป็นคำถามที่เข้าเพื่อชี้ให้เห็นความบกพร่องของรัฐบาล

หน้าที่หลักของการถามที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนี้ก็สอดคล้องกับความคิดของ Wilson และ Harris คือ เพื่อโจมตีรัฐบาลและด้วยเหตุที่รูปแบบของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นไปในลักษณะถาม - ตอบ ฝ่ายรัฐบาลจึงไม่สามารถจะประท้วงต่อประธานสภาได้ แม้ว่าคำถามที่พรรคฝ่ายค้านใช้จะมุ่งให้รัฐบาลเสียหน้ามากกว่าเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบ

ตัวอย่างที่ ๒

นายวินัย เสนเนียม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย นายสุริยะ จิ้งจุงเรื่องกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม กรณีเปลี่ยนนโยบายเขตอุตสาหกรรม เขต ๑ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มอุตสาหกรรมขึ้นส่วนประกอบรถยนต์ซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจของพวกเขา พวกฟองตน นายวินัยชี้แจงต่อประธานสภาเกี่ยวกับเรื่องธุรกิจขึ้นส่วนประกอบรถยนต์ของ

ครอบครัวนายสุริยะและต้องการโจมตีนายสุริยะว่าใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่ธุรกิจของครอบครัว แต่นายวินัยไม่สามารถกล่าวโจมตีได้โดยตรงเนื่องจากการละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร นายวินัยซึ่งทราบที่นายสุริยะเคยทำการวิจัยเรื่องการประดิษฐ์ขึ้นส่วนรถยนต์และเขียนไว้ในงานวิจัยว่ารัฐบาลจะต้องพัฒนาฝีมือแรงงานและเทคโนโลยียานยนต์ให้ทันสมัย นายวินัยจึงถามนายสุริยะถึงถ้อยคำที่เคยกล่าวไว้ในงานวิจัย และเมื่อประธานสภาให้นายสุริยะตอบข้อซักถามของพรรคฝ่ายค้าน นายสุริยะก็ไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อประธานสภา

วินัย : ...ท่านเขียนเอาไว้บอกว่าต้องให้รัฐพัฒนาฝีมือแรงงาน ต้องยกระดับบริษัทคนไทยให้มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ต้องพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ให้ทันสมัย นี่เป็นเพียงบางข้อครับ ท่านได้ทำในสิ่งเหล่านี้หรือยัง วันนี้ท่านมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จะเห็นว่า คำถามที่นายวินัยถามนายสุริยะมีลักษณะเช่นเดียวกับคำถามที่ใช้ในสภาของอังกฤษที่ Harris วิเคราะห์ไว้ นายวินัยได้ถามนายสุริยะว่า “พัฒนาฝีมือแรงงานและเทคโนโลยียานยนต์ให้ทันสมัยตามที่กล่าวไว้ในงานวิจัยหรือยัง” ซึ่งนายวินัยแน่ใจว่านายสุริยะไม่สามารถชี้แจงข้อเท็จจริงต่อสภาได้ และเมื่อนายสุริยะไม่ได้ตอบข้อซักถามของนายวินัยผู้ฟังและ

ผู้ชมการอภิปรายในขณะนั้นก็จะเห็นด้วยตนเองว่านายสุริยะมีพฤติกรรมตามคำกล่าวหาของ นายวินัย

กล่าวโดยสรุปแล้ว การถามในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมี
หน้าที่ในการสื่อสารดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการถามในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การถาม	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๔.๑.๒.๓ การใช้รูปประโยคเงื่อนไข

ทัศนวิสัย นิยมบุบผา (๒๕๔๔) ศึกษาประโยคเงื่อนไขในภาษาไทย โดยใช้ข้อมูลจากบทสนทนาในนวนิยาย ผลการศึกษาพบว่า ผู้พูดภาษาไทยใช้ประโยคเงื่อนไข เพื่อจุดประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อโน้มน้าว เพื่อดำเนินหรือว่ากล่าว เป็นต้น ทัศนวิสัยให้ ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้เพื่อดำเนินหรือว่ากล่าวซึ่งถือว่าการโจมตีอย่างหนึ่ง ดังนี้

**“คุณก็รู้อยู่เต็มอกว่าเพราะละครบ้า ๆ ของพวกคุณแท้ ๆ อาจารย์ถึงได้
เป็นแบบนี้ ถ้าไม่เกิดเรื่องขึ้นจนอาจารย์ต้องออกจากบ้าน ป่านี้อาจารย์
คงได้พักสบาย มีคนดูแลอย่างดี ไม่เป็นหนักถึงขนาดนี้หรอก”**

(ทัศนวิสัย นิยมบุบผา , ๒๕๔๔ : ๑๙๖)

การใช้ประโยคเงื่อนไขในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้น พรรคฝ่ายค้านมีจุดประสงค์หลัก คือ เพื่อโจมตีรัฐบาล และในขณะเดียวกันฝ่ายรัฐบาลก็ไม่สามารถประท้วงต่อประธานสภาทั้งนี้เพราะพรรคฝ่ายค้านไม่ได้กล่าวโจมตีโดยตรง แต่สมมติเหตุการณ์ให้ผู้ฟังและผู้ชมสรุปความหมายด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่า การที่พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้รูปประโยคเงื่อนไขเพื่อโจมตีรัฐบาลนี้จะช่วยทำให้ผู้ฟังเชื่อถือพรรคฝ่ายค้านเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เพราะผู้ฟังจะต้องใช้เหตุผลมาประกอบในการสรุปความหมายที่พรรคฝ่ายค้านต้องการแนะ

นายอลงกรณ์ พลบุตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย นายเดช บุญ-หลง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรณีปล่อยปละละเลยหน้าที่ ไม่คุ้มครองและช่วยเหลือแรงงานไทยที่จะไปทำงานต่างประเทศจนทำให้เกิดปัญหาเรื่อง ค่าหัวแรงงาน นายอลงกรณ์กำลังชี้แจงต่อประธานสภาเกี่ยวกับเรื่องแรงงานไทยที่ถูกหลอกลวง นายอลงกรณ์เชื่อว่า รัฐบาลไม่ได้คุ้มครองและช่วยเหลือแรงงานไทยที่จะไปทำงานต่างประเทศ เพราะมีคนงานมาร้องเรียนต่อคณะกรรมการแรงงานว่า ถูกเรียกเก็บเงินจากข้าราชการ กระทรวงแรงงานแต่นายอลงกรณ์ไม่สามารถโจมตีนายเดชได้โดยตรง เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลอาจจะประท้วงต่อประธานสภาว่า นายอลงกรณ์ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร นายอลงกรณ์จึงใช้รูปประโยคเงื่อนไขแทน

อลงกรณ์ : ท่านประธานครับ ความจริงผมได้นำเสนอผลงานของคณะกรรมการการต่าง ประเทศนะครับ และในส่วนนี้เป็นถ้อยแถลงของท่านประธาน คณะกรรมการการต่าง ประเทศโดยแถลงว่าได้รับการร้องเรียนจากคนงานไทยที่ถูกหลอกถูก เรียกเงิน... ถ้าระมัดระวังมากกว่านี้ก็คงไม่เป็นเหตุที่ทำให้มีคนไป หลอกลวง คนงาน...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง นายอลงกรณ์ใช้รูปประโยคเงื่อนไขว่า “ถ้าระมัดระวังมากกว่านี้คงไม่เป็นเหตุที่ทำให้มีคนไปหลอกลวงคนงาน” เมื่อพิจารณาประโยคเงื่อนไขที่นายอลงกรณ์กล่าวไว้ โดยอาศัยหลักการใช้เหตุผลก็อาจสรุปได้ว่า “นายเดชละเลยหน้าที่”

เดชละเลยหน้าที่ = P

เดชไม่ละเลยหน้าที่ = $\sim P$

คนงานไม่ถูกหลอกลวง = Q

คนงานถูกหลอกลวง = $\sim Q$

๑. ถ้าเดชไม่ละเลยหน้าที่ คนงานไม่ถูกหลอกหลวง	$\sim P \rightarrow Q$	(A)
๒. คนงานถูกหลอกหลวง	$\sim Q$	(A)
๓.	$\sim P$	(PA)
๔.	Q	(1,3 Arrow Out)
๕.	$\sim Q \& Q$	(2,4 Ampersand In)
๖. เดชละเลยหน้าที่	P	(3-5 Tilde Out)

นอกจากการใช้รูปประโยคเงื่อนไขจะช่วยให้นายอลงกรณ์โจมตีนายเดชได้โดยไม่ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังทำให้ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายเชื่อถือถึงนายอลงกรณ์เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากผู้ฟังและผู้ชมต้องใช้เหตุผลประกอบในการสรุปความ

จากการศึกษาหน้าที่ในการสื่อสารของรูปประโยคเงื่อนไขที่ใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้รูปประโยคเงื่อนไขในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การใช้รูปประโยคเงื่อนไข	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
	เพื่อช่วยให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือและคล้อยตาม

๔.๑.๒.๔ การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ

ในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้น พรรคฝ่ายค้านจะใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อเพื่อโจมตีรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการอภิปรายของตนละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือหากถูกฝ่ายรัฐบาลประท้วงว่าละเมิดข้อบังคับ คำประท้วงนั้นก็มักจะไม่เป็นผลดังคำวินิจฉัยของประธานสภา

ประธาน : ผมขอวินิจฉัยนะครับ คืออันที่ ๒ ก่อนย้อนไปหาอันที่ ๑ ที่บอกข้าราชการบ๊อบบอ ท่านบอกว่าเป็นบางส่วนไม่ได้ทั้งหมด และในบางส่วนถึงจะมีก็เปอร์เซ็นต์หรือจะเป็นจำนวนกี่คนก็แล้วแต่ เป็นการกล่าวรวม ๆ ไม่ได้กล่าวใครโดยเฉพาะเจาะจงนี้ครับ เคยมีศาลฎีกาบอกว่าพูดถึงพระวัดนี้ทำนองผมไม่อยากเอ่ยนะครับ เพราะเป็นที่ใช้ไม่ได้อย่างมาก ๆ นี่นะครับและพระองค์หนึ่งก็ไปฟ้องเพราะอยู่ในวัดเดียวกัน ศาลฎีกาก็เคยพิพากษาเด็ดขาดมาแล้วว่า เค้าไม่ระบุว่าเป็นใครนะครับ อันนี้คนที่ฟ้องไม่ใช่ผู้เสียหายก็ยกฟ้องไป เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็คงจะเอาแนวนี้มีมาวินิจฉัยได้ว่า แม้จะบอกว่าข้าราชการไม่ดีเป็นเปอร์เซ็นต์น้อยนี่นะครับ แต่ไม่ได้บอกว่าคุณไหน ถ้าไม่ใช่คนนั้นก็อย่าไปเดือดร้อนนะครับ...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

อีกทั้งการใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ ยังมีข้อได้เปรียบการกล่าวโจมตีตรง ๆ เพราะหากถูกฟ้องร้องทางกฎหมายในแง่การละเมิดหรือหมิ่นประมาท ศาลก็จะยกฟ้อง เนื่องจากเป็นการคาดหมายไปตามความรู้สึกของโจทก์เอง ดังได้อธิบายไปแล้วในบทที่ ๓

ตัวอย่างที่ ๔

ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย ร.ต.อ. ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีไม่ยอมเพิกถอนโฉนดที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์ ซึ่งขัดต่อมติของคณะกรรมการกฤษฎีกาชุดใหญ่ ร.ต.อ.เฉลิมกำลังชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์ ร.ต.อ.เฉลิม ทราบว่านายเสนาะ เทียนทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลเป็นผู้ที่ต้องการให้วัดธรรมิการามวรวิหารขายที่ดินแปลงนี้ให้แก่วงกฟองของตน แต่ ร.ต.อ.เฉลิม ไม่สามารถกล่าวโจมตีนายเสนาะได้โดยตรงเพราะเป็นการละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรอย่างชัดเจน ร.ต.อ.เฉลิม จึงใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อเพื่อกล่าวโจมตีนายเสนาะ

เฉลิม : ...นักการเมืองภาคกลางไปเห็นที่สวยงามเข้า ส่งผู้คนเข้าไปสนิทสนมกับพระสงฆ์องค์เจ้าที่วัดธรรมิการาม...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง ร.ต.อ.เฉลิม ไม่ได้กล่าวถึงชื่อของนายเสนาะโดยตรง เนื่องจากนายเสนาะอาจจะประท้วงต่อประธานสภาหรือดำเนินการฟ้องร้องทางกฎหมายได้ ร.ต.อ.เฉลิม จึงกล่าวถึงอย่างกว้าง ๆ ว่า “นักการเมืองภาคกลาง” ซึ่งผู้ฟังและผู้ชมที่ไม่ได้ติดตามกรณีนี้มาก่อน จะไม่สามารถตีความได้ว่า ร.ต.อ. เฉลิมกำลังกล่าวถึงบุคคลใด แต่หากผู้ฟังและผู้ชมติดตามการอภิปรายต่อไปก็จะสามารถตีความได้จากถ้อยคำที่นายเสนาะชี้แจงต่อประธานสภาในกรณีถูกกล่าวหาตบฟิงว่า

เสนาะ : ...ผมไม่อ่างถึงข้อไหนทั้งนั้นครับ อ่างก็ชัดเจนอยู่แล้วว่าพาดฟิงถึงผม...ผมก็เป็นประชาชน เห็นเค้าประกาศขายที่ดิน ลงชื่อพลอากาศเอกหะริน หงสกุล ผู้จัดการมูลนิธิตามประกาศขายโดยชัดเจน ลงวันที่เท่านี้เท่านี้ แล้วให้คนสนใจมายื่นประมูลชื่อ ผมจำเป็นต้องไปศึกษากฎหมายมัย...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การใช้คำอ่างถึงโดยไม่ระบุชื่อในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีหน้าที่ในการสื่อสาร ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้คำอ่างถึงโดยไม่ระบุชื่อในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การใช้คำอ่างถึงโดยไม่ระบุชื่อ	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
	เพื่อช่วยให้ผู้อภิปรายสามารถเลี่ยงความรับผิดชอบคำพูดของตนได้

๔.๑.๒.๕ การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ (Metaphor)

Wilson (1990) เชื่อว่า ความเปรียบหรืออุปลักษณ์มีบทบาทสำคัญต่อนักการเมือง ความคิดของ Wilson ก็คือ การใช้อุปลักษณ์ของนักการเมืองจะช่วยลดความขัดแย้งรุนแรงและช่วยเรียกความสนใจจากผู้ฟังได้เป็นอย่างดี Obeng (1997) ศึกษากลวิธีที่นักการเมืองใช้เพื่อเลี่ยงความรับผิดชอบโดยใช้ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็น และการให้สัมภาษณ์ของ

นักการเมือง กลวิธีหนึ่งที่ Obeng เสนอไว้ก็คือ การใช้อุปลักษณ์ ในการอธิบายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ การใช้อุปลักษณ์เพื่อโจมตีรัฐบาลนั้นจะมีข้อได้เปรียบการกล่าวโจมตีโดยตรง เพราะหากฝ่ายรัฐบาลไม่พอใจและประท้วงต่อประธานสภา พรรคฝ่ายค้านก็สามารถเลี่ยงความรับผิดชอบได้โดยอ้างว่าไม่ได้หมายความว่าไม่ได้หมายความว่าในทางไม่ดี

นอกจากนี้ Lakoff and Johnson (1980) ซึ่งให้เห็นว่าอุปลักษณ์ทำหน้าที่ในการรับรู้ซึ่งช่วยให้ผู้รับสารเห็นภาพตาม ผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่ร่วมของอุปลักษณ์ที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมนั้นก็สอดคล้องกับความคิดของ Lakoff and Johnson คือเพื่อทำให้ผู้ฟังเห็นภาพที่ต้องการสื่อได้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่

๕

ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย ร.ต.อ.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ร.ต.อ.ประชัย เป็นรัฐมนตรีที่มีผลงานเด่น ได้รับความนิยมนอกจากประชาชนและสื่อมวลชนทุกแขนง ร.ต.อ.เฉลิม เห็นว่า ร.ต.อ.ประชัยไม่ได้เป็นคนดีหรือซื่อสัตย์สุจริตดังที่ประชาชนและสื่อมวลชนชื่นชม แต่ ร.ต.อ.เฉลิม ไม่สามารถกล่าวโจมตี ร.ต.อ.ประชัย ได้โดยตรงเพราะเป็นการละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและ ร.ต.อ.เฉลิม อาจจะถูกฟ้องร้องทางกฎหมายในแง่การละเมิดหรือหมิ่นประมาทได้ ร.ต.อ.เฉลิมจึงแก้แค้นประชดตนเองว่า “ไอ้พวกผมมันต้นทุนทางสังคมต่ำ” เพื่อให้ ร.ต.อ.ประชัย รู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่ตนกล่าว นอกจากนี้ ร.ต.อ.เฉลิม ก็ยังใช้ความเปรียบเพื่อวิจารณ์ ร.ต.อ.ประชัย ในทางลบ

เฉลิม : ...ท่านประธานครับ ไอ้พวกผมมันต้นทุนทางสังคมต่ำต้องการบ้านหนักครับ อยู่ ๆ ไปยื่นพุดบับเค้าไม่เชื่อหรือครับ ไม่เหมือนท่านรัฐมนตรีมหาดไทย เอี้ยวซ้ายไอ้โฮ (ขึ้นเสียงสูง) อย่างกับโคบาลในหนัง ใคร ๆ ชอบหมด (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง)...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง ร.ต.อ.เฉลิม เปรียบเทียบ ร.ต.อ.ปุระชัย ว่า เหมือนโคบาลในหนัง
 ทั้งนี้เพื่อวิจารณ์ ร.ต.อ.ปุระชัย ว่า ไม่ได้เป็นคนดี มีความสามารถดังที่ประชาชนหรือสื่อมวลชน
 ชื่นชม ความเปรียบที่ ร.ต.อ.เฉลิม นำมาเปรียบเทียบนี้ช่วยทำให้ผู้ฟังและผู้ชมเห็นภาพได้ทันทีว่า
 ร.ต.อ.ปุระชัย มาดเท่ แต่ไม่ได้ดีจริงหรือเก่งจริง

ผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากอุปลักษณะจะช่วยสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้
 ชัดเจนแล้วยังช่วยเน้นความและเรียกข้อความสนใจจากผู้ฟัง ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๒)
 กล่าวไว้ว่า อุปลักษณะที่เป็นการกล่าวเกินจริงจะช่วยเน้นความ ในขณะที่ Goatly (1998) เชื่อว่า
 การกล่าวเกินจริงช่วยเรียกข้อความสนใจจากผู้ฟังได้ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่

๖

นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายค้าน อภิปราย พล.อ.ชวลิต
 ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กรณีกระทำการส่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการเสนอ
 ราคาจัดจ้างซ่อมปรับปรุงเฮลิคอปเตอร์ของกองทัพอากาศ นายสุวโรชทราบว่า ที่ประชุม
 คณะกรรมการกลั่นกรองไม่เห็นด้วยกับโครงการจัดจ้างซ่อมปรับปรุงเฮลิคอปเตอร์ของ
 กองทัพอากาศ เนื่องจากต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก แต่ในการประชุมคณะรัฐมนตรี
 พล.อ.ชวลิต กลับอนุมัติโครงการนี้ นายสุวโรชเห็นว่า การกระทำของ พล.อ.ชวลิต ไม่ถูกต้องและ
 ส่อไปในทางทุจริต นายสุวโรชจึงพยายามรวบรวมเอกสารรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีในครั้ง
 นั้นมาแสดงต่อประธานสภา

สุวโรช : ...ผมกว่าจะได้เอกสารมาซักชิ้นนี้ครับแทบตายทั้งนั้นแหละครับ ไขว่คว้าอย่างกับ
หาดวงดาวเลย...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง นายสุวโรช เปรียบการรวบรวมเอกสารหลักฐานที่ พล.อ.ชวลิต อุนุมัติงบประมาณจัดจ้างซ่อมปรับปรุงเฮลิคอปเตอร์อย่างเกินจริงว่า “ต้องไขว่คว้าอย่างกับหาดวงดาว” ความเปรียบที่นายสุวโรชนำมาใช้เปรียบเทียบนี้ช่วยทำให้ผู้ฟังการอภิปรายรู้สึกว่าการเอกสารนั้นหายากจริง ๆ และเป็นการโจมตีฝ่ายรัฐบาลว่า สกัตกั้นพรรคฝ่ายค้านในการหาข้อมูลมาประกอบการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

จากการศึกษาหน้าที่ในการสื่อสารของความเปรียบหรืออุปลักษณ์ที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๕ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
	เพื่อช่วยให้ผู้อภิปรายสามารถเลี่ยงความรับผิดชอบคำพูดของตนได้
	เพื่อช่วยสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจน
	เพื่อช่วยเน้นความ
	เพื่อช่วยเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง

๔.๑.๒.๖ การใช้สำนวน

การใช้สำนวนในการสนทนาประจำวันนั้นมีหน้าที่หลายประการ ดังที่ วรารักษ์ วัสสานนท์ (๒๕๔๔) กล่าวไว้ว่า

“การคิดสร้างสำนวนขึ้นในภาษาก็เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น สั่งสอนให้ลูกหลานประพฤติแต่สิ่งที่ดีงามหรือใช้สื่อความรู้สึกนึกคิดที่ต้องการตำหนิ ล้อเลียน เยาะเย้ย ประชดประชัน นอกจากนี้การนำสำนวนมาประกอบคำพูดหรือข้อเขียนยังช่วยเพิ่มความคมคายและเรียกความสนใจได้ดี”

(วรารักษ์ วัสสานนท์, ๒๕๔๔ : ๑)

ในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้น นอกจากพรรคฝ่ายค้านจะใช้สำนวนเพื่อโจมตีรัฐบาลเป็นสำคัญแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าการที่พรรคฝ่ายค้านใช้สำนวนจะช่วยให้สื่อความให้ผู้ฟังการอภิปรายเข้าใจและเห็นภาพได้ตามที่ต้องการ ไชสิริ ปราโมช ญอญญา (๒๕๓๙) เสนอว่า การใช้สำนวนช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของคำพูดได้รวดเร็ว ลึกซึ้ง และทำให้การพูดดูน่าสนใจยิ่งขึ้น ดวงใจ ไทยอุบุญ (๒๕๔๓) กล่าวถึงการให้สำนวนในงานเขียนว่าช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของข้อความหรือเรื่องราวได้รวดเร็วและลึกซึ้ง

ตัวอย่างที่ ๗

นายไพโร พัฒโน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กรณีมีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างชุดเครื่องแบบนักเรียน นายไพโรทราบข่าวทางหนังสือพิมพ์ว่า นายสุวิทย์จะยกเลิกการกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) ชุดเครื่องแบบนักเรียน เนื่องจากมีผู้ประกอบการจำหน่ายชุดเครื่องแบบนักเรียนมาร้องเรียนเป็นจำนวนมาก นายไพโรรู้สึกชื่นชมนายสุวิทย์ว่าเป็นคนดี ต่อมาภายหลังนายไพโรทราบว่านายสุวิทย์ไม่ได้ยกเลิกการกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) ชุดเครื่องแบบนักเรียนเพราะต้องการช่วยเหลือผู้ประกอบการจำหน่ายชุดเครื่องแบบนักเรียน แต่เป็นเพราะต้องการแก้งผู้ประกอบการจำหน่ายชุดเครื่องแบบนักเรียนที่ต่อรองการจ่ายค่าผลประโยชน์จาก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ให้เหลือเพียง ๕ เปอร์เซ็นต์

ไพโร : ...แต่แท้จริงแล้วทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น มีพฤติกรรมที่เรียกว่าหน้าไหว้หลังหลอก...

(๒๓ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง นายไพโรไม่ได้กล่าวถ้อยคำโจมตีนายสุวิทย์ตรง ๆ ว่า “ต่อหน้าประชาชนทำเป็นคนดี แต่พอลับหลังกลับทำร้ายประชาชน” ทั้งนี้ก็เพราะนายไพโรอาจจะถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลประท้วงต่อประธานสภาว่าละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร นายไพโรจึงใช้สำนวน “หน้าไหว้หลังหลอก” เพื่อกล่าวโจมตีนายสุวิทย์ทางอ้อม นอกจากจะช่วยให้นายไพโรไม่ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การใช้สำนวน

ยังช่วยสื่อความให้ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายเห็นภาพได้ทันทีว่า เมื่ออยู่ต่อหน้าประชาชน นายสุวิทย์มีพฤติกรรมอย่างหนึ่ง แต่พอกลับหลังประชาชนก็มีพฤติกรรมอีกอย่างหนึ่ง

กล่าวโดยสรุปแล้ว ส่วนหนึ่งที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้นมีหน้าที่ในการสื่อสารดังนี้

ตารางที่ ๖ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการใช้ส่วนวนในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การใช้ส่วนวน	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
	เพื่อช่วยสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจน
	เพื่อช่วยเน้นความ
	เพื่อช่วยเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง

๔.๑.๒.๗ การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ ๓ ว่า การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด คือ การที่ผู้พูดเปรียบเทียบเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อชี้ให้ผู้ฟังตีความว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นต่างจากเหตุการณ์ปกติและเป็นการกระทำที่ผิด หน้าที่หลักของการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิดที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ คือ เพื่อโจมตีรัฐบาล นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิดนี้จะช่วยทำให้ผู้ฟังการอภิปรายเชื่อถือมากขึ้น แม้ว่าผู้ฟังจะไม่ต้องใช้เหตุผลประกอบในการสรุปความหมาย เช่นเดียวกับการใช้รูปประโยคเงื่อนไขก็ตาม แต่การอ้างถึงอดีตหรือสิ่งที่เคยทำว่าถูกต้องก็สามารถโน้มน้าวผู้ฟังให้เกิดความเชื่อถือและคล้อยตามได้เป็นอย่างดี อรรถวรรณ ปิลันธน์โอวาท (๒๕๔๒) จัดให้การอ้างถึงประเพณีหรืออดีตเป็นการโต้แย้งแบบทิ้งเหตุผลหรือวิตรรกะ (Fallacy) ซึ่งหมายถึงเหตุผลหรือข้อโต้แย้งที่ไม่เป็นไปตามหลักตรรกศาสตร์ Johnston (1994 , อ้างถึงใน จิตติมา

หลอมทอง ,๒๕๔๔) กล่าวไว้ว่า การโต้แย้งแบบทั้งเหตุผลหรือวิตรรกะ (Fallacy) สามารถทำให้สิ่งที่ไม่ใช่เหตุผลกลายมาเป็นข้อโต้แย้งที่น่าเชื่อถือได้

ตัวอย่างที่ ๔

นายชวน หลีกภัย อภิปราย ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีไม่ยอมเพิกถอนโฉนดที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์ ซึ่งขัดต่อมติของคณะกรรมการกฤษฎีกาชุดใหญ่ นายชวนได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ดินสนามกอล์ฟอัลไพน์ นายชวนทราบว่า นายเสนาะ เทียนทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลเป็นผู้ที่ไม่อนุวัติให้วัดธรรมิการามวรวิหารได้ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินของคุณยายเนื่อม เพราะนายเสนาะต้องการให้วัดชายที่ดินแปลงนี้ให้แก่พวกพ้องของตน แต่นายชวนไม่สามารถกล่าวโจมตีนายเสนาะได้โดยตรงเนื่องจากเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร นายชวนจึงยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ผู้ฟังตีความว่า การกระทำของนายเสนาะไม่ถูกต้อง

ชวน : ...กราบเรียนตั้งแต่มีประเทศไทยมา ตั้งแต่ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินมาเกือบ ๕๐ ปี
ไม่เคยมีรายใดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่อนุวัติ (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง)...

(๒๒ พ.ค. ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง นายชวนไม่ได้กล่าวโจมตีนายเสนาะโดยตรง แต่ยกตัวอย่างเปรียบเทียบว่า “ตั้งแต่มีประเทศไทยมา ตั้งแต่ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินมาเกือบ ๕๐ ปี ไม่เคยมีรายใดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่อนุวัติ” ถึงแม้ถ้อยคำนี้จะไม่ได้แสดงถึงเหตุและผลว่าทำไมจึงไม่ควรอนุวัติ แต่ถ้อยคำของนายชวนก็แสดงว่าการกระทำของนายเสนาะผิดไปจากที่เคยกระทำกันมาโดยตลอดซึ่งย่อมแสดงให้เห็นให้ผู้ฟังและผู้ชมการอภิปรายเห็นได้ว่า การกระทำเช่นนี้น่าจะเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติหรือไม่ถูกต้อง

สรุปได้ว่า การยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ผู้ฟังตีความว่าผิดในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีหน้าที่ในการสื่อสารดังนี้

ตารางที่ ๗ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิดในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การยกตัวอย่างเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
	เพื่อช่วยให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือและคล้อยตาม

๔.๑.๒.๔ การเล่นคำ

ในการสื่อสารทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันนั้น การเล่นคำมีจุดประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อความไพเราะ เพื่อเน้นย้ำความ นาริรัตน์ บุญช่วย (๒๕๔๐) จัดให้การเล่นคำเป็นวิธีการนำเสนอความตลกทางวาจาวิธีหนึ่ง ซึ่งความขบขันนั้นเกิดจากความไม่เข้ากันของความหมายของคำสองคำ นอกจากการเล่นคำจะช่วยสร้างความขบขันสนุกสนานแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านสามารถเลือกสรรคำที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกัน แต่มีความหมายต่างกันมาใช้โจมตีรัฐบาลยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถเฉพาะตัวของผู้อภิปรายได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ ๗

นายธีระ สลักเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน อภิปรายนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กรณีนางบประมาณด้านการท่องเที่ยวไปใช้ในพื้นที่เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง นายธีระได้ชี้แจงต่อประธานสภาเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาเกาะช้าง นายธีระทราบดีว่ารัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณเพื่อพัฒนาเกาะช้างจำนวน ๔๙๘ ล้านบาท แต่นายสมศักดิ์ไม่ได้นำงบประมาณไปพัฒนาเกาะช้างตามแผนงานที่รัฐบาลแถลงไว้

นายธีระจึงใช้การเล่นคำกล่าวโจมตีนายสมศักดิ์

ธีระ : ...ผมได้คุยกับผู้หลักผู้ใหญ่ของจังหวัด ทุกคนบอกว่าแผนนี้หรือแพลนนี้ถูกวางไว้นิ่ง ๆ ในลิ้นชักแน่นอน (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง)...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

ในตัวอย่างนี้ นายธีระ สลักเพชร เล่นคำว่า แพลนนิ่ง ซึ่งเป็นคำภาษาอังกฤษ หมายถึง แผนงาน กับคำว่า นิ่ง ซึ่งมีรูปเขียนและเสียงเหมือนกับพยางค์ท้ายของคำว่า แพลนนิ่ง เพื่อโจมตีนายสมศักดิ์ เทพสุทิน ว่าไม่ได้นำงบประมาณมาพัฒนาเกาะช้างตามแผนงานที่แถลงไว้ นอกจากการเล่นคำจะช่วยให้นายธีระกล่าวโจมตีนายสมศักดิ์โดยไม่ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ผู้ฟังก็ยิ่งรู้สึกพอใจที่นายธีระสามารถเลือกสรรคำมา “เล่น” ได้ดี (สังเกตจากเสียงหัวเราะของผู้ฟัง)

จากการศึกษาหน้าที่ในการสื่อสารของการเล่นคำในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ สรุปลำดับดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๘ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของการเล่นคำในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร
การเล่นคำ	เพื่อโจมตีรัฐบาล
	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
	เพื่อสร้างความขบขันสนุกสนาน
	เพื่อช่วยเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คงจะเห็นแล้วว่า กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาล ทางอ้อมในปริศนารอบอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้นทำหน้าที่ในการสื่อสารได้ได้บ้าง และเพื่อให้เห็นภาพรวมของหน้าที่ในการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงขอสรุปหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาทั้ง ๘ อีกครั้งดังนี้

ตารางที่ ๙ แสดงหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริจเฉทการ
อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	หน้าที่ในการสื่อสาร								
	เพื่อโจมตีรัฐบาล	เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเอียดอ่อนบังคับการประมุขสภาผู้แทนราษฎร	เพื่อช่วยให้ผู้อภิปรายเสียความรับผิดชอบคำพูดของตนได้	เพื่อช่วยให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือและคล้อยตาม	เพื่อช่วยให้ผู้ฟังเกิดความสนใจจากผู้ฟัง	เพื่อสร้างความขบขันสนุกสนาน	เพื่อช่วยสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจน	เพื่อช่วยเน้นความ	เพื่อทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้รวดเร็ว
การใช้ถ้อยคำนัยแฝง	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	-
การถาม	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
การใช้รูปประโยคเงื่อนไข	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-
การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-
การใช้ความเปรียบหรืออุปมาอุปไมย	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	-
การใช้สำนวน	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓
การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-
การเล่นคำ	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	-

ในตอนต่อไปผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นการปรากฏใช้ของกลวิธีดังกล่าวและอภิปรายว่าการปรากฏใช้ของกลวิธีนั้นสัมพันธ์กับหน้าที่ในการสื่อสารและบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจที่วิเคราะห์ไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม

๔.๒ การปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในประเภทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายเพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อม ผลจากการนับจำนวนครั้งกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้กล่าวโจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งนี้ สรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนครั้งของการปรากฏกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในประเภทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

กลวิธีทางภาษา	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน	๑๓๗	๒๖.๑
การถาม	๑๒๓	๒๓.๕
การใช้รูปประโยคเงื่อนไข	๗๑	๑๓.๕
การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ	๖๕	๑๒.๔
การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์	๖๒	๑๑.๘
การใช้สำนวน	๔๖	๘.๘
การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด	๑๕	๒.๙
การเล่นคำ	๕	๑
รวม	๕๒๔	๑๐๐

จากตารางแสดงการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้กล่าวโจมตีรัฐบาลทางอ้อม พบว่า กลวิธีที่พรรคฝ่ายค้านใช้มากที่สุด คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ๒๖.๑ % รองลงมาคือ การถาม ๒๓.๕% การใช้รูปประโยคเงื่อนไข ๑๓.๕% การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ ๑๒.๔% การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ ๑๑.๘% การใช้สำนวน ๘.๘% การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด ๒.๙% ตามลำดับ ส่วนกลวิธีที่พรรคฝ่ายค้านใช้น้อยที่สุดคือ การเล่นคำ ๑.๐%

จากการวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาในตอนที่แล้ว แสดงให้เห็นว่า ถ้อยคำนัยผกผันอาจทำให้ผู้ที่ตกเป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าวและในขณะเดียวกันก็สร้างความขบขันให้ผู้ร่วมการอภิปรายและผู้ฟังการอภิปราย อีกทั้งเสียงหัวเราะที่เกิดจากความขบขันของผู้เข้าร่วมการอภิปรายในสภาจะเป็นเสมือนเครื่องทิ่มแทงใจให้รัฐบาลรู้สึกเจ็บปวดมากขึ้น อาจเป็นเพราะเหตุนี้จึงทำให้การใช้ถ้อยคำนัยผกผันปรากฏใช้มาก นอกจากนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นวิถีลีลาของพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้านในการอภิปรายครั้งนี้ ดังจะเห็นได้จากคำวิจารณ์ของสื่อมวลชน

“ความเปลี่ยนแปลงของอภิสิทธิ์ในช่วงที่ผ่านมาเกิดจากการครอบงำจากวัฒนธรรมองค์กรของพรรคประชาธิปัตย์ที่เชิดชูการใช้วาทีศิลปะเชือดเฉือนเป็นด้านหลัก”

(มติชนสุดสัปดาห์ , ๑๔ - ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ : ๑๒)

“ถึงแม้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จะยังไม่อยู่ในฐานะหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน แต่ท่วงทำนองที่แสดงออกมาถือว่าเป็นท่วงทำนองใหม่ เป็นท่วงทำนองอันแตกต่างไปจากยุคของนายชวน หลีกภัย และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน เป็นท่วงทำนองอันสะท้อนถึงแนวคิดทางการเมืองที่มีได้มุ่งเชือดเฉือนด้วยโวหาร หากแต่เป็นการเมืองที่อุดมด้วยแนวคิด อุดมด้วยความต้องการเห็นการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง”

(มติชน , ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ : ๓)

“หากนายอภิสิทธิ์ สามารถอภิปรายเปรียบเทียบให้ประชาชนเห็นถึงข้อดี ข้อเสียของนโยบายรัฐบาลและนำเสนอสิ่งที่ดีกว่าได้อย่างชัดเจน สังคมก็จะให้การยอมรับบทบาทการนำของเขา สนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ให้เป็นพรรคคานอำนาจและเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งในระบบการเมือง ๒ พรรคใหญ่ แต่ถ้าการอภิปรายของนายอภิสิทธิ์และส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ยังเป็นสไตล์เก่า ๆ โจมตี เสียดสี ถากถาง ไม่มีข้อเสนอแนะ ไม่มีแนวทางที่ดีกว่ามานำเสนอ สังคมก็คงไม่ให้คะแนน”

(ไทยรัฐ , ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘ : ๓)

ส่วนการถกถามนั้นปรากฏใช้รองลงมาจากการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน แต่อัตราการปรากฏก็ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก เพราะเมื่อพิจารณาเฉพาะรูป รูปประโยคคำถามจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ นั่นก็คือให้พรรคฝ่ายค้านทำหน้าที่ตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล พรรคฝ่ายค้านจึงใช้ข้อนี้ให้เกิดประโยชน์ แต่ที่จริงแล้วรูปประโยคคำถามบางรูปก็ไม่ใช่วัจจนกรรมการถามหรือมุ่งเน้นที่จะได้รับคำตอบแต่มีหน้าที่ในการสื่อสารอื่น ๆ คือ ทำให้รัฐบาลรู้สึกเสียหน้า ดังได้ยกตัวอย่างไว้ในตอนที่แล้ว

กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้รองลงมา คือ การใช้รูปประโยคเงื่อนไข ทั้งนี้เป็นเพราะการใช้รูปประโยคเงื่อนไขสามารถโน้มน้าวใจผู้ฟังให้เชื่อถือมากขึ้น เนื่องจากผู้ฟังจะต้องใช้เหตุผลมาประกอบในการสรุปความที่พรรคฝ่ายค้านต้องการแนะ

ส่วนการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิดนั้นก็สามารถทำให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือและคล้อยตามได้เช่นกันแต่กลวิธีนี้มีอัตราการปรากฏน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพรรคฝ่ายค้านต้องเลือกใช้กลวิธีนี้อย่างระมัดระวัง กล่าวคือ ในการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด พรรคฝ่ายค้านจะต้องอ้างถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตแล้วเนะความให้ผู้ฟังเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นการกระทำที่ผิด หากพรรคฝ่ายค้านนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตมาอ้างอิงอย่างไม่ถูกต้องก็อาจจะทำให้เกิดผลลบกับตัวเอง อีกทั้งการกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีตหรือเรื่องราวของรัฐบาลที่ผ่านมาก็ขัดกับเจตนารมณ์ของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจที่ให้การตรวจสอบและชี้แจงการบริหารงานของรัฐบาลปัจจุบัน ผู้อภิปราย

ของพรรคฝ่ายค้านจึงอาจจะถูกประธานสภากล่าวตักเตือนหรือถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
ฝ่ายรัฐบาลประท้วง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วิรัช : ...ท่านประธานที่เคารพครับ แล้วก็หลังจากกฎหมายประกาศใช้ ดอกเตอร์
ศุภชัย พาณิชภักดิ์ ภายใต้รัฐบาลชวน ๒ ชวนฯ ชวน หลีกภัย เดินหน้า
ทันทีครับ มีการประชุมคณะกรรมการทันที...ท่านประธานที่เคารพครับ ผมต้อง
กราบเรียนท่านประธานว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ดี คนของ
ประชาธิปไตย คนของรัฐบาลชวน ๒ พยายามช่วยกันดูแลอย่างดีครับ เพราะเรา
รู้ว่า

ประธาน : คุณวิรัชครับ ด้วยความเคารพจริง ๆ นะครับ คือคุณอภิปรายรัฐบาลนี้เถอะครับ
อย่าอภิปรายรัฐบาลที่แล้วเลยนะครับ

วิรัช : ผมชมรัฐบาลที่แล้ว แล้วก็ว่ารัฐบาลนี้

ประธาน : มันนอกประเด็นครับ คุณเอารัฐบาลนี้เถอะครับ ผมพยายามให้โอกาสมากที่สุด
แล้วนะครับ

พ่ายัพ : ท่านประธานที่เคารพ ผมพยายามจะไม่ประท้วงท่านผู้อภิปรายในขณะนี้
พยายามอดทนว่าเมื่อไหร่จะถึงเวลาที่ท่านพูดสักทีหนึ่ง ท่านบอกว่าของดี ผมก็
อยากจะฟัง แต่ว่านานแล้วท่านไม่ได้พูดสักครั้งหนึ่ง...

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

กลวิธีที่ปรากฏใช้ในอัตราใกล้เคียงกับการใช้รูปประโยคเงื่อนไข คือ การใช้คำอ้างถึงโดย
ไม่ระบุชื่อ ทั้งนี้เพราะการใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อเป็นวิธีเลี่ยงการถูกฟ้องร้องทางกฎหมายที่ดี
วิธีหนึ่ง ดังเช่นกรณีการเสนอผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งของ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับเนชั่นกรุ๊ป แม้ว่าทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนด
ห้ามประกาศ โฆษณาหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นที่เข้าใจว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด
ได้รับคะแนนเท่าใด นับแต่วันที่มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจนถึงเวลา ๑๕.๐๐ น.
ของวันลงคะแนนเลือกตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๔๕) แต่สำนักวิจัยของ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับเนชั่นกรุ๊ปก็ยังสามารถเลี่ยงข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งได้เพราะใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ ดังนี้

“ผลวิจัยซึ่งเป็นโครงการวิจัยสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปที่จะมีขึ้นในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โดยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับเครือข่าย สำนักรวจความนิยมคนกรุงเทพฯ ครั้งที่ ๒ ในช่วงวันที่ ๒๒ - ๒๓ มกราคม ๒๕๔๘ ด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างสูงถึง ๒๐,๙๗๘ ตัวอย่าง กระจายทุกเขตเลือกตั้งทั้ง ๓๗ เขตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสำรวจความนิยมทั้งส.ส.แบบเขต ๓๗ เขตและความนิยมพรรคการเมือง (ปาร์ตี้ลิสต์) โดยความนิยม ส.ส.รายเขตทั้ง ๓๗ เขต ผลปรากฏว่า พรรคการเมืองขนาดใหญ่มาก หรือพรรค XL ซึ่งเป็นพรรคที่อยากเป็นรัฐบาล พรรคเดียวนำถึง ๓๔ เขตเลือกตั้ง ส่วนพรรคขนาดใหญ่ธรรมดาหรือพรรค L ที่ชูนโยบายขอตรวจสอบ มีคะแนนนำในเขต ๖ เขต ๗ และเขต ๓๐ เท่านั้น โดยในเขต ๑ เขต ๔ เขต ๒๐ เขต ๓๓ และเขต ๓๖ พรรคขนาดใหญ่ธรรมดาหรือพรรค L มีคะแนนตามจีพรรคขนาดใหญ่มากหรือพรรค XL แบบไม่เกิน ๑๐%...”

(คมชัดลึก , ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ : ๓)

จะเห็นได้ว่า ผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งของสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับเนชั่นกรุ๊ปไม่ได้กล่าวถึงชื่อพรรคการเมืองโดยตรง แต่ใช้คำอ้างถึงว่า “พรรค XL” กับ “พรรค L” และให้ข้อมูลที่ทำให้ประชาชนตีความได้ว่าพรรคการเมืองดังกล่าวคือพรรคการเมืองใด ซึ่งวิธีการนี้ช่วยทำให้สำนักวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับเนชั่นกรุ๊ปไม่ฝ่าฝืนข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะไม่ได้ระบุชื่อว่าเป็นพรรคการเมืองใด

การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่มีอัตราการปรากฏใกล้เคียงกับการใช้รูปประโยคเงื่อนไขและการใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ ทั้งนี้คงเป็นเพราะอุปลักษณ์ช่วยให้ผู้ฟังเห็นภาพชัดเจนขึ้นโดยที่ผู้อภิปรายไม่ต้องเสียเวลาอธิบายยืดเยื้อ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ฟังการอภิปรายรู้สึกว่าเป็นเช่นนั้นจริง ๆ

แม้ว่าสำนวนจะสามารถสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจนเช่นเดียวกับความเปรียบหรืออุปลักษณ์ แต่พรรคฝ่ายค้านก็ใช้สำนวนเพื่อกล่าวโจมตีรัฐบาลน้อยกว่าอุปลักษณ์ อาจเป็นเพราะสำนวนไม่มีความแปลกใหม่เหมือนอุปลักษณ์หรืออาจเป็นวิจนลีลาเฉพาะตัวของผู้อภิปราย เช่น จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เป็นผู้อภิปรายที่ชอบเปรียบเทียบโดยใช้อุปลักษณ์ที่ตนคิดขึ้นเอง

กลวิธีที่พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้ใช้น้อยที่สุด คือ การเล่นคำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นไปในลักษณะเอาจริงเอาจัง หากพรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธีนี้บ่อยอาจจะทำให้ความน่าเชื่อถือของพรรคฝ่ายค้านลดน้อยลง สังเกตได้จากถ้อยคำของประธานสภาที่กล่าวตักเตือนนายวิรัช ร่มเย็น ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านที่ชอบเล่นคำว่า

ประธานสภา : คุณวิรัชครับ ที่สมาชิกเค้าประท้วงก็มีเหตุผล มีมูล...ลักษณะอย่างนี้นะครับ มันไม่เป็นผลดีในการประชุมเลยครับ คุณวิรัชเองก็เป็นนักกฎหมาย ผมรู้ครับ คุณพูดได้เก่ง พูดเก่งกว่านี้ก็ได้ เอาต่อเลย เชิญครับ

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

หรือถ้อยคำของว่าที่ร้อยตรีพงศ์พันธ์ สุนทรชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลที่กล่าวโจมตีนายวิรัชว่า

พงศ์พันธ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม ว่าที่ร้อยตรีพงศ์พันธ์ สุนทรชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทย หนองคาย ...จริง ๆ แล้วเมื่อสักครู่มีประชาชนที่อยู่ทางบ้านโทรมาบอกว่าสงสัยว่าต้องเสียเวลาในการฟังอภิปราย และไม่อยากจะให้สภาของเราใช้เวลาในการอภิปรายที่ใช่วาทะที่ฟุ่มเฟือย ผมทราบว่าผู้อภิปรายนั้นมีวาทะที่เก่งและก็พูดเก่ง แต่จริง ๆ แล้วก็อยากจะให้อยู่ในประเด็นและกระชับ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับสภาแห่งนี้ ขอขอบคุณครับ

(๒๔ พ.ค. ๒๕๔๕)

เมื่อพิจารณาการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยพบว่า กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อม ๕๘ ครั้ง จาก ๕๒๔ ครั้ง เป็นการกล่าวโจมตีที่เชื่อมโยงถึงธุรกิจหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เนื่องจากพรรคฝ่ายค้านมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าสองในห้าของสมาชิกทั้งหมดในสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พรรคฝ่ายค้านจึงเลือกอภิปรายรัฐมนตรีที่สามารถพาดพิงหรือเชื่อมโยงถึงนายกรัฐมนตรี กล่าวได้ว่า การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งนี้มีลักษณะตีวัวกระทบคราดดังคำวิจารณ์ของอัญชลี ไพรีรัก ในหนังสือสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับประจำวันที่ ๒๔ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕

“กว่า ๒ สัปดาห์ที่เดียว ที่ญัตติ ฯ ตีวัวกระทบคราด จะผ่านขั้นตอนขัดแย้งขัดขาน มาสู่การอภิปรายที่ดุเดือดเลือดพล่านโดยศึกครั้งนี้มีความสำคัญระหว่างชายคนหนึ่งซึ่งสวมหัวใจรีไซเคิลกับชายอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นหัวหน้ารัฐบาลที่มีเสนาบดีมารับช่วงกรรมถึง ๑๕ คน ”

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปรากฏของกลวิธีมี ๓ ประการ ปัจจัยแรกคือ บริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ จุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ คือ ควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล แต่ในสภาพความเป็นจริงพรรคฝ่ายค้านยังมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนได้รับทราบว่ารัฐบาลกระทำการทุจริตหรือมีพฤติกรรมมิชอบอย่างไร รวมทั้งต้องการให้ประชาชนเชื่อว่าสิ่งที่ตนนำเสนอเป็นความจริง เนื่องจากการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจจะต้องดำเนินไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกำหนดห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาอาการที่ไม่สุภาพ ใสร้ายหรือเสียดสี พรรคฝ่ายค้านจึงต้องเลือกใช้กลวิธีโจมตีรัฐบาลทางอ้อมเพื่อไม่ให้เกิดการอภิปรายของตนละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และในขณะเดียวกันกลวิธีเหล่านั้นก็ต้องทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือหรือคล้อยตามเรื่องนั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้ก็ต้องทำให้การอภิปรายซึ่งมีระยะเวลายาวนาน น่าสนใจติดตาม ไม่น่าเบื่อและเรียกเสียงหัวเราะได้ในบางครั้ง

ปัจจัยต่อมาคือ หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธี เนื่องจากว่ากลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธี ทำหน้าที่ในการสื่อสารได้ต่างกัน จึงทำให้พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกันไป ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ พรรคฝ่ายค้านจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของตน กล่าวคือ ต้องทำให้รัฐบาลรู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าวโดยไม่ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมและสร้างความขบขันสนุกสนานให้ผู้ฟังไปพร้อม ๆ กัน รวมทั้งต้องโน้มน้าวใจผู้ฟังให้เชื่อถือและคล้อยตาม ด้วยเหตุนี้จึงพบการใช้ถ้อยคำนัยผกผันและการถามเป็นจำนวนมาก

ปัจจัยสุดท้ายที่ทำให้พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกัน คือ วัจนลีลา เฉพาะตัวซึ่งสื่อมวลชนมักจะกล่าวถึงวัจนลีลาของพรรคประชาธิปัตย์ว่ามีลักษณะเด่น คือ การประชดประชันหรือการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกับรูปเพื่อทำให้ผู้ที่เป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดกับถ้อยคำที่กล่าวนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๕

บทสรุป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียของวัยรุ่นในบริบทของการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ แล้วจึงศึกษาพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียของวัยรุ่นในบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีผลต่อการเลือกใช้โซเชียลมีเดียของวัยรุ่นหรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เนื่องจากการอภิปรายครั้งนี้เป็นการอภิปรายครั้งแรกที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบัญญัติวิธีดำเนินการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ อีกทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้านแต่ละคนมีฝีปากและลีลาในการอภิปรายดีเยี่ยม

๕.๑.๑ บริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

จากการศึกษาบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจโดยใช้กรอบ SPEAKING ตามแนวทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร ทำให้ได้ข้อสรุปว่าบริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้นแตกต่างจากการสื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ บริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจจะถูกกำกับไว้ด้วยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การอภิปรายทุกครั้งจะต้องเกิดขึ้นที่ห้องประชุมของรัฐสภา ผู้ที่จะเข้าร่วมการอภิปรายจะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเท่านั้น เมื่อเข้าไปในห้องประชุมแล้วทุกคนจะต้องนั่งตามตำแหน่งหรือบริเวณที่สภากำหนดให้ ผู้อภิปรายจะไม่สามารถสนทนาหรือโต้ตอบกับผู้ร่วมอภิปรายได้โดยตรง และจะต้องกล่าวกับประธานสภาเท่านั้น นอกจากนี้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรยังกำหนดห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาอาการที่ไม่สุภาพ ใส่ร้าย เสียดสี และกล่าวถึง

พระมหากษัตริย์หรือชื่อบุคคลใดโดยไม่จำเป็น หากผู้ใดละเมิดต่อข้อบังคับ ประธานสภาซึ่งมีอำนาจสูงสุดในสภาอาจจะสั่งให้ผู้ที่กำลังอภิปรายยุติการอภิปราย ถอนคำพูด ขอลงมติที่ประชุม หรือให้ออกจากห้องประชุมโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

ส่วนจุดมุ่งหมายของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้นได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนว่า เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านได้ตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล ฝ่ายรัฐบาลก็ต้องทำหน้าที่ชี้แจงหรือตอบข้อซักถามของพรรคฝ่ายค้าน เพื่อให้สภาลงมติไว้วางใจให้ตนมีอำนาจบริหารประเทศชาติต่อไป ลำดับหรือขั้นตอนการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจก็ถูกกำหนดไว้อย่างตายตัวเช่นกัน กล่าวคือ การอภิปรายจะเริ่มต้นโดยประธานสภากล่าวเปิดการประชุม ต่อจากนั้นผู้แปรญัตติจะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจ และผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านจึงนำเสนอข้อมูลที่เป็นเหตุให้ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี เมื่อการอภิปรายนำเสนอข้อมูลของพรรคฝ่ายค้านจบลงแล้ว รัฐมนตรีที่ถูกอภิปรายจะต้องตอบ คำถามหรือชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกอภิปรายต่อสภา การอภิปรายจะดำเนินสลับกันระหว่างพรรคฝ่ายค้านกับรัฐมนตรีในลักษณะดังกล่าว ในตอนท้ายของการอภิปรายนั้น ฝ่ายที่แปรญัตติจะต้องอภิปรายสรุปอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงให้ที่ประชุมลงมติ การอภิปรายจะจบลงด้วยการกล่าวปิดประชุมของประธานสภา

ในการลงมตินั้นจะพิจารณาจากคะแนนเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจมีมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ในสภา รัฐมนตรีที่ถูกลงมติไม่ไว้วางใจต้องพ้นจากตำแหน่งไป แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว ไม่ว่าพรรคฝ่ายค้านจะอภิปรายได้ดีเพียงใด มีหลักฐานหรือข้อมูลน่าเชื่อถืออย่างไร รัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างมากก็ย่อมได้รับคะแนนเสียงไว้วางใจจากสภาอยู่เสมอ พรรคฝ่ายค้านจึงมิได้มุ่งเน้นที่จะตรวจสอบการทำงาน of รัฐบาลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเพียงอย่างเดียว แต่ยังมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับทราบว่ารัฐบาลมีพฤติกรรมมิชอบอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้เลือกฝ่ายตนเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศชาติในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ด้วยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกำหนดห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาวาจาที่ไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสี พรรคฝ่ายค้านจึงไม่สามารถกล่าวถ้อยคำโจมตีรัฐบาลได้โดยตรงและจำเป็นต้องเลือกใช้กลวิธีโจมตีรัฐบาลทางอ้อม

๕.๑.๒ กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อม

กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ พบทั้งสิ้น ๘ กลวิธี ได้แก่

๑. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน
๒. การถาม
๓. การใช้รูปประโยคเงื่อนไผ่
๔. การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ
๕. การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์
๖. การใช้สำนวน
๗. การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด
๘. การเล่นคำ

๕.๑.๓ หน้าที่และการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อม

จากการศึกษาหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ พบว่า กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมทุกกลวิธีมีหน้าที่หลักเหมือนกัน คือ เพื่อโจมตีรัฐบาล นอกจากกลวิธีทั้ง ๘ จะใช้เพื่อโจมตีรัฐบาลแล้ว แต่ละกลวิธีก็ยังมีหน้าที่อื่น ดังนี้

๑. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจะช่วยให้ผู้อภิปรายไม่ถูกฝ่ายรัฐบาลประท้วงว่าละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และในกรณีที่ถูกฟ้องร้องทางกฎหมาย ผู้อภิปรายก็สามารถเลี่ยงความรับผิดชอบได้โดยอ้างว่าไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้น นอกจากนี้ถ้อยคำนัยผกผันยังช่วยสร้างความขบขันสนุกสนาน ทำให้ผู้ฟังไม่รู้สึกเบื่อในขณะที่นั่งฟังการอภิปรายเป็นเวลานาน

๒. การถาม

ด้วยเหตุที่พรรคฝ่ายค้านทำหน้าที่ตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล การโจมตีรัฐบาลด้วยการถามจึงช่วยให้ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านไม่ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๓. การใช้รูปประโยคเงื่อนไข

กลวิธีนี้ช่วยให้พรรคฝ่ายค้านกล่าวถ้อยคำโจมตีรัฐบาลได้โดยไม่ฝ่าฝืนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และยังช่วยโน้มน้าวใจผู้ฟังให้เชื่อถือพรรคฝ่ายค้านมากขึ้น

๔. การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ

การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อเพื่อกล่าวโจมตีรัฐบาลนั้นเป็นวิธีเลี่ยงการละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการถูกดำเนินกรฟ้องร้องทางกฎหมายที่ตีวิธีหนึ่ง

๕. การใช้ความเปรียบหรืออุปดักษณ์

นอกจากจะใช้โจมตีรัฐบาลแล้ว ความเปรียบหรืออุปดักษณ์ยังช่วยให้ผู้อภิปรายไม่ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และหากถูกฟ้องร้องทางกฎหมายผู้อภิปรายก็สามารถเลี่ยงความรับผิดชอบได้โดยอ้างว่าไม่ได้หมายความว่าในทางไม่ดี นอกจากนี้ความเปรียบหรืออุปดักษณ์ยังช่วยสร้างความขบขันให้แก่ผู้ฟัง รวมทั้งช่วยเน้นความและสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจนอีกด้วย

๖. การใช้สำนวน

หน้าที่ร่วมของสำนวนที่พรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีหลายประการ หน้าที่ร่วมประการแรกคือ ช่วยให้ผู้อภิปรายเลี่ยงการละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หน้าที่ประการต่อมาคือ ช่วยสื่อความให้ผู้ฟังและผู้ชมเข้าใจความหมายได้รวดเร็ว และหน้าที่ร่วมประการสุดท้ายก็คือ ช่วยเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง

๗. การยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังตีความว่าผิด

กลวิธีนี้จะช่วยให้พรรคฝ่ายค้านโจมตีรัฐบาลได้โดยไม่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งช่วยโน้มน้าวใจผู้ฟังและผู้ชมให้เชื่อถือคำอภิปรายของพรรคฝ่ายค้านเพิ่มมากขึ้น

๘. การเล่นคำ

นอกจากจะช่วยให้พรรคฝ่ายค้านกล่าวโจมตีรัฐบาลได้โดยไม่ถูกฝ่ายรัฐบาลประท้วงต่อประธานสภาแล้ว การเล่นคำก็ยังช่วยสร้างความขบขันสนุกสนานและเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาความถี่ของการปรากฏกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจทั้ง ๘ กลวิธี พบว่า พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันและการถามเป็นจำนวนมาก รองลงมาคือ การใช้รูปประโยคเงื่อนไข การใช้คำอ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ และการใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ ตามลำดับ ส่วนกลวิธีที่ปรากฏใช้น้อยมาก คือ การเล่นคำ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีของพรรคฝ่ายค้านมี ๓ ประการ คือ บริบทของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธี และวัจนลีลาเฉพาะตัวของพรรคฝ่ายค้าน

กล่าวโดยสรุป การศึกษาข้อมูลการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจทั้งหมดทำให้เห็นภาพรวมของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากการสื่อสารทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวัน รวมทั้งกลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อม ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีทางภาษาสนับสนุนสมมติฐานของงานวิจัยที่ว่า พรรคฝ่ายค้านใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีเพื่อโจมตีรัฐบาลทางอ้อม ผู้วิจัยมีข้อสันนิษฐานว่า บริบทหรือองค์ประกอบที่แวดล้อมการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีของพรรคฝ่ายค้านเมื่อศึกษาความถี่ในการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมพบว่า แต่ละกลวิธีมีอัตราการปรากฏแตกต่างกัน กลวิธีที่ปรากฏใช้เป็นจำนวนมาก คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันและการถาม เนื่องจากกลวิธีดังกล่าวสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพรรคฝ่ายค้านที่ต้องการให้ประชาชนได้รับทราบว่รัฐบาลบริหารงานบกพร่องอย่างไรและต้องการโน้มน้าวให้ประชาชนเชื่อว่าสิ่งที่ตนนำเสนอ นั้นเป็นความจริง ผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากบริบทหรือองค์ประกอบที่แวดล้อมการอภิปรายจะมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีโจมตีรัฐบาลทางอ้อมของพรรคฝ่ายค้านแล้ว หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีก็มีผลต่อการเลือกใช้เช่นกัน เมื่อศึกษาหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาพบว่า กลวิธีที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมทั้ง ๔ กลวิธีมีหน้าที่หลักเหมือนกัน คือ เพื่อโจมตีรัฐบาลและแต่ละกลวิธียังมีหน้าที่ในการสื่อสารอื่น กลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านเลือกใช้ส่วนมากจะทำหน้าที่ในการสื่อสารตรงตามจุดมุ่งหมายของตน นั่นก็คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันและการถาม ผู้วิจัยเห็นว่า การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาของพรรคฝ่ายค้านนั้นยังสัมพันธ์กับวัจนลีลาเฉพาะตัว ผลการศึกษาเรื่องการปรากฏของกลวิธีทางภาษาสนับสนุนสมมติฐานของงานวิจัยนี้เพียงส่วนหนึ่งที่ว่าพรรคฝ่ายค้านเลือกใช้การประชดประชันเป็นส่วนมาก

ส่วนการใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ซึ่งผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าน่าจะใช้เป็นส่วนมาก แต่ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณ์ปรากฏใช้ในอัตราปานกลาง ทั้งนี้เพราะพรรคฝ่ายค้านคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของตนที่ต้องการโน้มน้าวให้ประชาชนเชื่อว่าข้อมูลที่ตนนำเสนอเป็นความจริง จึงเลือกใช้การถามมากกว่าการใช้อุปลักษณ์ และด้วยเหตุที่รูปแบบของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นไปในลักษณะถาม - ตอบ การโจมตีฝ่ายรัฐบาลด้วยการถามจึงช่วยให้พรรคฝ่ายค้านไม่ละเมิดต่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แม้ว่าคำถามที่พรรคฝ่ายค้านใช้จะมุ่งให้รัฐบาลเสียหายหรือรู้สึกเจ็บปวดก็ตาม

๑. การศึกษากลวิธีทางภาษาที่พรรคฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งนี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ หากศึกษาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งอื่น ๆ ผลการศึกษาที่ได้อาจแตกต่างกัน ดังเช่นงานวิจัยของ Savitri Gadavanij (2000) ที่วิเคราะห์บริเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๘ และในระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๙ โดยเลือกศึกษาผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้าน ๓ คน Gadavanij ได้สรุปเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจไว้ว่า

“Unfortunately , this idealistic purpose has been somewhat distorted. The rationality behind the debate has been overlooked and a Thai no - confidence debate is generally nothing more than a weapon the opposition has to wound and ideally bring down the government.”

(Gadavanij , 2000 : 75)

Gadavanij สรุปไว้ว่า ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ พรรคฝ่ายค้านไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ แต่มุ่งเน้นที่จะโค่นล้มรัฐบาลเป็นสำคัญ แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่า แม้จะมีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อการโจมตีทางอ้อมแต่เนื้อความส่วนใหญ่ของการอภิปรายเป็นไปเพื่อตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ

๒. Wilson (1990) ศึกษาการถามในการประชุมสภาโดยจำแนกชนิดของคำถามจากการสังเกตผู้วิจัยพบว่า คำถามที่ผู้อภิปรายของพรรคฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีความหลากหลาย หากนำคำถามของพรรคฝ่ายค้านมาศึกษาอย่างละเอียด เช่นเดียวกับ Wilson ก็อาจจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับการโจมตีรัฐบาลทางอ้อมโดยการถามเพิ่มขึ้น

๓. จากข้อมูลการอภิปรายครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้อภิปรายแต่ละคนมีวัจฉลีลาเฉพาะตัว เช่น พบว่า ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ใช้อุปมาอุปไมยและสำนวนหลายตัวอย่าง ในขณะที่นายพีระพันธ์ สาลีรัฐวิภาค ใช้รูปประโยคเงื่อนไขเป็นจำนวนมาก เป็นต้น การศึกษาวัจฉลีลาเฉพาะตัวของ ผู้อภิปรายแต่ละคนก็อาจทำให้เห็นภาพของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในประเด็น เกี่ยวกับวัจฉลีลาเฉพาะตัวของผู้อภิปรายชัดเจนขึ้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ยังมีประเด็นอื่น ๆ เกี่ยวกับบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจที่น่าสนใจศึกษาอีก เช่น

๑. ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีฝ่ายตรงข้ามในบริบทประเภทอื่น ๆ เช่น บริบท การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง การให้สัมภาษณ์ การโต้เถียง เป็นต้น

๒. ศึกษากลวิธีทางภาษาเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การอธิบายความ การโน้มน้าวใจ ในบริบทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมศุลกากร. ประวัติ [Online]. กรมศุลกากร. แหล่งที่มา

<http://www.customs.go.th/AboutCustoms/ Historical.jsp>. [๒๕๔๖ , ตุลาคม ๕].

กอบกุล อิงคุทานนท์. ๒๕๓๙. ศัพท์วรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เพชรฉัตร.

ไซสิริ ปราโมช ณ อยุธยา. ๒๕๓๙. การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณิน บุญสุวรรณ. ๒๕๔๑. กระบวนการทำงานของระบบรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

คนไทยได้อะไรจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ๘ รัฐมนตรี. Good Morning Chiang Mai News.

9 (June 2004) .

จิตติมา หลอมทอง. ๒๕๔๔. กระบวนการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาการพูดและการเมืองโรงเรียน

การเมือง พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร. ๒๕๒๑. ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, บรรณาธิการ. ๒๕๔๗. รู้ทันภาษา รู้ทันการเมือง

: ทักษะขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร : ซอคิดด้วยคน.

ชูวิทย์แห่ย์อีก แฉส่วนรื้อบาร์ แค่อักษรย่อ ! . ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๖. ไทยรัฐ.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. ๒๕๔๐ . การเนาะความ ๓ แบบตามทฤษฎีภาษาศาสตร์. ภาษาและ

วรรณคดีไทย. ๑๔ (ธันวาคม ๒๕๔๐) : ๑๗๑ - ๑๗๗.

_____ . ๒๕๔๒ . หน้าที่ของอุปลักษณะจากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย.

ภาษาและ วรรณคดีไทย. ๑๖ (ธันวาคม ๒๕๔๒) : ๒๕๙ - ๒๖๘.

ดวงใจ ไทยอุบุญ. ๒๕๔๓. ทักษะการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ต้อนรับ คำนับ คารวะ ท่วงทำนอง อภิสัทธี เวชชาชีวะ ท่วงทำนอง สว่างสรรค์. ๒๔ กุมภาพันธ์

๒๕๔๘. มติชน : ๓ .

ท.ร.ท. หักฝ้ายคำน ร่นซึกฟอก 19 พ.ค. . ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗ . คม ชัด ลึก.

ทัศนวัลย์ นิยมบุบผา. ๒๕๔๔. การใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงเจตนาต่าง ๆ ในภาษาไทย .

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทีมการเมือง. ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕. ล็อกไปมีดโกนชวน . ไทยรัฐ : ๓.

_____. ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘. คีตกิปรายนโยบายรัฐบาล 'ตัวชี้วัด' ประชาธิปไตยยุคใหม่.

ไทยรัฐ : ๓.

ทีมข่าวการเมือง. ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕. ทำโพล. ไทยรัฐ : ๓.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ . มิติใหม่ของการอภิปรายไม่ไว้วางใจ . สยามรัฐ .

นาริรัตน์ บุญช่วย. ๒๕๔๐. การนำเสนอความตลก. ศาสตร์แห่งภาษา. ๙ (สิงหาคม) :

๒๖๓ - ๒๙๗.

บุญเลิศ ช่างใหญ่. ไม่ไว้วางใจ ๒๕๔๕. มติชนสุดสัปดาห์. ๒๒ (พฤษภาคม ๒๕๔๕) : ๑๖.

ปริญญา จิตรการนทีกิจ . ๒๕๓๔ . ความผิดฐานหมิ่นประมาท - ดูหมิ่นซึ่งหน้า . กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม.

พนมพร นิรัญทวี. ๒๕๔๔. ว่าด้วยเรื่องคำว่าดำ กับ บริภาษ. จุฬารายไทยฉบับพิเศษ

วันภาษาไทยแห่งชาติ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๔ (ก.ค.๒๕๔๔) : ๓๒ - ๓๖.

พรทิพย์ เคื้ออุฬาร. ๒๕๔๓. วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย

กรณี ส.ป.ก ๔ - ๐๑ . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวาทวิทยาและ
สื่อการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มารศรี สอทิพย์. ๒๕๔๒. ลีลาเสียดสีในวรรณกรรมของลาว คำหอม . วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๓๘. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕. กรุงเทพมหานคร :
อักษรเจริญทัศน์.

ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๖. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร :
อักษรเจริญทัศน์.

ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๕. ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย . นนทบุรี : สหมิตรพริ้นติ้ง.

วราภรณ์ รัตนกาญจน์. ๒๕๓๑. การใช้คำและการใช้เครื่องหมายในภาษาไทยในหนังสือพิมพ์
รายวันไทยปี พ.ศ.๒๕๑๙ กับ พ.ศ.๒๕๒๙ : การศึกษาเปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วรารัชต์ วัธสานนท์. ๒๕๔๔. การศึกษารูปภาษาที่ใช้เป็นสำนวนไทยในปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิเคราะห์โพลีธรรมศาสตร์ - เนชั่นครั้งที่ ๒ . ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘. คม ชัด ลึก : ๓ .
- วิจิตรมาตรา , ขุน. ๒๕๔๑. สำนวนไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๔ . กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น) .
- วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ. ๒๕๔๒. การวิเคราะห์ปริเจททอล์คโชว์ของทีเอ็นเอ็น มฤคพิทักษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ศรี แย้มนิตดา. ๒๕๔๔. สำนวนไทยที่มาจากวรรณคดี. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรกมล อุดุลยานนท์. เกมรูกยามตั้งรับของทักษิณ ชินวัตร กับกลยุทธ์ลดความคาดหวังของชนวนเหล็กภัย. มติชนสุดสัปดาห์. ๒๒ (พฤษภาคม ๒๕๔๕) : ๑๒.
- _____ . ขอต้อนรับอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สู่ทางเลือกใหม่ . มติชนสุดสัปดาห์. ๒๕ (กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘) : ๑๒.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง [Online]. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. แหล่งที่มา : <http://www.ect.go.th/thai/mp/rule/nopole.html> [๒๕๔๘, มีนาคม ๒๐].
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (สมัยสามัญทั่วไป) พิเศษ. ครั้งที่ ๒๘ (๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕).
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ๒๕๔๕. ระบบงานรัฐสภา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ [Online]. สำนักงานสารสนเทศ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/con40/sec - 65.htm> [๒๕๔๕, กรกฎาคม ๒๒].
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๔๔ [Online]. สำนักงานสารสนเทศ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/house-reg-1.htm> [๒๕๔๕, กรกฎาคม ๕].
- สินีพร มฤคพิทักษ์. การอภิปรายไม่ไว้วางใจคือหัวใจของระบบรัฐสภา. เนชั่นสุดสัปดาห์ . ๑๐ (มิถุนายน ๒๕๔๕) : ๒๒.

- สิริลักษณ์ นุ่นศรีงาม. ๒๕๔๔. การศึกษาประโยคภาษาไทยที่มีคำว่า ทำไม ทางด้านอรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สี่แยกบันเทิง . ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๖. ไทยรัฐ : ๓๕.
- หมอบประสิทธิ์ . ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖. ไทยรัฐ : ๑๐ .
- อภิญา คำยา. ๒๕๔๑. ภาษาที่ใช้ในการประชุมรัฐสภา : การวิเคราะห์ข้อความ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๔๑. ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรวรรณ ปิณฑนนโอบาท. ๒๕๔๒. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี ไพรีรัก. ญัตติซักฟอกตีวาระทบนายหญิง. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. ๔๘ (พฤษภาคม ๒๕๔๕) : ๑๖.

ภาษาอังกฤษ

- Brown, P. and S. Levinson. 1978. Universals in language usage : Politeness phenomena. In E. Goody, ed. Questions and politeness. Cambridge University Press.
- _____. 1987. Politeness : Some universals in language uses. Cambridge : Cambridge University Press.
- Gadavanij , Savitri. 2000. Damming with Faint Praise : the case of No - Confidence Debates in Thailand. International Conference on Thai Studies 8 : 72 - 91.
- Goatly , A. 1998. The Language of metaphors. London : Routledge.
- Grice ,H. P. 1975. Logic and conversation. In P. Cole and J. Morgan , eds. Syntax and semantics 3. New York : Academic Press. 41-58.
- Harris , S. 2001. Being politically impolite : extending politeness theory to adversarial political discourse. Discourse & Society 12. 4, 451 - 472.

- Haverkate , Henk. 1990. A speech act analysis of irony. Journal of Pragmatics 14:77-109.
- Lakoff,G. and M.Johnson. 1980. Metaphors We Live By . Chicago : University of Chicago Press.
- Lakoff, R. 1973. The logic of politeness: or, minding your p's and q's. In C.Corum et al,eds. Papers from the ninth regional meeting of the Chicago Linguistic Society. Chicago Linguistic Society. 292 - 305.
- Leech. G. 1983. Principles of pragmatics. London : Longman.
- Longacre , Robert E. 1983. The Grammar of Discourse. New York : Plenum Press.
- Obeng, S.G. 1997. Language and Politics : Indirectness in political discourse. Discourse & Society 8. 1, 49 - 83.
- Panpothong , Natthaporn. 1995. A Pragmatic Study of Verbal Irony in Thai. University of Hawaii Ph.D. dissertation.
- Schiffrin , Deborah. 1987. Conversational Analysis. In F.J. Newmeyer (ed), Language : The socio - cultural context . Cambridge University Press.
- Searle , John R. 1969 . Speech acts . Cambridge : Cambridge University Press.
- Wilson , Deirde and Dan Sperber. 1992. On verbal irony. Lingua . 87:59 - 60.
- Wilson , J.1990 . Politically Speaking : The Pragmatic Analysis of Political Language. Blackwell : Oxford.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจซึ่งถ่ายข้อมูลจากแถบบันทึกเสียงและวิดีโอ

รองประธานสภาคนที่ ๑ ลงจากบัลลังก์ และมอบให้รองประธานสภาคนที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธาน : เชิญครับ

สมศักดิ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง ผมขออนุญาตกราบเรียนชี้แจงชกนิดนึงครับ ที่เมื่อสักครู่นี้ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กรุณาพูดพาดพิงถึงคนที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๓ ซึ่งพอดีช่วงนั้นผมเป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ท่านได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่าให้ไปถามว่าเมื่อปี ๒๕๔๓ เนี่ยใครเป็นรัฐมนตรี แล้วก็ทำให้กฎหมายล่าช้า แล้วก็ในส่วนหนึ่งท่านก็บอกว่าท่านได้พิจารณาดู กั๊วร่างกฎหมายที่พวกเรากำลังทำอยู่ในขณะนั้นเนี่ยจะมีปัญหา ผมขอกราบเรียนชี้แจงสั้น ๆ อย่างนี้ครับว่า เมื่อปี ๒๕๔๓ ซึ่งตอนนั้นเนี่ย หลังจากวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ รัฐบาลชุดนั้นก็พยายามที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้นว่า การเสนอตั้งสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา ตั้งสำนักงานประเมินมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเตรียมในการที่จะออกกฎหมายต่าง ๆ ที่จะรองรับเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับที่พวกเราจะออกนั้นเราเคารพในประชาชน เพราะว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแห่งชาติ ได้ออกดำเนินการทำประชาพิจารณ์ทั่วทั้งประเทศ แล้วก็นำผลของการทำประชาพิจารณ์นั้นมาใส่ในกฎหมายแต่ละฉบับ ๆ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าอายุของรัฐบาลชุดนั้นหมดวาระลงไปเสียก่อน ร่างที่ได้ดำเนินการทำอยู่โดยให้แต่ละส่วนงานที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวงศึกษาธิการบ้าง เช่น สกศ. บ้าง เช่น สปส. บ้าง ได้ดำเนินการไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกัน กระผมขอกราบเรียนว่าร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายนั้นเป็นยกเว้นที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นของประชาชน ยังไม่ได้มีการนำเสนอมาใช้ เพราะฉะนั้นแน่นอนที่สุดว่าเมื่อร่างที่ได้นำเสนอโดยผ่านความคิดเห็นของประชาชนเป็นความต้องการของประชาชน ถูกนำเสนอโดยแต่ละหน่วยงานเพื่อที่จะนำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีนั้นยังไม่ได้มีผลบังคับใช้แต่ประการใด เพราะฉะนั้นจึงเป็นไปได้ตามที่ท่านรัฐมนตรีได้บอกว่าเกรงว่าจะเกิดปัญหาเพราะกฎหมายยังไม่ทันใช้แล้วจะเกิดปัญหาได้อย่างไร เพราะฉะนั้นผมจึงกราบเรียนชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจครับว่า คณะรัฐบาลชุดที่แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการเรื่องนี้อย่างเต็มที่ เพราะรู้ว่าเป็นพันธะที่สำคัญ ที่จะผูกพันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เราจึงผลักดันกันอย่างเต็มที่ครับ ไม่ได้ล่าช้าที่รัฐบาลชุดที่แล้ว แล้วความผิดพลาดทั้งหลายนั้นก็ยังไม่เกิดขึ้น เพราะกฎหมายยังไม่ได้ใช้ครับ

- ประธาน : เชิญท่านไพโร พัฒนาครับ
- ไพโร : ท่านประธานที่เคารพ ผมไพโร พัฒนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสงขลา พรรคประชาธิปัตย์ ผมขออภิปรายสนับสนุนญัตติของฝ่ายค้านเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี (เน้นเสียงหนัก) ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต (เน้นเสียงหนัก) ต่อหน้าที่ กินสินบาท (เน้นเสียงหนัก) คาคสินบน อ้างเอาผลประโยชน์ของพี่น้องประชาชนเป็นที่ตั้ง แต่แท้จริงแล้วทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน (เน้นเสียงหนัก) ทั้งสิ้น มีพฤติกรรมที่เรียกได้ว่าหน้าไหว้หลังหลอก หน้าซื่อใจคด เอาดีใส่ตัว เอาชั่วให้คนอื่น อย่างที่เรียกกันว่าทุจริตเชิงนโยบาย ผมได้รับมอบหมายจากฝ่ายค้านให้มาทำหน้าที่ประหารชีวิตทางการเมือง (เน้นเสียงหนัก) ของนักการเมืองคนนั้น และผู้ที่ได้รับเกียรติในการกำจัดจุดอ่อนของผมในวันนี้คือ นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านประธานครับข้อหาของผมร้ายแรง ท่านประธานต้องให้โอกาสผมในการชี้แจงโดยเป็นลำดับ ๆ เพราะไม่อย่างนั้นแล้วแม้กระทั่งรัฐมนตรีหรือตัวผมเองจะได้รับความเสียหายได้ การอภิปรายของผมตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ท่านประธานครับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการท่านนี้ (เน้นเสียงหนัก) หลังจากที่ผมอภิปรายไม่ไว้วางใจก็จะถูกคณะกรรมการการปราบปรามทุจริตแห่งชาติหรือ ป.ป.ช. เรียกไปสอบ ต่อไปก็จะเป็นหน้าที่ของวุฒิสภา ของอัยการสูงสุด และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ท่านเคยพูดเอาไว้ว่าการถอดถอนเป็นเกมการเมืองที่โหดร้าย (เน้นเสียงหนัก) การอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นการรังแก เมื่อกี้ท่านก็พูดท่านประธาน ผมกราบเรียนต่อท่านประธานนะครับว่าขั้นตอน ดังกล่าวของฝ่ายค้านเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ การอภิปรายไม่ไว้วางใจก็ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ การถอดถอนก็มีลำดับตามรัฐธรรมนูญเช่นกัน เป็นหน้าที่ของฝ่ายค้านที่จะต้องทำการตรวจสอบรัฐบาลอย่างตรงไปตรงมา ใครทำอะไรก็รู้กันอยู่แก่ตัวนะครับท่านประธาน ผมมีหลักฐานและต้องขออนุญาตต่อท่านประธานที่จะแสดงให้ท่านประธานและขออนุญาตนะครับที่จะใช้สแตนด์ ไม่ทราบว่าท่านประธานจะอนุญาตหรือไม่
- ประธาน : ใช้อะไรนะครับ
- ไพโร : ใช้สแตนด์แล้วก็แสดงเอกสารหลักฐานครับ

- ประธาน : เชิญครับ อนุญาตครับ เชิญเลยครับ
- ไพโร : ท่านประธานครับอันที่จริงผมคิดว่ารูปนี้จะไม่จำเป็นต้องใช้อีก แต่เมื่อท่านรัฐมนตรีผมรับรองว่าเป็นรูปท่านรัฐมนตรีศึกษาของประเทศไทยจริง ๆ ท่านประธาน
- นายสุทิน คลังแสง ยืนและยกมือขึ้น
- สุทิน : ท่านประธานครับ ท่านประธานครับ
- ไพโร : ผมจำเป็นต้องพูดอีกครั้งหนึ่ง
- ประธาน : ท่านไพโรครับ มีผู้ประท้วงนะครับ ขอภัยครับ ท่านสุทินครับ ประท้วงอะไรครับ
- สุทิน : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมสุทิน คลังแสง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย มหาสารคาม ผมขออนุญาตประท้วงนะครับ ข้อบังคับที่ ๖๑ ผมเข้าใจว่าการนำเสนอภาพนี้แม้ประธานจะอนุญาต แต่ผมเชื่อว่าเป็นการเสียชื่อเสียง เป็นการถกเถียงกัน ผมขออนุญาตนำเรียนอย่างนี้ท่านประธานครับ
- ประธาน : ก็ต้องรอดูคำอภิปรายก่อนนะครับ คือตอนนี้ยังไม่ถึงควรจะมีการ
- สุทิน : การเสียชื่อเสียงแม้ด้วยภาพนะครับ ผมเชื่อว่าเป็นการเสียชื่อเสียงแน่นอน
- ประธาน : เป็นภาพที่เผยแพร่ทางสาธารณะมาแล้วครับ ผมอนุญาต
- สุทิน : นิดหนึ่งได้มั๊ยครับ ท่านประธานครับ
- ประธาน : ไม่เป็นไรครับ เชิญท่านสุทินนั่งลงก่อนครับ
- สุทิน : เรื่องนี้ขอยกขึ้นครับ ผมจริง ๆ ไม่จำเป็นไม่อยากจะประท้วงเลย เรื่องการล้อเลียน เรื่องนี้มันกระทบต่อจิตใจของคนเป็นวงกว้าง เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผมขออนุญาตสั้น ๆ นะครับ ที่จริงเรื่องนี้ท่านผู้นำฝ่ายค้านเมื่อวานก็พูดเรื่องรัฐมนตรีไปสะเตาะเคราะห์ ผมก็ฟัง แต่ก็ให้เกียรติท่าน เข้านี้ก็มีกรรมการรอบหนึ่ง จริง ๆ ก็ตั้งใจจะท้วงท่านประธาน แต่ก็เชื่อว่าให้เกียรติท่านประธาน แต่ว่าเมื่อเห็นท่านรัฐมนตรีได้ชี้แจงแล้วผมก็สบายใจครับ คนซึ่งเค้ามีความคิดความเชื่อในเรื่องนี้ แต่เมื่อได้หยิบยกขึ้นมาอีกต้องขออนุญาตพูดคุยกันนิดหนึ่งด้วยความเคารพกัน เพราะผมเกรงว่าเรื่องนี้มันไม่ใช่เสียชื่อเสียงเฉพาะท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ ภาพนี้เป็นภาพพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในพระอารามหลวง
- นายไพโร พัฒโน ยืนและยกมือขึ้น
- ไพโร : ท่านประธานครับ ผมขอประท้วงครับ ท่านประธานครับ
- สุทิน : คนดำเนินพิธีกรรมนั้น ผมขออนุญาตอภิปรายประกอบการประท้วง
- ประธาน : เค้ายังประท้วงอยู่นะครับ เดี่ยวผมจะฟังซักนิดหนึ่ง ฟังอธิบายครับ
- ไพโร : หน้าที่ชี้แจงเป็นเรื่องของรัฐมนตรีครับท่านประธานครับ เดี่ยวผมจะต้องอภิปราย
- ประธาน : ท่านไพโร ผมขออนุญาตฟังท่านสุทินนิดหนึ่งก่อนครับ

- สุทิน : การเสียดสีนั้นไม่ใช่เสียดสีเฉพาะท่านสุวิทย์ ผมจึงขออนุญาตว่ามันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนนะครับ คนที่นำประกอบพิธีกรรมนี่คือ พระเถรานุเถระชั้นผู้ใหญ่ทั่วภาคอีสาน ประชาชนมาร่วมพิธีกรรมเป็นชาวอีสานทั้งหมด ประกอบในพิธีในวัดอารามหลวง วัดอารามหลวง และพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมซึ่งชาวอีสานเป็นความเชื่อของชาวอีสานทำสืบทอดกันมายาวนาน เพราะฉะนั้นการนำภาพนี้ขึ้นมาเนี่ย ผมอยากจะฝากด้วยความปรารถนาดีต่อฝ่ายค้าน ผมเชื่อว่าท่านไม่ละเลยคนอีสานหรอก แต่เรื่องนี้เนี่ยคนอีสานกระทบกระเทือนจิตใจฝากผ่านผมมาครับ การที่ประท้วงและการล้อเลียนอย่างนี้ มันเป็นการล้อเลียนเจ้าของพิธีกรรม เจ้าของความเชื่อนั้นด้วย เพราะฉะนั้นไอ้เรื่องพิธีกรรมเนี่ยไม่ใช่เฉพาะรัฐมนตรีสุวิทย์หรือครับที่เค้าทำ ทุกคนที่เค้าทำ พิธีกรรมความเชื่อตามความเชื่อของตนเองนะครับ ผู้นำฝ่ายค้านก็เคยเข้าสู่พิธีกรรม แต่ใครจะโชคร้ายถูกสื่อมวลชนถ่ายภาพมาหรือไม่เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นจึงฝากเรียนอย่างนี้ครับท่านประธานว่าอย่าให้เกิดกรณีอย่างนี้ขึ้น มันกระทบกระเทือนจิตใจต่อคนที่เค้ามีความเชื่อเรื่องนี้ โดยเฉพาะคนอีสานทั้งหมดครับ ผมขออนุญาตครับ
- ประธาน : ขอขอบคุณครับ ผมวินิจฉัยว่าเนื่องจากภาพนี้เป็นภาพที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนมาแล้วโดยทางหนังสือพิมพ์ เพราะฉะนั้นการโชว์ภาพเนี่ย การใช้ภาพมาโชว์ในห้องประชุมคงจะไม่ใช่เป็นการเสียดสีหรือใส่ร้าย ที่นี้การอภิปรายอยากจะฝากท่านไพโรจน์หนึ่งว่าการเสียดสีหรือใส่ร้าย ที่นี้การอภิปรายอยากจะฝากท่านไพโรจน์หนึ่งว่าการเสียดสีใส่ร้ายอยู่ที่คำอภิปรายของท่านเกี่ยวกับเรื่องรูปภาพ เพราะฉะนั้นขอให้ท่านระมัดระวังคำอภิปรายสักนิดหนึ่ง ไม่อย่างนั้นแล้วทางฝ่ายรัฐบาลจะต้องลุกขึ้นมาประท้วงท่านอีก ฝากท่านไพโรจน์ด้วยนะครับ ท่านใช้ได้ครับ แต่ยกเว้นคำอภิปรายอย่าเสียดสี ท่านผู้นำเชิญครับ
- ชวน : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมเนื่องจากพาดพิงก็ขออนุญาตเล็กน้อยครับ ที่จริงแล้วประเด็นเรื่องพิธีกรรมเนี่ยเราเคารพครับ แต่ละศาสนา แต่ละท้องถิ่นเนี่ยเค้าจะมีพิธีกรรมของเค้าซึ่งเราต้องให้ความเคารพในความเชื่อของเค้า ประเด็นนี้ไม่ใช่เรื่องของพิธีกรรม ที่เราพูดกันมากก็คือพูดว่าสะเดาะเคราะห์ (เน้นเสียงหนัก) จากการถูกเปิดอภิปราย กระผมถึงได้กราบย้าอยู่เสมอว่าอย่าไปรบกวนพระเกจิอาจารย์ที่เราเคารพ เพราะการเปิดอภิปรายนั้นเป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่เป็นเรื่องของการสะเดาะเคราะห์ เป็นการทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายบริหาร เมื่อฝ่ายค้านบอกว่าท่านทำไม่ถูกต้อง หน้าที่ของท่านก็คือต้องตอบชี้แจง เพราะฉะนั้นผมถึงย้าว่าพิธีกรรม เราเคารพแต่ละท้องถิ่น แต่ว่าไม่อยากจะอ้างเรื่องการขอลุกเปิดอภิปรายเป็นเรื่องของเคราะห์กรรมถูกอีกฝ่ายหนึ่งกลั่นแกล้ง ไม่มีใครกลั่น

แก่ลั้งครับ ท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ไม่มีคุณสมบัติที่บกพร่อง ไม่ทุจริต ก็ไม่มีใครจะมากล่าวหาท่านได้

นายสุทิน คลังแสง ยืนและยกมือขึ้น

- ประธาน : ท่านผู้นำฝ่ายค้านมีผู้ประท้วงครับ
- ชวน : ขอรบกวนเรียนให้ท่านประธานได้เข้าใจตรงนี้เพราะว่าท่านผู้นำนี้ได้พาดพิงมาถึงผู้นำฝ่ายค้านไปทำพิธีกรรม แต่ละห้องถือนั้นเราไม่เคยที่จะ
- สุทิน : ท่านประธานที่เคารพครับ
- ประธาน : ผมขอขัดจังหวะนิดครับ ท่านประท้วงอะไรครับท่านครับ
- สุทิน : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมประท้วง ในขณะที่ท่านที่กำลังอภิปรายนี้เข้าใจผิดอะ แล้วก็ท่านผู้อภิปรายก็เข้าใจผิด การประท้วงของผมประท้วงตามมาตรา ๕๒ ข้อบังคับข้อ ๖๑ ท่านประธานที่เคารพ เพราะว่าขณะนั้นะครับ ผู้อภิปรายนี้ละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตราที่ ๓๔ ขออนุญาตท่านประธานอ่าวนะครับ ท่านประธานที่เคารพ มาตราที่ ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศานา นิกายของศาสนาหรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติ ตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ท่านประธานที่เคารพ ข้อปฏิบัติของพี่น้องชาวภาคอีสานครั้งนี้ ท่านเห็นหรือไม่ว่าขัดต่อศีลธรรมหรือไม่ละฮะ ต้องใช้สำนึกที่ดีงาม สำนึกที่ดีงาม
- ประธาน : คงจะพอแล้วครับ คงจะวินิจฉัยได้แล้วนะครับจากคำอธิบายเหตุผลที่ท่านประท้วงข้อ ๖๑
- สุทิน : ครับ ต้องใช้สำนึกที่ดีงาม ไม่ควรละเมิดรัฐธรรมนูญนะครับ ท่านประธานที่เคารพครับ
- ประธาน : ไม่มีใครละเมิดรัฐธรรมนูญหรือครับ ไม่เป็นไรครับ เพราะว่าท่านผู้นำฝ่ายค้านขอสิทธิพาดพิงในฐานะผู้นำนักศานาพุทธ ถูกต้องมั๊ยครับ
- ชวน : ครับผม
- ประธาน : ก็คงจะใช้สิทธิพาดพิงว่าการทำพิธีสะเดาะเคราะห์อะไรนี้ที่ท่านสุทินอภิปรายเมื่อตะกี้
- สุทิน : ท่านประธานครับ ผมขออนุญาตนิดนึงครับเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง
- ชินวรณ์ : ท่านประธานครับ ผมลุกขึ้นยืน ยกมือเหนือศีรษะผม
- ประธาน : ทีละคนครับ
- สุทิน : ผมขออนุญาตก่อนนะครับ ท่านผู้นำฝ่ายค้านได้บอกว่าท่านนับถือศานาพุทธและเคารพ

- ชินวรณ์ : ท่านประธานครับ ผมประท้วงก่อนครับ
- สุทิน : ผมขออนุญาตครับ
- ประธาน : ดิฉันพอสักครู่ เดี่ยวให้ท่านเป็นคนอภิปราย
- สุทิน : ท่านผู้นำเองเป็นคนอภิปรายเมื่อวาน บอกว่าเคารพอย่าเคารพด้วยปาก พูดต่อท่านรัฐมนตรีหลายท่าน วันนี้ก็ขอเรียกร้องท่าน อย่าเคารพที่เพียงปาก การกระทำอย่าเยาะเย้ยถากถาง
- ประธาน : เชิญนั่งลงครับ ท่านสุทินครับ
- สุทิน : การบอกว่าสะเดาะเคราะห์จริง ๆ พิธีกรรมนั้นไม่ได้บอกว่าสะเดาะเคราะห์ ท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ก็บอกแล้วเป็นการเข้าพิธีพุทธมหามงคล (เสี่ยงออก)
- ประธาน : ครับ ไม่ใช่ไรครับ ผมวินิจฉัยได้ครับ
- นายสุวิทย์ เสี่ยมกุล ยืนและยกมือขึ้น
- ประธาน : ประทับใจเรื่องอะไรครับ
- สุวิทย์ : เนื่องจากว่าตามที่ท่านสมาชิกท่านเมื่อกี้ที่ลุกขึ้นมาอภิปรายอีกครั้ง ในประเด็นนี้ท่านประธานได้วินิจฉัยไปแล้วครับ ตามข้อบังคับที่ข้อ ๖๓ ครับ คำวินิจฉัยของท่านประธานถือเป็นเด็ดขาด ผมคิดว่าท่านประธานได้วินิจฉัยถูกต้องแล้วครับว่าท่านผู้อภิปรายไม่ไว้วางใจ ขออนุญาตที่เอยนาม คือ คุณไพโรจน์สิทธิที่จะอภิปรายแล้วก็แสดงเอกสารหลักฐานตามที่ท่านประธาน
- ประธาน : ไม่ใช่ไรครับ ท่านพูดถูกแล้วครับว่าคำวินิจฉัยผมเป็นเด็ดขาด ผมก็ยังยืนเดิมตามคำวินิจฉัยผมอยู่ เพราะฉะนั้นไม่น่าจะมีปัญหาอะไร ท่านมีอะไรครับ เชิญครับ
- ชินวรณ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมขอประท้วงผู้ประท้วงตามข้อบังคับ ข้อ ๖๑ เพราะว่าท่านผู้ประท้วงได้กล่าวเสียดสี กล่าวจงใจใส่ร้ายท่านผู้นำฝ่ายค้านว่าละเมิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ ผมอยากจะให้ถอนคำพูด คำว่า ละเมิด (เน้นเสียงหนัก) กฎหมายรัฐธรรมนูญครับ เพราะว่าผู้ที่กล่าวข้างขึ้นมาประท้วงนั้นนอกจากใช้ข้อบังคับที่ผิดพลาดแล้ว อ้างรัฐธรรมนูญผิดพลาดด้วยเพราะฉะนั้นต้องถอนคำพูด คำว่า ละเมิดครับ
- ประธาน : เอ่อ ตะกี้ผมก็ชี้แจงไปแล้วนะครับว่าไม่ได้มีการละเมิด เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันหมดแล้วนะครับ เชิญท่านผู้นำฝ่ายค้านอภิปรายต่อครับ เชิญครับ
- ชวน : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมคิดว่าที่เราได้พูดกันมาตั้งแต่เมื่อวานนะครับที่ท่านผู้อภิปรายได้พาดพิงถึงผู้นำฝ่ายค้าน ขอกราบเรียนย้ำว่าเราเคารพพิธีกรรมของแต่ละท้องถิ่น แต่ละศาสนา ประเด็นที่เราได้หยิบยกขึ้นมาพูดกันก็คือเรื่องของอย่าทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าฝ่ายค้านเปิดอภิปรายเนี่ยเหมือนกับไปแกล้งและทำให้เค้าเกิดเคราะห์กรรมที่ต้องสะเดาะ ต้องไปทำพิธี กระผมกราบเรียนความจริง

เคยพูดว่าอย่ารบกวนท่านเกจิอาจารย์ที่เราเคารพเพราะว่าจะกลายเป็นว่าถ้าสมมติ
ท่านรัฐมนตรีสุจริตไม่มีอะไรบกร่อง การที่พระท่านมาให้ศีลให้พรนั้นก็ถูกต้อง

แต่ถ้าสมมติว่าเกิดรัฐมนตรีนั้นไม่สุจริตมีความผิดแล้วพระไปปกป้องคนผิด ก็จะทำให้เสื่อมทางศาสนา จึงอยากให้แยกระหว่างการทำพิธีกรรมกับการเปิดขอ
อภิปรายไม่ไว้วางใจ ขอบพระคุณครับ

ประธาน : ขอบคุณครับ เชิญท่านไพฑูริย์ครับ

สุวิทย์ : ท่านประธานครับ ผมขออนุญาต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจจากรายงานประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๖๕

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทั่วไป) เป็นพิเศษ

พระราชวาระ ๓๐/๑

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายสมศักดิ์ ปรีศนานันทกุล รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นายสุชาติ ตันเจริญ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : เชิญครับ

นายสมศักดิ์ ปรีศนานันทกุล (ข้างห้อง) : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม สมศักดิ์ ปรีศนานันทกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอ่างทอง ผมขออนุญาตกราบเรียนชี้แจงสักนิดหนึ่งครับ ที่เมื่อสักครู่นี้ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กรุณาพูดพาดพิงถึงคนที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๓ ซึ่งพอดีช่วงนั้นผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ท่านได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่าให้ไปถามว่าเมื่อปี ๒๕๔๓ ใครเป็นรัฐมนตรี แล้วก็ทำให้กฎหมายล่าช้า แล้วก็ในส่วนหนึ่งท่านก็บอกว่าท่านได้พิจารณาดูแล้วว่าร่างกฎหมายที่พวกเรากำลังทำอยู่ในขณะนั้นจะมีปัญหา ผมขอกราบเรียนชี้แจงสั้น ๆ อย่างนี้ครับว่า เมื่อปี ๒๕๔๓ ช่วงตอนนั้นหลังจากวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ รัฐบาลชุดนั้นก็พยายามที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้นว่า การเสนอตั้งสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา ตั้งสำนักงานประเมินมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเตรียมในการที่จะออกกฎหมายต่าง ๆ ที่จะรองรับเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับที่พวกเราออกนั้นเราเคารพในประชาชน เพราะรู้ว่านี่คือสิ่งที่ประชาชนทุกคนจะต้องมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแห่งชาติ ได้ออกดำเนินการทำประชาพิจารณ์ทั่วทั้งประเทศ แล้วก็นำผลของการทำประชาพิจารณ์นั้นมาใส่ในกฎหมายแต่ละฉบับ ๆ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าอายุของรัฐบาลชุดนั้นหมดวาระลงไปแล้วเสียก่อน ร่างที่ได้ดำเนินการทำอยู่โดยให้แต่ละส่วนงานที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวงศึกษาธิการบ้าง เช่น สกศ. บ้าง เช่น สปส. บ้าง ได้ดำเนินการไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกัน กระผมขอกราบเรียนว่า ร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายนั้นเป็นยกเว้นที่เกื้อหนุนจากความคิดเห็นของประชาชน ยังไม่ได้มีการนำเสนอมาใช้ เพราะฉะนั้นแน่นอนที่สุดว่าเมื่อร่างที่ได้นำเสนอโดยผ่านความคิดเห็นของ

๖๖

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทัวไป) เป็นพิเศษ

พระราชวรณ ๓๐/๒

ประชาชนเป็นความต้องการของประชาชน ถูกนำเสนอโดยแต่ละหน่วยงานเพื่อที่จะนำเสนอเข้า คณะรัฐมนตรีนั้นยังไม่ได้มีผลบังคับใช้แต่ประการใด เพราะฉะนั้นจึงเป็นไปไม่ได้ตามที่ท่าน รัฐมนตรีได้ว่าบอกว่าเกรงว่าจะเกิดปัญหา เพราะกฎหมายยังไม่ทันใช้แล้วจะเกิดปัญหาได้ อย่างไร เพราะฉะนั้นกระผมจึงกราบเรียนชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจกับว่าคณะรัฐบาลชุดที่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการเรื่องนี้อย่างเต็มที่ เพราะรู้ว่านี่คือพันธะที่สำคัญที่จะผูกพันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เราจึงผลักดันกันอย่างเต็มที่ครับ ไม่ได้ล่าช้าที่รัฐบาลชุดที่แล้ว แล้วความผิดพลาดทั้งหลายนั้นก็ยังไม่เกิดขึ้นเพราะกฎหมายยังไม่ได้ใช้ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : เชิญท่านไพโร พัฒโน ครับ

นายไพโร พัฒโน (สงขลา) : ท่านประธานที่เคารพ ผม นายไพโร พัฒโน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสงขลา พรรคประชาธิปัตย์ ผมขออภิปรายสนับสนุนญัตติของ ฝ่ายค้านเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ กินสินบาท คาคดสินบน อ้างเอาผลประโยชน์ของพี่น้องประชาชนเป็นที่ตั้ง แต่แท้จริงแล้วทำเพื่อประโยชน์ ส่วนตนทั้งสิ้น มีพฤติกรรมที่เรียกได้ว่าหน้าไหว้หลังหลอก หน้าซื่อใจคด เอาดีใส่ตัว เอาชั่ว ให้คนอื่น อย่างที่เรียกกันว่าทุจริตเชิงนโยบาย ผมได้รับมอบหมายจากฝ่ายค้านให้มาทำหน้าที่ ประหารชีวิตทางการเมืองของนักการเมืองคนนั้น และผู้ที่ได้รับเกียรติในการกำจัดจุดอ่อนของ ผมในวันนี้คือ นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านประธานครับ ข้อหาของมรร้ายแรง ท่านประธานต้องให้โอกาสผมในการชี้แจงโดยเป็นลำดับ ๆ เพราะไม่อย่างนั้น แล้วแม้กระทั่งรัฐมนตรีหรือตัวผมเองจะได้รับความเสียหายได้ -----

๖๗

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทัวไป) เป็นพิเศษ

กรรวิ ๓๑/๑

การอภิปรายของผมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ท่านประธานครับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการท่านนี้หลังจากที่ผมอภิปรายไม่ไว้วางใจก็ถูกคณะกรรมการการปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. เรียกไปสอบ ต่อไปก็จะเป็นหน้าที่ของวุฒิสภา ของอัยการสูงสุด และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ท่านเคยพูดเอาไว้ว่าการถูกถอดถอนเป็นเกมการเมืองที่โหดร้าย การอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นการรังแก เมื่อกี้ท่านก็พูดท่านประธาน ผมกราบเรียนต่อท่านประธานนะครับว่าขั้นตอนดังกล่าวของฝ่ายค้านเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ การอภิปรายไม่ไว้วางใจก็ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ การถอดถอนก็มีลำดับตามรัฐธรรมนูญเช่นกัน เป็นหน้าที่ของฝ่ายค้านที่จะต้องทำการตรวจสอบรัฐบาลอย่างตรงไปตรงมา ใครทำอะไรก็รู้กันอยู่แล้ววันนี้ครับท่านประธาน ผมมีหลักฐาน และต้องขออนุญาตต่อท่านประธานที่จะแสดงให้ท่านประธาน และขออนุญาตนะครับ ที่จะใช้ สแตนด (Stand) ไม่ทราบที่ท่านประธานจะอนุญาตหรือไม่

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

คนที่สอง) : ใช้อะไรนะครับ

นายไพโร พัฒโน (สงขลา) : ใช้สแตนด แล้วก็แสดงเอกสารหลักฐานครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

คนที่สอง) : เชิญครับ อนุญาตครับ เชิญเลยครับ

นายไพโร พัฒโน (สงขลา) : ท่านประธานครับ อันที่จริงแล้วผมคิดว่ารูปนี้จะไม่จำเป็นต้องใช้อีก แต่เมื่อท่านรัฐมนตรี ผมรับรองว่าเป็นรูปท่านรัฐมนตรีศึกษาของประเทศไทยจริง ๆ ท่านประธาน

(นายสุทิน คลังแสง ได้ยืนและยกมือขึ้น)

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ท่านประธานครับ

นายไพโร พัฒโน (สงขลา) : ผมจำเป็นต้องพูดอีกครั้งหนึ่ง

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

คนที่สอง) : ท่านไพโรครับ มีผู้ประท้วงนะครับ ขออภัยครับ ท่านสุทินครับ ประท้วงอะไรครับ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม สุทิน

คลังแสง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระบบบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย มหาสารคาม

๖๘

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทัวไป) เป็นพิเศษ

กรรวิ ๓๑/๒

ผมขออนุญาตประท้วงนะครับ ข้อบังคับข้อ ๖๑ ผมเข้าใจว่าการนำเสนอภาพนี้แม้ประธานจะอนุญาต แต่ผมเชื่อว่าจะเป็นการเสียศีล เป็นการดากดางกัน ผมขออนุญาตนำเรียนอย่างนี้ท่านประธานครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : ก็ต้องรอดูคำอภิปรายก่อนนะครับ คือตอนนี้ยังไม่ถึงควรจะมีการ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : การเสียศีลนี้แม้ด้วยภาพนะครับ ผมเชื่อว่าเป็นการเสียศีลล้อเลียน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : เป็นภาพที่เผยแพร่ทางสาธารณะมาแล้วครับ ผมอนุญาต

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : นิดหนึ่งได้ไหมครับ ท่านประธานครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : ไม่เป็นไรครับ เชิญท่านสุทินนั่งลงก่อนครับ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : เรื่องนี้อย่างนี้ครับ ผมจริง ๆ ไม่จำเป็น ไม่อยากจะประท้วงเลย เรื่องการล้อเลียนเรื่องนี้มีมันกระทบต่อจิตใจของคนเป็นวงกว้าง เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผมขออนุญาตสั้น ๆ นะครับ ที่จริงเรื่องนี้ท่านผู้นำฝ่ายค้านเมื่อวานก็พูดเรื่องรัฐมนตรีไปสะเดาะเคราะห์ ผมก็ฟัง แต่ก็ให้เกียรติท่าน เข้านี้ก็มีการนำมารอบหนึ่งจริง ๆ ก็ตั้งใจจะท้วงท่านประธาน แต่ก็เชื่อทำให้เกียรติท่านประธาน แต่ว่าเมื่อเห็นท่านรัฐมนตรีได้ชี้แจงแล้วผมก็สบายใจครับ คนซึ่งเขามีความคิดความเชื่อในเรื่องนี้ แต่เมื่อได้หยิบยกขึ้นมาอีกต้องขออนุญาตพูดคุยกันนิดหนึ่งด้วยความเคารพกัน เพราะผมเกรงว่าเรื่องนี้มันไม่ใช่เสียศีลเฉพาะท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ ภาพนี้เป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในพระอารามหลวง

(นายไพโร พัฒน์ไธยันและยกมือขึ้น)

นายไพโร พัฒน์ไธ (สงขลา) : ท่านประธานครับ ผมขอประท้วงครับ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : คนดำเนินพิธีกรรมนั้น ผมขออนุญาต

อภิปรายประกอบคำประท้วง

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : เขายังประท้วงอยู่นะครับ เดี่ยวผมจะฟังสักนิดหนึ่ง ฟังอธิบายครับ

๖๙

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทัวไป) เป็นพิเศษ

กรรวิ ๓๑/๓

นายไพโร พัฒโน (สงขลา) : หน้าที่ชี้แจงเป็นเรื่องของรัฐมนตรีครับท่านประธาน
ครับ เดี่ยวผมจะต้องอภิปราย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : ท่านไพโร ผมขออนุญาตฟังท่านสุทินนิดหนึ่งก่อนครับ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : การเสียดสีนั้นมีใช้เสียดสีเฉพาะท่านสุวิทย์
ผมจึงขออนุญาตว่ามันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนนะครับ คนที่น่าประกอบพิธีกรรมนี้คือ
พระเถรานุเถระชั้นผู้ใหญ่ทั่วภาคอีสาน ประชาชนมาร่วมพิธีกรรมเป็นชาวอีสานทั้งหมด
ประกอบพิธีในอารามหลวง วัดอารามหลวง และพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมซึ่งชาวอีสาน
เป็นความเชื่อของชาวอีสานทำสืบทอดกันมายาวนาน เพราะฉะนั้นการนำภาพนี้ขึ้นมา
ผมอยากจะฝากด้วยความปรารถนาดีต่อฝ่ายค้าน ผมเชื่อว่าท่านไม่ละเลยคนอีสานหรอก
แต่เรื่องนี้คนอีสานกระแทกกระทั้นจิตใจฝากผ่านผมมาครับ การที่ประท้วงและการล้อเลียน
อย่างนี้ มันเป็นการล้อเลียนเจ้าของพิธีกรรม เจ้าของความเชื่อนั้นด้วย -----

- ๓๒/๑

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗๐

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทั่วไป) เป็นพิเศษ

กมลมาศ ๓๒/๑

เพราะฉะนั้นเรื่องพิธีกรรมนี้ไม่ใช่เฉพาะรัฐมนตรีสุวิทย์หรือครอบครัวที่เขาทำ ทุกคนที่นี้เคยทำ พิธีกรรมความเชื่อตามความเชื่อของตนเองนะครับ ผู้นำฝ่ายค้านก็เคยเข้าสู่พิธีกรรม แต่ใครจะโชคร้ายถูกสื่อมวลชนถ่ายภาพมาหรือไม่เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นจึงฝากเรียน อย่างนี้ครับท่านประธานว่าอย่าให้เกิดกรณีอย่างนี้ขึ้น มันกระทบกระเทือนจิตใจต่อคนที่ เขามีความเชื่อเรื่องนี้ โดยเฉพาะคนอีสานทั้งหมดครับ ผมขออนุญาตครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : ขอบคุณครับ ผมวินิจฉัยว่าเนื่องจากภาพนี้เป็นภาพที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน มาแล้วโดยทางหนังสือพิมพ์ เพราะฉะนั้นการใช้ภาพนี้ การใช้ภาพมาไว้ในห้องประชุม คงจะไม่ใช่เป็นการเสียดสีหรือใส่ร้าย ที่นี้การอภิปรายอยากจะฝากท่านไหนคนหนึ่งว่า การเสียดสีใส่ร้ายอยู่ที่คำอภิปรายของท่านเกี่ยวกับเรื่องรูปภาพ เพราะฉะนั้นขอให้ท่าน ระมัดระวังคำอภิปรายสักนิดหนึ่ง ไม่อย่างนั้นแล้วทางฝ่ายรัฐบาลก็ต้องลุกขึ้นมา ประท้วงท่านอีก ฝากท่านไหนด้วยนะครับ ท่านใช้ได้ครับ แต่ยกเว้นคำอภิปรายอย่าเสียดสี ท่านผู้นำครับ เชิญครับ

นายชวน หลีกภัย (ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) : ท่านประธาน ที่เคารพครับ กระผมเนื่องจากพาดพิงก็ขออนุญาตเล็กน้อยครับ ที่จริงแล้วประเด็นเรื่อง พิธีกรรมนี้เราเคารพครับ แต่ละศาสนา แต่ละท้องถิ่นนี้เขาจะมีพิธีกรรมของเขาซึ่งเราต้องให้ ความเคารพในความเชื่อของเขา ประเด็นนี้ไม่ใช่เรื่องของพิธีกรรม ที่เราพูดกันมากก็คือพูดว่า สะเดาะเคราะห์จากการถูกเปิดอภิปราย กระผมถึงได้กราบย้าอยู่เสมอว่าอย่าไปรบกวน พระเกจิอาจารย์ที่เราเคารพ เพราะการเปิดอภิปรายนั้นเป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่เป็นเรื่องของการสะเดาะเคราะห์ เป็นการทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายบริหาร เมื่อฝ่ายค้าน บอกว่าท่านทำไม่ถูกต้อง หน้าที่ของท่านก็ต้องตอบชี้แจง เพราะฉะนั้นผมถึงย้าว่าพิธีกรรม เราเคารพแต่ละท้องถิ่น แต่ว่าไม่อย่าให้อ้างเรื่องการขอถูกเปิดอภิปรายเป็นเรื่องของ เคราะห์กรรมถูกอีกฝ่ายหนึ่งกลั่นแกล้ง ไม่มีใครกลั่นแกล้งครับ ท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ไม่มี คุณสมบัติที่บกพร่อง ไม่ทุจริต ก็ไม่มีใครจะมากล่าวหาท่านได้

(นายสุทิน คลังแสง ได้ยืนและยกมือขึ้น)

๗๑

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทัวไป) เป็นพิเศษ

กมลมาศ ๓๒/๒

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : ท่านผู้นำฝ่ายค้านมีผู้ประท้วงครับ

นายชวน หลีกภัย (ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) : ขอกราบเรียนให้
ท่านประธานได้เข้าใจตรงนี้เพราะว่าท่านผู้นี้ได้พาดพิงมาถึงผู้นำฝ่ายค้านไปทำพิธีกรรม
แต่ละห้องถื่นนั้นเราไม่เคยที่จะ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ท่านประธานที่เคารพครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : ผมขอขัดจังหวะนิดครับ ท่านประท้วงอะไรครับท่านครับ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมประท้วง
ในขณะนี้ท่านที่กำลังอภิปรายนี้เข้าใจผิดครับ แล้วก็ท่านผู้อภิปรายก็เข้าใจผิด การประท้วง
ของผมประท้วงตามข้อบังคับ ข้อ ๖๑ ท่านประธานที่เคารพ เพราะว่าขณะนี้นะครับ ผู้
อภิปรายนี้จะละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ขออนุญาตท่านประธานอ่าวนะครับ ท่านประธาน
ที่เคารพ มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา
หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติ
พิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัด
ต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ท่านประธานที่เคารพ ข้อปฏิบัติของ
พี่น้องชาวภาคอีสานครั้งนี้ท่านเห็นหรือไม่ว่าขัดต่อศีลธรรมหรือไม่ครับ ต้องใช้สำนึก
ที่ตั้งงาม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : คงจะพอแล้วครับ คงจะวินิจฉัยได้แล้วนะครับจากคำอธิบายเหตุผล
ที่ท่านประท้วง ข้อ ๖๑

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ครับ ต้องใช้สำนึกที่ตั้งงาม ไม่ควร
ละเมิดรัฐธรรมนูญนะครับ ท่านประธานที่เคารพครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : ไม่มีใครละเมิดรัฐธรรมนูญหรอกครับ ไม่เป็นไรครับ เพราะว่าท่านผู้นำ
ฝ่ายค้านขอสิทธิพาดพิงในฐานะผู้นับถือศาสนาพุทธ ถูกต้องไหมครับ

๗๒

สม ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทัวไป) เป็นพิเศษ

กมลมาศ ๓๒/๓

นายชวน หลีกภัย (ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) : ครับผม
 ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
 คนที่สอง) : ก็คงจะใช้สิทธิหาตึงว่าการทำพิธีสะเดาะเคราะห์อะไรที่ท่านสุทินอภิปราย
 เมื่อตะกี้

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ท่านประธานครับ ผมขออนุญาต
 นิดหนึ่งครับเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานครับ ผมลุกขึ้น
 ยินยกมือเหนือศีรษะผม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
 คนที่สอง) : ทีละคนครับ

- ๓๓/๑

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗๓

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส.ทั่วไป) เป็นพิเศษ

เบ็ญจวรรณ ๓๓/๑

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ผมขออนุญาตก่อนนะครับ ท่านผู้นำ
ฝ่ายค้านได้บอกที่ท่านนับถือศาสนาพุทธและเคารพ

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานครับ
ผมประท้วงก่อนครับ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ผมขออนุญาตครับ
ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : ติดพันพอดีครับ เดี่ยวให้ท่านเป็นคนอภิปราย

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : ท่านผู้นำเองเป็นคนอภิปรายเมื่อวาน
บอกว่าเคารพอย่าเคารพด้วยปาก พูดต่อท่านรัฐมนตรีหลายท่าน วันนี้ขอเรียกร้องท่าน
อย่าเคารพที่เพียงปาก การกระทำอย่าเขาะเขี้ยดากดาง

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : เชิญนั่งลงครับ ท่านสุทินครับ

นายสุทิน คลังแสง (บัญชีรายชื่อ) : การบอกว่าสะเดาะเคราะห์
จริง ๆ พิธีกรรมนั้นไม่ได้บอกว่าสะเดาะเคราะห์ ท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ก็บอกแล้วเป็นการเข้าพิธี
พุทธมหามงคล

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : ครับไม่เป็นไรครับ ผมวินิจฉัยได้ครับ

(นายสุวิทย์ เสงี่ยมกุล ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
คนที่สอง) : ประท้วงผมเรื่องอะไรครับ

นายสุวิทย์ เสงี่ยมกุล (ภูเก็ต) : เนื่องจากว่าตามที่ท่านสมาชิกท่านเมื่อกี้ที่
ลุกขึ้นมาอภิปรายอีกครั้ง ในประเด็นนี้ท่านประธานได้วินิจฉัยไปแล้วครับ ตามข้อบังคับ
ข้อ ๖๓ ครับ คำวินิจฉัยของท่านประธานถือเป็นเด็ดขาด ผมคิดว่าท่านประธานได้วินิจฉัย
ถูกต้องแล้วครับว่าท่านผู้อภิปรายไม่ไว้วางใจ ขออนุญาตที่เขยนาม คือคุณไพรมีสิทธิที่จะ
อภิปรายแล้วก็แสดงเอกสารหลักฐานตามที่ท่านประธาน

๗๔

สผ ๒๗/๒๕๔๕ (ส. ทัวไป) เป็นพิเศษ

เบญจวรรณ ๓๓/๒

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : ไม่เป็นไรครับ ท่านพูดถูกแล้วครับว่าคำวินิจฉัยผมเป็นเด็ดขาด ผมก็ยังยืนยันเดิมตามคำวินิจฉัยผมอยู่ เพราะฉะนั้นไม่น่าจะมีปัญหาอะไร ท่านมีอะไรครับ เชิญครับ

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมขอประท้วงผู้ประท้วงตามข้อบังคับ ข้อ ๖๑ เพราะว่าท่านผู้ประท้วงได้กล่าวเสียตลิ่งกล่าวจงใจใส่ร้ายท่านผู้นำฝ่ายค้านว่าละเมิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ ผมอยากจะให้ถอนคำพูดคำว่า ละเมิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ ครับ เพราะว่าผู้ที่กล่าวอ้างขึ้นมาประหวังนั้นนอกจากใช้ข้อบังคับที่ผิดพลาดแล้ว อ้างรัฐธรรมนูญผิดพลาดด้วย เพราะฉะนั้นต้องถอนคำพูดคำว่า ละเมิด ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : ตะกี้ผมก็ชี้แจงไปแล้วนะครับว่าไม่ได้มีการละเมิด เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันหมดแล้วนะครับ เชิญท่านผู้นำฝ่ายค้านอภิปรายต่อครับ เชิญครับ

นายชวน หลีกภัย (ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) : ขอบพระคุณ ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมคิดว่าที่เราได้พูดกันมาตั้งแต่เมื่อวานนี้ครับที่ท่านผู้อภิปรายได้พาดพิงถึงผู้นำฝ่ายค้าน ขอกราบเรียนย้ำว่าเราเคารพสิทธิกรรมของแต่ละท้องถิ่นแต่ละศาสนา ประเด็นที่เราได้หยิบยกขึ้นมาพูดกันก็คือเรื่องของการทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าฝ่ายค้านเปิดอภิปรายนี้เหมือนกับไปแกล้งและทำให้เขาเกิดเคราะห์กรรมที่ต้องสะเดาะต้องไปทำพิธี กระผมกราบเรียนความจริงเคยพูดว่าอย่ารบกวนท่านเกจิอาจารย์ที่เราเคารพ เพราะว่าจะกลายเป็นว่าถ้าสมมุติท่านรัฐมนตรีสุจิตไม่มีอะไรบกพร่อง การที่พระท่านมาให้ศีลให้พรนั้นก็ถูกต้อง แต่ถ้าสมมุติว่าเกิดรัฐมนตรีนั้นไม่สุจริตมีความผิดแล้วพระไปปกป้องคนผิด ก็จะทำให้เสื่อมทางศาสนา จึงอยากให้แยกกระหว่างการทำพิธีกรรมกับการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร (รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง) : ขอบคุณครับ เชิญท่านไพร่ต่อครับ

นายสุวิทย์ คุณกิตติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) :

ท่านประธานครับ ผมขออนุญาต

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพรรณธร คุรุเนตร สำเร็จปริญญาการศึกษบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ในปีการศึกษา ๒๕๔๐ และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๔๔

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย